

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ 1979

ΙΣΤ.
ΑΡΧ.
1979

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

Με απόφαση τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὰ διδακτικά βιβλία τοῦ Δημοτικοῦ, Γυμνασίου καὶ Λυκείου τυπώνονται ἀπὸ τὸν Ὀργανισμό Ἐκδόσεως Διδακτικῶν Βιβλίων καὶ μοιράζονται ΔΩΡΕΑΝ.

17423

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ 1979

ΕΞΩΦΥΛΛΟ—ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ: ΤΑΣΟΥ ΜΟΥΣΤΑΦΕΛΛΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Στό νέο (μεταβατικό) ώρολόγιο πρόγραμμα τής Β΄ Λυκείου ή πρώτη ομάδα μαθημάτων έπιλογής περιλαμβάνει και τά Άρχαία Έλληνικά, γιά τά όποια έχουν διατεθειό δύο έβδομαδιαίες διδακτικές ώρες. Στο αντίστοιχο άναλυτικό πρόγραμμα προσδιορίζεται ότι οί ώρες αυτές θά άφιερωθούν κυρίως στη γλωσσική κατάρτιση τών μαθητών, μέ τή βοήθεια άρχαίων έλληνικών θεμάτων πού προσφέρονται γιά τό σκοπό αυτό.

Τό Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ κλήθηκε νά βοηθήσει στην πρώτη αυτή έφαρμογή τούς φιλολόγους πού θά διδάξουν τό μάθημα στη Β΄ Λυκείου, ώστε νά εξασφαλιστεί ή στοιχειώδης και άπαραίτητη όμοιογένεια τής ύλης πού θά διδαχτεί και νά καταστεί εύκολότερο τό Έργο τών συναδέλφων στην έπιλογή τών κατάλληλων άρχαίων έλληνικών θεμάτων. Συνέταξε λοιπόν τό σύντομο αυτό βοήθημα, τό όποιο περιέχει:

1. Μεθοδολογικές οδηγίες γιά τή διδασκαλία τής θεματογραφίας.
2. Κατάλογο συντακτικών φαινομένων πού πρέπει νά μελετηθούν μέ τή βοήθεια άρχαίων έλληνικών θεμάτων.

3. Θέματα άρχαία έλληνικά (μέ σύντομα εισαγωγικά σημειώματα), τά όποια κρίθηκαν κατάλληλα γιά τήν άποδοτική διδασκαλία του μαθήματος.

Ό φιλόλογος πού θά διδάξει θεματογραφία δέ δεσμεύεται:

α) Στην έπιλογή, άνάμεσα από περισσότερα θέματα πού προορίζονται γιά τή διδασκαλία ενός συντακτικού φαινομένου, εκείνων πού θεωρεί αυτός καταλληλότερα.

β) Στη διδασκαλία θέματος δικής του έπιλογής, πού δέν περιλαμβάνεται στη συλλογή πού παρουσιάζει τό βιβλίό αυτό, έφόσον κρίνει ότι αυτό είναι καταλληλότερο γιά τή μελέτη ενός συγκεκριμένου συντακτικού φαινομένου.

Σημειώνουμε άκόμη ότι τά θέματα πού προτείνουμε θά άποκλειστούν κατά τίς κοινές πανελλήνιες εξετάσεις τών μαθητών τής Β΄ Λυκείου.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ «ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ» ΣΤΗ Β΄ ΤΑΞΗ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

1. Ἡ διδασκαλία τῶν ἀρχαίων θεμάτων στή Μ.Ε. ἔχει σημαντική διδασκαλική παράδοση καί διαμορφωμένη σέ γενικές γραμμές μεθοδολογία. Ἐπειδή ὁμως ἡ «θεματογραφία» ἀποκτᾶ μέ τά νέα μέτρα ιδιαίτερη σημασία ὡς μάθημα ἐπιλογῆς στούς πανελλήνιους διαγωνισμούς τῶν Β΄ καί Γ΄ τάξεων τοῦ Λυκείου, κρίνουμε ἀπαραίτητο, μέ κίνδυνο νά ἐπαναλάβουμε γνωστά πράγματα, νά συστηματοποιήσουμε καί νά συμπληρώσουμε τήν πείρα μας στήν προκειμένη περίπτωση, ὥστε τά ἀρχαία θέματα νά διδάσκονται στό μέλλον κατά τρόπο ὅσο τό δυνατόν περισσότερο ἐνιαῖο καί ἀποδοτικό.

2. Γιά νά βοηθηθοῦν οἱ καθηγητές στό ἔργο τους, πρέπει νά ἔχουν ὀψωσθήποτε ὑπόψη τους τή σχετική περικοπή τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος πού εἶναι ἡ ἀκόλουθη:

2.1. Σκοπός (τῆς διδασκαλίας τῆς θεματογραφίας): Νά ὀδηγηθοῦν οἱ μαθητές στή γνώση τῆς δομῆς τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς καί νά μελετήσουν τά συνθετότερα συντακτικά φαινόμενα πού ἡ λειτουργία τους εἶναι σημαντική στόν ἀρχαῖο ἐλληνικό λόγο. Νά συνειδητοποιηθοῦν οἱ ὁμοιότητες καί οἱ διαφορές (στό λεξιλόγιο, στό τυπικό καί στή σύνταξη) τῆς νέας ἐλληνικῆς (δημοτικῆς) μέ τήν ἀρχαία ἐλληνική καί νά ἐνισχυθεῖ ἡ ἱκανότητα τῶν μαθητῶν στή μεταφορά (μετάφραση) ἀρχαίων ἐλληνικῶν κειμένων στή νεοελληνική γλώσσα.

2.2. Ὑλῆ. Θά διδαχτοῦν περίπου 30 θέματα ἀπό πεζά κείμενα τῆς ἀττικῆς διαλέκτου τῆς κλασικῆς ἐποχῆς. (Ἡ διδασκαλία κάθε θέματος δέν πρέπει νά ξεπερνᾷ τίς δύο διδασκτικές ὄρες.) Τά θέματα πού θά ἐπιλεγθοῦν πρέπει νά πληροῦν τίς ἐξῆς προϋποθέσεις:

2.2.1. Νά περιέχουν τήν ἀνάπτυξη μιᾶς ἐνδιαφέρουσας ἰδέας ἢ τήν περιγραφή ἑνός αὐτοτελοῦς περιστατικοῦ (ἱστορικοῦ εἴτε τῆς δημόσιας ἢ ἰδιωτικῆς ζωῆς τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων), χωρίς νά ξεπερνᾷ τούς 20 στίχους.

2.2.2. Νά προσφέρονται γιά τή μελέτη ἑνός συνθετότερου συντακτι-

κοῦ φαινομένου ἢ γιὰ τὴ συμπλήρωση ἑλλείψεων τῶν μαθητῶν στὴ γραμματικὴ.

2.2.3. Νά παρουσιάζουν ἐνδιαφέρον αἰσθητικό, ὥστε ἀπὸ ἀποψη μορφῆς νά μὴν ὑστεροῦν ἀπὸ τὰ διδασκόμενα στὴν τάξη κείμενα. Καλὸ εἶναι τὰ διδασκόμενα θέματα κάθε φορά νά ἔχουν περιεχόμενο συγγενικό μὲ ἐκεῖνο τοῦ διδασκόμενου στὴν τάξη ἀρχαίου κειμένου καὶ μάλιστα νά ἀνήκουν στοῦ ἴδιο γραμματολογικὸ εἶδος ἢ καὶ στὸν ἴδιο συγγραφέα.

3. Ἡ διδασκαλία κάθε θέματος καλὸ εἶναι νά γίνεται σέ δύο συνεχόμενες ὥρες, χωρὶς νά ἀποκλείεται οἱ δύο ὥρες νά ἀπέχουν χρονικὰ μετὰ ζῦ τους.

3.1. Γιὰ λόγους οἰκονομίας χρόνου τὸ κείμενο μοιράζεται πολυγραφημένο ἢ γράφεται στὸν πίνακα πρὶν ἀρχίσει τὸ μάθημα. Στὴν περίπτωσι αὐτὴ ἡ ἀσκηση στὴν ὀρθογραφία ἐπιδιώκεται μὲ ὀλιγόλεπτη συζήτηση πάνω σέ ὀρισμένα σημεῖα ποὺ παρουσιάζουν ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον καὶ ποὺ τὰ ὑπογραμμίζει ὁ καθηγητὴς ὅπως νομίζει καλύτερα. Ὅμως μὴ τουλάχιστον φορά τὸ μήνα τὸ θέμα θά γράφεται «καθ' ὑπαγόρευσις» στὸν πίνακα, ὥστε οἱ μαθητὲς νά ἐξοικειώνονται συστηματικότερα μὲ τὰ προβλήματα τῆς ὀρθογραφίας.

3.2. Πρὶν ἀσχοληθοῦν διεξοδικότερα μὲ τὴ γλωσσικὴ ἐπεξεργασία τοῦ κειμένου, οἱ μαθητὲς τὸ διαβάσουν γιὰ λίγο καὶ καλοῦνται νά ἀποδώσουν τὸ περιεχόμενό του σέ γενικὲς γραμμές. Καθὼς προσπαθοῦν νά συλλάβουν τὸ νοηματικὸ πυρῆνα τοῦ θέματος, ὁ καθηγητὴς βρίσκει τὴν εὐκαιρία νά τοὺς δώσει μὲ πολλὴ συντομία τίς ἀπαραίτητες πληροφορίες γιὰ τὸ ἔργο ἀπὸ τὸ ὁποῖο αὐτὸ προέρχεται, τοποθετώντας ταυτόχρονα τὸ κείμενο στοῦ εὐρύτερου νοηματικοῦ του πλαισίου. Δέν ἀποκλείεται ὁμως καὶ ἡ ἀντίστροφη πορεία, νά προηγηθεῖ δηλαδὴ ἡ γενικὴ κατατόπιση τῶν μαθητῶν σχετικὰ μὲ τὸ θέμα καὶ στὴ συνέχεια νά ἐπιχειρηθεῖ ἀπὸ αὐτοὺς ἡ ἀκατέργαστη ἀπόδοση τοῦ περιεχομένου του.

3.3. Ἀκολουθεῖ ἡ ἐπισήμανση καὶ ἡ ἐξομάλυνση λεξιλογικῶν, γραμματικῶν κτλ. δυσχερειῶν. Εἰδικότερα καταβάλλεται προσπάθεια νά ἐμπεδωθοῦν καὶ νά διευρυνθοῦν οἱ γνώσεις τῶν μαθητῶν σέ σημαντικὰ γραμματικὰ φαινόμενα καὶ γίνονται σύντομες παρατηρήσεις γύρω ἀπὸ τὴ σημασία καὶ τὴν ἐτυμολογία τῶν λέξεων.

3.4. Ἄν ἡ δευτέρη ὥρα ἔχει ὀριστεῖ γιὰ ἄλλη ἡμέρα, ἐπισημαίνεται τὸ κύριο συντακτικὸ φαινόμενο ποὺ ὑπάρχει στοῦ θέμα καὶ παραπέμπονται οἱ μαθητὲς στὶς σελίδες τοῦ συντακτικοῦ ὅπου τὸ φαινόμενο αὐτὸ ἀναπτύσσεται.

σεται διεξοδικά. Όμως αυτό δέν απαλλάσσει τόν καθηγητή από τήν υποχρέωση νά δώσει ὁ ἴδιος διευκρινίσεις σχετικά μέ τό συντακτικό αὐτό φαινόμενο ἢ καί νά τό παρουσιάσει στό σύνολό του, σέ περίπτωση πού θά γνώριζε ἢ θά διαπίστωνε πώς οἱ μαθητές του δέν τό διδάχτηκαν ὅπως ἔπρεπε κατά τό παρελθόν ἢ τό διδάχτηκαν καί δέν τό ἔχουν τελειῶς κατανοήσει.

3.5. Κατά τήν ἐπεξεργασία τοῦ κειμένου ἀπό συντακτική ἀποψη πού θά ἐπακολουθήσει, γίνεται χωρισμός περιόδων καί προτάσεων μέ ταυτόχρονη συντακτική ἀνάλυση τῶν χωρίων πού δημιουργοῦν δυσχέρειες στήν κατανόηση τοῦ κειμένου. Ἡ ἐπεξεργασία δέν περιορίζεται στήν ἀπλή κατονομασία τῶν συντακτικῶν ὄρων («κατηγορούμενο», «σύστοιχο ἀντικείμενο» κτλ.), ἀλλά ἐπεκτείνεται στήν ἐπισήμανση τῆς ἰδιαίτερης λειτουργίας τοῦ καθενός ἀπ' αὐτούς καθώς καί στήν ἀνίχνευση τοῦ σταθεροῦ τρόπου τῆς ἀμοιβαίας διαπλοκῆς τους (λ.χ. ἓνα τελικό ἀπαρέμφοτο ἐξαρτᾶται ἀπό ρῆμα μέ ὀρισμένη – ὄχι ὀποιαδήποτε – σημασία· ἓνα συνδετικό ρῆμα ὁδηγεῖ σέ ἀναζήτηση κατηγορουμένου κτλ.). Ἡ παρουσίαση τοῦ ρόλου πού παίξει ὁ κάθε συντακτικός ὄρος θά βοηθήσει μέ τόν καιρό τό παιδί νά διαπιστώσει πώς οἱ συντακτικές ἔννοιες εἶναι κατά βάθος λογικές ἔννοιες (τό ἀναγκαστικό αἶτιο λ.χ. φανερώνει τό χρονικῶς προηγούμενο αἶτιο, ἐξαιτίας τοῦ ὁποίου γίνεται κάτι, ἐνῶ τό τελικό αἶτιο φανερώνει τόν χρονικῶς ἐπόμενο σκοπό, ὁ ὁποῖος φαίνεται νά ἐπενεργεῖ ὡς αἶτιο σέ μιά πράξη) καί νά ἀντιληφθεῖ τή στενότητα ἀλληλεξάρτησης γλώσσας καί σκέψης. Παρόμοια ἐπεξεργασία τοῦ κειμένου θά ἐπιτρέψει μακροπρόθεσμα στό μαθητή νά συλλάβει τή δομή, τήν ἰδιοτυπία καί τῆς ἐκφραστικές ἀρετές τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσας.

3.6. Ἡ γλωσσική ἐπεξεργασία συμπληρώνεται καί ὀλοκληρώνεται μέ ἀσκήσεις, κυρίως συντακτικές ἀλλά καί γραμματικές καί λεξιλογικές. Οἱ ἀσκήσεις αὐτές πρέπει νά χαρακτηρίζονται ἀπό ἀπλότητα, συντομία, ποιικιλία καί δημιουργικότητα, νά παρουσιάζουν προοδευτικότητα καί, ὅσο αὐτό εἶναι δυνατόν, νά εἰσάγουν τό μαθητή ὄχι στήν ἀναγνώριση ἀπομονωμένων τύπων ἀλλά στή μελέτη ἀρθρωμένων γλωσσικῶν συστημάτων πού «λειτουργοῦν» ὡς λόγος.

3.7. Μετά τήν ὀλοκλήρωση τῆς γλωσσικῆς ἐπεξεργασίας ἀφιερώνεται ὁ ἀπαραίτητος χρόνος γιά τή συζήτηση τοῦ περιεχομένου τοῦ θέματος. Οἱ πληροφορίες ἢ οἱ ἰδέες τοῦ κειμένου ἀναλύονται, κρίνονται, πα-

ραλληλίζονται με τό υλικό ἀρχαίων ἢ σύγχρονων πηγῶν καί ἀξιολογοῦνται.

3.8. Τό δίωρο κλείνει μέ πιστή μετάφραση τοῦ κειμένου σέ ἄρτιο καί καλαισθητο – ὄχι πλαστό! – νεοελληνικό λόγο.

3.9. Ἡ σειρά διδασκαλίας τῶν συντακτικῶν φαινομένων τῶν σελ. 11-12 εἶναι ἐνδεικτική. Ὁ καθηγητής μπορεῖ νά τή μεταβάλει κατά τή διδασκαλία του, σύμφωνα μέ τίς ἀνάγκες τῶν μαθητῶν του.

4. Ἐννοεῖται ὅτι καί στή θεματογραφία ἰσχύουν οἱ γενικές διδακτικές ἀρχές σχετικά μέ τήν αὐτενέργεια τῶν μαθητῶν καί τήν ἐνεργό συμμετοχή τους στή διδασκαλία. Οἱ μαθητές μεταφέρουν σέ εἰδικό τετράδιο τό κείμενο, τή μετάφρασή του, καθώς καί τίς ἀξιολογότερες ἀπό τίς γλωσσικές παρατηρήσεις πού ἔγιναν κατά τή διδασκαλία του καί ἀπό τίς διάφορες ἀσκήσεις πού δόθηκαν.

5. Ἡ ἐπισήμανση τῶν πῶ πάνω σταδίων διδασκαλίας ἑνός ἀρχαίου θέματος εἶναι καθαρά ἐνδεικτική καί δέν ἀποτελεῖ μέ κανέναν τρόπο ἕνα πρότυπο, πρὸς τό ὅποιο πρέπει νά συμμορφωθεῖ ὁ καθηγητής ἀπαρέγκλιτα. Ἀντίθετα, γιά κάθε θέμα ὁ καθηγητής μπορεῖ νά ἀκολουθήσει τήν προσφορότερη κατά τήν κρίση του διδακτική πορεία.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

Συντακτικό φαινόμενο	Ἀντίστοιχο θέμα	Αἰξ. ἀριθμός
1. κατηγορούμενο	Ξεν. Ἀπομν. Γ, 7, 1-3	34
	Ξεν. Ἀπομν. Δ, 1, 3-4	36
	Λυσία Ἐπιτάφιος 77-79	21
	Λυσία Ὀλυμπικός 7-8	29
	Λυσία Κατά Ἐργοκλ. 1-3	27
2. ὁμοίopt. προσδιορισμός	Λυσία Ἐπιτάφιος 17-19	18
	Πλάτ. Νόμοι 631 b-d	68
3. ἑτερόopt. προσδιορισμός	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 3, 4-5	50
	Ξεν. Ἀπομν. Γ, 9, 1-3	35
	Πλάτ. Μενέξ. 247 a-c	66
4. σύγκριση – παραθετικά	Ξεν. Ἑλλ. Ε, 2, 14-15	44
	Ξεν. Λακ. Πολιτ. 9, 1-4	62
	Ξεν. Οἶκον. 5, 7-12	63
	Θουκ. Β, 11	10
	Ξεν. Ἑλλ. Β., 4, 40-42	42
5. ἀντικείμενο	Ξεν. Ἰέρων 2, 6-9	55
	Λυσία Ἐπιτάφιος 44-46	20
6. ἀντωνυμίες	Ξεν. Ἑλλ. Ζ, 3, 6	53
	Λυσία Κατά Ἀγοράτου 1-2	22
	Λυσία Κατά Ἀγοράτου 36-38	23
	Λυσία Ὑπέρ Καλλίου 1-3	31
	Πλάτ. Πολιτ. 327 a-c	69
	Πλάτ. Ἀλκιβ. Α 105 a-c	64
	Πλάτ. Μίνως 315 b-d	67
	Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. ΣΤ, 3, 12-15	58
Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 1, 5-6	46	
7. ἐγκλίσεις	Ξεν. Ἀπομν. Δ, 4, 15-16	37
	Λυσία Κατά Ἀλκιβ. Α 16-17	26
	Δημοσθ. Περί τῶν ἐν Χερρ. 13-16	6
	Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. Ζ, 6, 33-36	60
	Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. Ζ, 6, 33-36	60

	Λυσία Ἐπιτάφιος 11-13	17
	Λυσία Δήμου Καταλ. Ἀπολ. 15-16	15
9. μετοχή	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 5, 45-47	52
	Ἰσοκρ. Πανηγ. 28-30	14
	Λυσία Ἐπιτάφιος 4-5	16
	Λυσία Ἐπιτάφιος 27-29	19
10. ἀπαρέμφατο	Λυσία Ὀλυμπικός 1-3	28
	Ξεν. Ἑλλ. Ε, 2, 1-2	43
	Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. Β, 6, 21-26	56
	Ξεν. Ἀπομν. Α, 2, 9-11	33
	Ξεν. Ἀπομν. Δ, 8, 11	39
	Θουκ. ΣΤ, 24	12
	Αἰσχ. Κατά Κτησιφ. 1-2	1
11. ἀπρόσωπη σύνταξη	Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. Ζ, 7, 21-24	59
	Ξεν. Ἀπομν. Δ, 6, 17-8	38
	Ξεν. Ἀπολ. Σωκρ. 22-23	32
	Λυσία Κατά Ἀγοράτου 92-93	25
	Λυσία Περί Πολιτείας 9-11	30
	Δημοσθ. Περί στεφάν. 257-258	5
12. ἐπιρρηματ. προσδιορισμοί	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 1, 14-15	47
	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 2, 15-16	49
	Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. Δ, 2, 1-4	57
	Πλάτ. Ἐπιστ. Ζ' 326 b-d	65
13. ἐμπρόθετοι προσδιορισμοί	Θουκ. Α, 103	8
14. δευτερεύουσες προτάσεις	Θουκ. Α, 58	7
	Θουκ. Ε, 9	11
	Ἰσοκρ. Ἀρχίδαμος 11-13	13
15. ὑποθετικοί λόγοι	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 5, 38-40	51
	Ξεν. Ἑλλ. Ζ, 4, 8-9	54
	Ξεν. Κύρου Παιδεία Ε, 3, 30-32	61
	Ἄνδοκ. Περί μυστηρίων 96-97	2
	Λυσία Κατά Ἀγοράτου 74-76	24
	Δημοσθ. Κατά Ἀνδροτίωνος 45-46	3
16. πλάγιος λόγος	Ξεν. Ἑλλ. Α, 1, 27-28	40
	Ξεν. Ἑλλ. Β, 2, 16-19	41
	Ξεν. Ἑλλ. Ε, 4, 13-14	45
	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 2, 8-11	48
	Δημοσθ. Κατά Τιμοκρ. 212-214	4
17. πλάγιες ἐρωτήσεις	Θουκ. Α, 118-119	9

ΘΕΜΑΤΑ

1. Αίσχινή Κατὰ Κτησιφώντος (1-2)

Ὁ λόγος Κατὰ Κτησιφώντος (330 π.Χ.) ἐκφωνήθηκε στό δικαστήριο ἀπό τόν Αἰσχίνην· ὁ ρήτορας κατηγορεῖ τόν Κτησιφώντα γιά τό παράνομο ψήφισμά του νά στεφανωθεῖ ὁ Δημοσθένης γιά τίς ὑπηρεσίες του στήν πατρίδα. Οὐσιαστικά ἡ κατηγορία στρέφεται κατά τοῦ πολιτικοῦ του ἀντιπάλου, τοῦ Δημοσθένη. Ἐδῶ ἔχουμε τήν ἀρχή τοῦ λόγου.

Τήν μὲν παρασκευὴν ὁρᾶτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καί τήν παράταξιν, ὅση γεγένηται, καί τὰς κατὰ τήν ἀγορὰν δεήσεις, αἷς κέχρηται τινες ὑπὲρ τοῦ τὰ μέτρια καί τὰ συνήθη μὴ γίνεσθαι ἐν τῇ πόλει· ἐγὼ δὲ πεπιστευκῶς ἤκω πρῶτον μὲν τοῖς θεοῖς, ἔπειτα τοῖς νόμοις καί ὑμῖν, ἡγούμενος οὐδεμίαν παρασκευὴν μείζον ἰσχύειν παρ' ὑμῖν τῶν νόμων καί τῶν δικαίων. ἐβουλόμην μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καί τήν βουλήν τοὺς πεντακοσίους καί τὰς ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἐφεσθηκότων ὀρθῶς διοικεῖσθαι, καί τοὺς νόμους, οὓς ἐνομοθέτησεν ὁ Σόλων περὶ τῆς τῶν ρητόρων εὐκοσμίας, ἰσχύειν, ἵνα ἐξῆν πρῶτον μὲ τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν πολιτῶν, ὧσπερ οἱ νόμοι προστάττουσι, σωφρόνως ἐπὶ τὸ βῆμα παρελθόντι ἄνευ θορύβου καί ταραχῆς ἐξ ἐμπειρίας τὰ βέλτιστα τῇ πόλει συμβουλεύειν, δεύτερον δ' ἤδη καί τῶν ἄλλων πολιτῶν τὸν βουλούμενον καθ' ἡλικίαν χωρὶς καί ἐν μέρει περὶ ἐκάστου γνώμην ἀποφαίνεσθαι· οὗτω γὰρ ἂν μοι δοκεῖ ἢ τε πόλις ἀριστα διοικεῖσθαι, αἶ τε κρίσεις ἐλάχισται γίνεσθαι.

Παράταξις· ἡ (ὀργανωμένη) πολιτικὴ πατρία τῶν ἀντιπάλων.
ἀγορά· λαϊκὴ συγκέντρωση (ἀγείρω· συγκεντρῶνω).
δεήσις· παράκληση.
τὰ μέτρια καί τὰ συνήθη· τὰ νόμιμα καί τὰ δίκαια.
αἱ ἐκκλησίαι· οἱ συνεδριάσεις τῆς Ἐκκλησίας τοῦ δήμου.
οἱ ἐφεσθηκότες· οἱ προϊστάμενοι, οἱ πρόεδροι.
καθ' ἡλικίαν χωρὶς· ἀνάλογα μὲ τήν ἡλικία του, χωριστά.
καί ἐν μέρει περὶ ἐκάστου· καί γιά καθένα ἐπιμέρους ζήτημα.
οἱ κρίσεις· οἱ δίκες.

2. Ἀνδοκίδη *Περὶ τῶν μυστηρίων* (97-98)

Ὁ λόγος Περὶ τῶν μυστηρίων (400/399 π.Χ.), ὁ σπουδαιότερος τοῦ ρήτορα, ἀποτελεῖ προσωπικὴ ἀπολογία τοῦ γιὰ τὴν εἰς βάρους τοῦ κατηγορίας συνενόχου τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ τῶν Ἑρμῶν καὶ τῆς διακωμώδησης τῶν Ἐλευσίνιων μυστηρίων. Ἐδῶ γίνεται λόγος γιὰ τὸ νόμο τοῦ Σόλωνα, ὅπου περιλαμβάνεται ὁ ὄρκος τῶν Ἀθηναίων νὰ πολεμοῦν μέ κάθε τρόπο τὸν ἐχθρὸ τῆς δημοκρατίας.

Ἐάν τις δημοκρατίαν καταλύη τὴν Ἀθήνησιν, ἢ ἀρχὴν τινα ἄρχη καταλελυμένης τῆς δημοκρατίας, πολέμιος ἔστω Ἀθηναίων καὶ νηποίνει τε θανάτῳ, καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ δημόσια ἔστω, καὶ τῆς θεοῦ τὸ ἐπιδέκατον· ὁ δὲ ἀποκτείνας τὸν ταῦτα ποιήσαντα καὶ ὁ συμβουλεύσας ὄσιος ἔστω καὶ εὐαγῆς. Ὁμόσαι δ' Ἀθηναίους ἅπαντας καθ' ἱερῶν τελείων, κατὰ φυλὰς καὶ κατὰ δήμους, ἀποκτενεῖν τὸν ταῦτα ποιήσαντα. Ὁ δὲ ὄρκος ἔστω ὅδε· ἴκτενῶ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ ψήφῳ καὶ τῇ ἐμᾶντου χειρὶ, ἂν δυνατὸς ᾖ, ὃς ἂν καταλύσῃ τὴν δημοκρατίαν τὴν Ἀθήνησιν, καὶ ἂν τις ἄρξῃ τιν' ἀρχὴν καταλελυμένης τῆς δημοκρατίας τὸ λοιπόν, καὶ ἂν τις τυραννεῖν ἐπαναστῇ ἢ τὸν τύραννον συγκαταστήσῃ· καὶ ἂν τις ἄλλος ἀποκτείνῃ, ὄσιον αὐτὸν νομῶ εἶναι καὶ πρὸς θεῶν καὶ δαιμόνων, ὡς πολέμιον κτείναντα τὸν Ἀθηναίων, καὶ τὰ κτήματα τοῦ ἀποθανόντος πάντα ἀποδόμενος ἀποδώσω τὰ ἡμίσεια τῷ ἀποκτείναντι, καὶ οὐκ ἀποστερήσω οὐδέν. Ἐάν δέ τις κτείνων τινὰ τούτων ἀποθάνῃ ἢ ἐπιχειρῶν, εἴ ποιήσῃ αὐτόν τε καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἐκείνου, καθάπερ Ἀρμόδιόν τε καὶ Ἀριστογείτονα καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν. Ὅποσοι δὲ ὄρκοι ὁμώμονται Ἀθήνησιν ἢ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἢ ἄλλοθί που ἐναντίοι τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, λύω καὶ ἀφήμι.“

νηποίνει' ἀτιμώρητα (γιὰ τὸ φονιά), χωρὶς ποινῆ (νῆ-, ἄρνητ. ἀχώρ. μόριο, + ποινή).

ὄσιος' ἀναμάρτητος, καθαρὸς ἀπὸ μίασμα.

εὐαγῆς' καθαρὸς, ἀμόλυντος (εὐ + ἄγος).

καθ' ἱερῶν τελείων' κατὰ τὴν τέλεση ἁσπογων θυσιῶν.

ἢ τὸν τύραννον συγκαταστήσῃ' ἢ ἂν συνεργήσῃ στήν ἐγκατάσταση τοῦ τυράννου.

ἀποδίδομαι' (ἀποδόμενος) πωλῶ.

λύω καὶ ἀφήμι' καταργῶ καὶ ἀκυρώνω.

3. Δημοσθένη Κατὰ Ἀνδροτίωνος (45-46)

Ἦ Ἀνδροτίωνας κατηγορεῖται στήν Ἐκκλησία τοῦ δήμου τό 355 π.Χ. ὅτι κακῶς εἶχε προτείνει νά ἀπονεμηθεῖ τό καθιερωμένο τιμητικό στεφάνι στή Βουλή τῶν πεντακοσίων τοῦ ἔτους 356-355, ἀφοῦ ἡ Βουλή ἐκείνη δέν εἶχε ἐκπληρώσει τήν ὑποχρέωσή της νά κατασκευάσει νέα πλοῖα γιά τήν ἐνίσχυση τοῦ ἀθηναϊκοῦ στόλου.

Στήν παρακάτω ἐνότητα ὁ ρήτορας ὑποστηρίζει ὅτι τό κύρος τῶν νόμων καί ἡ τήρηση τοῦ ὄρκου τῶν δικαστῶν πρέπει νά εἶναι πάνω ἀπό ὅποιοδήποτε ἄλλο συμφέρον τῆς πόλεως.

Ἔστι τοίνυν ὑμῖν νυνί σκεπτέον, εἰ τοσούτου τιμᾶσθε τήν πολιτείαν καί τοὺς κειμένους νόμους καί τό εὐορκεῖν· εἰ γάρ ἀποψηφιεῖσθε τούτου φανερώς οὕτως παρά τοὺς νόμους εἰρηκότος, δόξετε πᾶσιν τὰ χρήματα ταῦτ' ἀντί τῶν νόμων καί τῆς εὐορκίας ἡρῆσθαι. Ἄ οὐδ' ἂν εἰ παρ' ἑαυτοῦ δοίη τις ὑμῖν λαβεῖν ἄξιον, μή τί γ' ἔφ' ᾧ ἑτέρους εἰσπράττειν. Ὡσθ' ὅταν ταῦτα λέγη, μένησθε τῶν ὄρκων καί τήν γραφήν ἐνθυμεῖσθε, ὅτι νῦν οὐ περί πράξεως εἰσφορῶν ἔστιν, ἀλλ' εἰ δεῖ κυρίου εἶναι τοὺς νόμους. Καί περί τούτων μέν, ὄν τρόπον ὑμᾶς ἀπαγαγῶν ἀπό τοῦ νόμου παρακρούεσθαι ζητήσῃ, καί ἄ πρός ταῦθ' ὑμᾶς μνημονεύοντας μή ἐπιτρέπῃν προσήκει, πολλά λέγειν ἔχων ἔτι, καί ταῦθ' ἱκάν' εἶναι νομίζων, ἐάσω.

Τοσούτου τιμῶμαι ἄ τόσο ἐκτιμῶ, ἐδῶ: τόσο λίγο ἐκτιμῶ.

τό εὐορκεῖν, ἡ εὐορκία ἡ τήρηση τοῦ ὄρκου.

ἀποψηφιζομαι τινος ἄθῶνών κάποιον.

χρήματα ἄ εἰσπράξεις ἀπό φόρους (πού δέ θά πραγματοποιηθοῦν ἂν καταδικαστεῖ ὁ Ἀνδρ.).

οὐδ' ἂν εἰ παρ' ἑαυτοῦ δοίη τις ὑμῖν ἄ οὔτε ἂν σᾶς τά ἔδινε κανεῖς ἀπό τήν ἀτομική του περιουσία.

μή τί γ' ἔφ' ᾧ ἑτέρους εἰσπράττειν ἄ πολύ περισσότερο στήν περίπτωση πού τά εἰσπράττει ἀπό ἄλλους.

γραφή (δικανικός ὄρος) γραπτή καταγγελία γιά δημόσιο ἀδίκημα (δίκη: ἰδιωτική καταγγελία).

πράξις εἰσφορῶν ἄ εἰσπραξη εἰσφορῶν.

ἀπάγω ἀπό τοῦ νόμου ἄπομακρύνω ἀπό τό νόμο.

παρακρούομαι ἄ ἔξαπατῶ.

πρός ταῦθ' ἄ ἐκτός ἀπό αὐτά, ἀκόμη.

μνημονεύω ἄ ἔχω ὑπόψη μου.

ἱκάν' (ἱκανά) ἄ ἄρκετά.

4. Δημοσθένης Κατὰ Τιμοκράτους (212-214)

Μέ τό λόγο αὐτό ὁ Δημοσθένης προσπαθεῖ νά ἀποδείξει ὅτι ἡ πρόταση τοῦ Τιμοκράτη νά ψηφιστεῖ νόμος πού θεσμοθετοῦσε ἡπιότερες διατάξεις γιά τούς ὀφειλέτες τοῦ δημοσίου εἶναι ἀσύμφορη καί ἐπιβλαβής γιά τήν πολιτεία καί ὅτι ὁ ἀντίπαλός του κινήθηκε στήν ἐνέργειά του αὐτή ἀπό ἰδιωτέλεια.

Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν κάκεινο διηγήσασθαι, ὃ φασί ποτ' εἰπεῖν Σόλων να κατηγοροῦντα νόμον τινός οὐκ ἐπιτήδειον θέντος. Λέγεται γάρ τοῖς δικασταῖς αὐτόν εἰπεῖν, ἐπειδή τᾶλλα κατηγορήσεν, ὅτι νόμος ἐστὶν ἀπάσαις, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ταῖς πόλεσιν, ἐάν τις τὸ νόμισμα διαφθεῖρη, θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι. Ἐπερωτήσας δ' εἰ δίκαιος αὐτοῖς καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος φαίνεται, ἐπειδή φῆσαι τοὺς δικαστάς, εἰπεῖν ὅτι αὐτὸς ἡγεῖται ἀργύριον μὲν νόμισμ' εἶναι τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων εἴνεκα τοῖς ἰδιώταις εὐρημένον, τοὺς δὲ νόμους ἡγοῖτο νόμισμα τῆς πόλεως εἶναι. Δεῖν δὴ τοὺς δικαστάς πολλῶ μᾶλλον, εἴ τις ὁ τῆς πόλεως ἐστὶ νόμισμα, τοῦτο διαφθεῖρει καὶ παράσημον εἰσφέρει, μισεῖν καὶ κολάζειν, ἢ εἴ τις ἐκεῖν' ὁ τῶν ἰδιωτῶν ἐστὶν. Προσθεῖναι δὲ τεκμήριον τοῦ καὶ μείζον εἶναι τὰ δίκημα, τὸ τοὺς νόμους διαφθεῖρειν ἢ τὸ ἀργύριον, ὅτι ἀργυρίῳ μὲν πολλὰ τῶν πόλεων καὶ φανερωῶς πρὸς χαλκὸν καὶ μόλυβδον κεκραμένῳ χρώμεναι σφύζονται καὶ οὐδ' ὅτι οὖν παρὰ τοῦτο πάσχουσιν, νόμοις δὲ πονηροῖς χρώμενοι καὶ διαφθεῖρεσθαι τοὺς ὄντας ἔωντες οὐδένας πώποτε' ἐσώθησαν.

Οὐκ ἐπιτήδειος ἄκατάλληλος.

ἐπερωτῶ ἔρωτῶ ἀκόμη.

φημί παραδέχομαι.

τὰ ἴδια συναλλάγματα οἱ ἰδιωτικὲς συναλλαγές.

πάρσημον εἰσφέρω κίβδηλεύω, θέτω σέ κυκλοφορία κίβδηλο νόμισμα.

οὐδ' ὅτι οὖν τίποτα ἀπολύτως.

πώποτε (πῶ + ποτέ) ποτέ ὡς τώρα.

5. Δημοσθένης Περὶ τοῦ στεφάνου (257-258)

Ἀντιμέτωπος γιά μιά ἀκόμη φορά μέ τόν Αἰσχίνη ὁ Δημοσθένης ἐπιχειρεῖ μέ τόν Περὶ τοῦ στεφάνου λόγο του, πού θεωρεῖται τό ἀριστούργημά του,

μιά γενική έκθεση τῆς δράσης του ὡς δημόσιου ἄνδρα. Στό πιό κάτω κείμενο, ὁ ρήτορας ἀναφέρεται στήν παιδεία πού ἔλαβε καί τούς γενικότερους πολιτικούς του προσανατολισμούς.

Ἐμοί μὲν τοίνυν ὑπῆρξεν, Αἰσχίνη, παιδί μὲν ὄντι φοιτᾶν εἰς τὰ προσήκοντα διδασκαλεῖα, καί ἔχειν ὄσα χρή τὸν μηδὲν αἰσχροὺς ποιήσοντα δι' ἔνδειαν, ἐξελθόντι δ' ἐκ παιδῶν ἀκόλουθα τούτοις πράττειν, χορηγεῖν, τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, μηδεμιᾶς φιλοτιμίας μήτ' ἰδίας μήτε δημοσίας ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ καί τῇ πόλει καί τοῖς φίλοις χρήσιμον εἶναι, ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὰ κοινὰ προσελθεῖν ἔδοξέ μοι, τοιαῦτα πολιτεύμαθ' ἔλέσθαι ὥστε καί ὑπὸ τῆς πατρίδος καί ὑπ' ἄλλων Ἑλλήνων πολλῶν πολλάκις ἐστεφανῶσθαι, καί μηδὲ τοὺς ἐχθροὺς ὑμᾶς, ὡς οὐ καλὰ γ' ἦν ἂ προειλόμην, ἐπιχειρεῖν λέγειν. Ἐγὼ μὲν δὴ τοιαύτη συμβεβίωκα τύχη, καί πόλλ' ἂν ἔχων ἕτερ' εἰπεῖν περὶ αὐτῆς παραλείπω, φυλαττόμενος τὸ λυπησαί τιν' ἐν οἷς σεμνύομαι.

Ἐπάρχει + ἀπαρ., ὁ συμβαίνει νά...

ἐξέρχομαι ἐκ παιδῶν ὁ βγαίνω ἀπὸ τῆν παιδικῆ ἡλικία, ἐνηλικιώνομαι.

χορηγῶ (χορηγός, χορός + ἄγω) εἶμαι χορηγός, δηλ. καταβάλλω τίς δαπάνες γιά τῆν κατάρτιση τοῦ χοροῦ τῶν θεατρικῶν διδασκαλιῶν.

τριηραρχῶ (τριήραρχος, τριήρης + ἄρχω) εἶμαι τριήραρχος, ἐξοπλίζω τριήρη καί τῇ θέτῳ στήν ὑπηρεσία τῆς πατρίδας.

εἰσφέρω ὁ συνεισφέρω χρήματα στό δημόσιο ταμεῖο.

φιλοτιμία (εὐγενική) ἄμιλλα.

τοιαῦτα πολιτεύματα αἰροῦμαι ὁ προτιμῶ νά πολιτεύομαι κατά τέτοιο τρόπο. σεμνύομαι ὁ καυχιέμαι.

6. Δημοσθένη *Περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ* (13-16)

Στὴ θρακικὴ Χερσόνησο ὁ Φίλιππος, ἀκολουθώντας ἐπεκτατικὴ πολιτικὴ, ἔρχεται σὲ προστριβές μὲ τοὺς ἐκεῖ ἐγκαταστημένους Ἀθηναίους κληρούχους, μὲ ἀποτέλεσμα ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Διοσιπείθης νὰ προβεῖ σὲ ἐχθρικές ἐνέργειες ἐναντίον του. Τὸ ἐπεισόδιο προκαλεῖ ἔντονο διάβημα τοῦ Φιλίππου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, τὸ ὁποῖο ὁ Δημοσθένης, παίρνοντας τὸ μέρος τοῦ στρατηγοῦ, συμβουλεύει τοὺς συμπατριῶτες του νὰ ἀπορρίψουν. Αὐτὰ πού συνέβησαν, τονίζει στὸ πιο κάτω κείμενο, εἶναι περισσότερο σοβαρὰ ἀπὸ ὅσο φαίνονται, γιατί ἀποκαλύπτουν βλέψεις τοῦ Φιλίππου πάνω σὲ κεκτημένα δικαιώματα τῆς Ἀθήνας.

Μὴ τοίνυν ἀγνοεῖτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι καὶ τὰ νῦν ἄλλα μὲν ἐστὶ λόγοι ταῦτα καὶ προφάσεις, πράττεται δὲ καὶ κατασκευάζεται τοῦτο, ὅπως ὑμῶν μὲν οἶκοι μενόντων, ἔξω δὲ μηδεμιᾶς οὔσης τῇ πόλει δυνάμεως, μετὰ πλείστης ἡσυχίας ἀπανθ' ὅσα βούλεται Φίλιππος διοικήσεται. Θεωρεῖτε γὰρ τὸ παρὸν πρῶτον, ὃ γίγνεται. Νυνὶ δύναμιν μεγάλην ἐκείνος ἔχων ἐν Θράκῃ διατρίβει, καὶ μεταπέμπεται πολλήν, ὡς φασιν οἱ παρόντες, ἀπὸ Μακεδονίας καὶ Θετταλίας. Ἐὰν οὖν περιμείνας τοὺς ἐτησίαις ἐπὶ Βυζάντιον ἑλθὼν πολιορκῆ, πρῶτον μὲν οἴεσθε τοὺς Βυζαντίους μενεῖν ἐπὶ τῆς ἀνοίας τῆς αὐτῆς ὥσπερ νῦν, καὶ οὔτε παρακαλεῖν ὑμᾶς οὔτε βοηθεῖν αὐτοῖς ἀξιώσειν; Ἐγὼ μὲν οὐκ οἶομαι, ἀλλὰ καὶ εἴ τισι μᾶλλον ἀπιστοῦσιν ἢ ἡμῖν, καὶ τούτους εἰσφρήσασθαι μᾶλλον ἢ κείνῳ παραδώσειν τὴν πόλιν, ἂν περ μὴ φθάσῃ λαβὼν αὐτοῦς. Οὐκοῦν ἡμῶν μὲν μὴ δυναμένων ἐνθὲνδ' ἀναπλεῦσαι, ἐκεῖ δὲ μηδεμιᾶς ὑπαρχούσης ἐτοίμου βοηθείας, οὐδὲν αὐτοὺς ἀπολωλέναι κωλύσει. Νῆ Δία, κακοδαιμονῶσι γὰρ ἄνθρωποι καὶ ὑπερβάλλουσιν ἀνοία. Πάνυ γε, ἀλλ' ὁμως αὐτοὺς δεῖ σῶς εἶναι· συμφέρει γὰρ τῇ πόλει. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε δηλὸν ἐστὶν ἡμῖν, ὡς ἐπὶ Χερρόνησον οὐχ ἤξει.

Καὶ τὰ νῦν· καὶ τώρα ἀκόμη.
τάλλα... ταῦτα· ὅλα τὰ ἄλλα.
κατασκευάζομαι· σχεδιάζομαι.
οἱ ἐτησίαι· τὰ μελήματα.
ἀνοία· ἀνοησία.
εἰσφρέομαι· εἰσάγω μαζί μου.
ἀναπλέω· ἐδῶ· πλέω πρὸς τὰ ἐπάνω (πρὸς βορρά).

7. Θουκυδίδη *Ιστορία* (Α, 58)

Στίς παραμονές τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ πρῶτες ἐχθροπραξίες γύρω ἀπό τήν ἐπίμαχη στρατηγική θέση τῆς Κέρκυρας ἀποτελέσαν προμήνυμα σαφές γιά τή θύελλα πού ἐπρόκειτο νά ἀκολουθήσει. Οἱ Ἀθηναῖοι, γιά νά προλάβουν ἀποστασία τῆς Ποτειδαίας, ζητοῦν δμήρους καί κατεδάφιση τῶν τειχῶν. Οἱ Ποτειδαῖαίτες στέλνουν πρεσβεία καί στήν Ἀθήνα καί στήν ἀντίπαλη συμμαχία.

Ποτειδεᾶται δὲ πέμψαντες μὲν καί παρ' Ἀθηναίους πρέσβεις, εἰ πως πείσειαν μὴ σφῶν περὶ νεωτερίζειν μηδέν, ἐλθόντες δὲ καί ἐς τὴν Λακεδαιμόνα μετὰ Κορινθίων, ἔπρασσον ὅπως ἐτοιμάσαιτο τιμωρίαν, ἦν δέη, ἐπειδὴ ἕκ τε Ἀθηνῶν ἕκ πολλοῦ πράσσοντες οὐδὲν ἤδροντο ἐπιτήδειον, ἀλλ' αἱ νῆες αἱ ἐπὶ Μακεδονίαν καί ἐπὶ σφῶς ὁμοίως ἔπλεον, καὶ τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων ὑπέσχετο αὐτοῖς, ἦν ἐπὶ Ποτειδαίαν ἴωσιν Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν, τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀφίστανται μετὰ Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων κοινῇ ξυνομόσαντες. Καὶ Περδίκκας πείθει Χαλκιδέας τὰς ἐπὶ θαλάσῃ πόλεις ἐκλιπόντας καὶ καταβαλόντας ἀνοικίσασθαι ἐς Ὀλυνθον μίαν τε πόλιν ταύτην ἰσχυράν ποιήσασθαι· τοῖς τ' ἐκλιποῦσι τούτοις τῆς ἑαυτοῦ γῆς τῆς Μυγδονίας περὶ τὴν Βόλβην λίμνην ἔδωκε νέμεσθαι, ἕως ἂν ὁ πρὸς Ἀθηναίους πόλεμος ᾗ. Καὶ οἱ μὲν ἀνοικίζοντό τε καθαιροῦντες τὰς πόλεις καὶ ἐς πόλεμον παρεσκευάζοντο.

Νεωτερίζω περὶ τινος ἄλλάζω τακτικὴ ἐναντίον κάποιου, ἐπαναστατῶ ἐναντίον κάποιου.

ἐτοιμάζομαι τιμωρίαν ἔξασφαλίζω βοήθεια.

ἕκ πολλοῦ πράσσοντες ὕστερα ἀπὸ πολλῆς διαπραγματεύσεως.

οὐδὲν εὐρίσκομαι ἐπιτήδειον δέν πετυχαίνω τίποτα εὐνοϊκό.

τὰ τέλη οἱ ἄρχοντες.

ἀφίσταμαι ἀποστατῶ.

κοινῇ ξυνομόσαντες ἀφοῦ συμφώνησαν μαζί καί ὀρκίστηκαν.

καταβάλλω κατεδαφίζω.

ἀνοικίζομαι (ἀνά + οἰκίζω) μετοικῶ στά μεσόγεια.

τοῖς τ' ἐκλιποῦσι τούτοις καί στοὺς μετανάστες αὐτοῦς.

8. Θουκυδίδη *Ἱστορία* (Α, 103)

Τό κεφάλαιο ἀναφέρεται στό τέλος πού εἶχε ἡ ἐπανάσταση τῶν εἰλώτων τῆς Μεσσηνίας, ἡ ὁποία στήν ἱστορία ἀναφέρεται ὡς Γ΄ Μεσσηνιακός πόλεμος (464-455 π.Χ.).

Οἱ δ' ἐν Ἰθώμῃ δεκάτῳ ἔτει, ὡς οὐκέτι ἐδύναντο ἀντέχειν, ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφ' ᾧ ἐξίασιν ἐκ Πελοποννήσου ὑπόσπονδοι καὶ μηδέποτε ἐπιβήσονται αὐτῆς· ἦν δέ τις ἀλίσκηται, τοῦ λαβόντος εἶναι δοῦλον. Ἦν δέ τι καὶ χρηστήριον τοῖς Λακεδαιμονίοις Πυθικόν πρὸ τοῦ, τὸν ἰκέτην τοῦ Διὸς τοῦ Ἰθωμήτα ἀφιέναι. Ἐξῆλθον δὲ αὐτοὶ καὶ παῖδες καὶ γυναῖκες, καὶ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι δεξάμενοι κατ' ἔχθος ἤδη τὸ Λακεδαιμονίων ἐς Ναύπακτον κατώκισαν, ἦν ἔτυχον ἡρηκότες νεωστὶ Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐχόντων. Προσεχώρησαν δὲ καὶ Μεγαρῆς Ἀθηναίους ἐς ξυμμαχίαν Λακεδαιμονίων ἀποστάντες, ὅτι αὐτοὺς Κορινθιοὶ περὶ γῆς ὄρων πολέμῳ κατεῖχον· καὶ ἔσχον Ἀθηναῖοι Μέγαρα καὶ Πηγάς, καὶ τὰ μακρὰ τεῖχη ᾠκοδόμησαν Μεγαρεῦσι τὰ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐς Νίσαιαν καὶ ἐφρούρουν αὐτοὶ. Καὶ Κορινθίοις μὲν οὐχ ἦκιστα ἀπὸ τοῦδε τὸ σφοδρὸν μῖσος ἤρξατο πρῶτον ἐς Ἀθηναίους γενέσθαι.

Οἱ δ' ἐν Ἰθώμῃ οἱ πολιορκούμενοι στήν Ἰθώμη.

ἐφ' ᾧ ὑπὸ τὸν ὄρο νά..

ξυμβαίνω πρὸς τινά· κάνω συμφωνία μέ κάποιον.

ὑπόσπονδοι· μέ ὄρους προστασίας, ἐξασφαλισμένος ὕστερα ἀπὸ συμφωνία.

ἦν δέ τις ἀλίσκηται· ἂν κανεῖς συλλαμβάνεται παραβάτης.

χρηστήριον Πυθικόν· πυθικός χρησμός.

πρὸ τοῦ (κ. προτοῦ)· πρὶν ἀπὸ αὐτό, προηγουμένως.

τοῦ Ἰθωμήτα· Ἰθωμήτας ὀνομαζόμενον ὁ Ζεὺς πού λατρευόταν στήν Ἰθώμη ὡς προστάτης τῆς.

κατ' ἔχθος τό Α· λόγω τῆς ἐχθρότητάς τους πρὸς τοὺς Α.

περὶ γῆς ὄρων· γιά τὰ σύνορα τῆς γῆς τους.

πολέμῳ κατέχω· πιέζω μέ πόλεμο.

οὐχ ἦκιστα· προπάντων, κυρίως.

9. Θουκυδίδη *Ἱστορία* (Α, 118-119)

Ὑστερα ἀπὸ τὰ Κερκυραϊκά καὶ τὰ Ποτειδαιτικά, οἱ Σπαρτιάτες εἶναι ἀποφασισμένοι γιά πόλεμο, ἐνῶ ὡς τότε φαίνονταν διστακτικοί. Ἀλλά σκέ-

πτονται πρὶν πάρουν τὴν τελικὴ ἀπόφαση νὰ ρωτήσουν καὶ ἓνα φιλικό μαν-
τεῖο.

Αὐτοῖς μὲν οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις διέγνωστο λελύσθαι τε τὰς σπον-
δὰς καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀδικεῖν, πέμπαντες δὲ ἐς Δελφοὺς ἐπηρώτων τὸν
θεὸν εἰ πολεμοῦσιν ἄμεινον ἔσται· ὁ δὲ ἀνεῖλεν αὐτοῖς, ὡς λέγεται, κατὰ
κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι καὶ παρα-
καλούμενος καὶ ἄκλητος. Αὐθις δὲ τοὺς ξυμμάχους παρακάλεσαντες ψῆ-
φον ἐβούλοντο ἐπαγαγεῖν εἰ χρὴ πολεμεῖν. Καὶ ἐλθόντων τῶν πρέσβων
ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας καὶ ξυνόδου γενομένης οἱ τε ἄλλοι εἶπον ἃ ἐβούλοντο,
κατηγοροῦντες οἱ πλείους τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες γί-
γνεσθαι, καὶ οἱ Κορίνθιοι δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον ἐκά-
στων ἰδίᾳ ὥστε ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον, δεδιότες περὶ τῆ Ποτειδαΐα μὴ
προδιαφθαρῆ, παρόντες δὲ καὶ τότε καὶ τελευταῖοι ἐπελθόντες ἔλεγον
τοιάδε.

Διαγιγνώσκομαι ἄποφαινομαι (τό ρῆμα ἐδῶ εἶναι παθητικό).

αἱ σπονδαί ἡ τριακονταετής συνθήκη.

ἀναιρῶ ἡ χρησιμοδοτῶ.

κατὰ κράτος ἡ μέ ὅλες τίς δυνάμεις.

ξυλλαμβάνομαι ἡ συμπαραστέκομαι, βοηθῶ.

καὶ παρακαλούμενος καὶ ἄκλητος ἡ εἶτε τὸν ἐπικαλεσθῶν εἶτε ὄχι.

παρακάλεσαντες ἡ ἀφοῦ προσκάλεσαν.

ψῆφον ἐπάγω ἡ ὑποβάλλω σέ ψηφοφορία.

ἡ ξυμμαχία ἡ οἱ συμμαχικὲς πόλεις.

ξύνοδος ἡ (σύνοδος) συνέλευση.

προδιαφθείρομαι ἡ καταστρέφομαι πρωτύτερα.

ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε ἡ προσῆλθαν στό βῆμα καὶ ἔλεγον τὰ ἐξῆς περίου.

10. Θουκυδίδη Ἱστορία (B, 11)

Ἡ ἐνότητα εἶναι ἡ ἀρχὴ δημηγορίας (ὁμιλίας) τοῦ βασιλιᾶ τῆς Σπάρτης Ἀρχίδαμου πρὸς τὸ στρατό τῶν Πελοποννησίων, πού μέ τὴν ἐναρξὴ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου συγκέντρωσε στὸν Ἴσθμό γιὰ νὰ εἰσβάλει στὴν Ἀττική.

Ἄνδρες Πελοποννήσιοι καὶ ξύμμαχοι, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς στρατείας καὶ ἐν αὐτῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἔξω ἐποίησαντο, καὶ ἡμῶν αὐ-

τῶν οἱ πρεσβύτεροι οὐκ ἄπειροι πολέμων εἰσίν· ὁμοίως δὲ τῆσδε οὐπω μείζονα παρασκευὴν ἔχοντες ἐξήλθομεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πόλιν δυνατωτάτην νῦν ἐρχόμεθα καὶ αὐτοὶ πλεῖστοι καὶ ἀριστοὶ στρατεῦντες. Δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χεῖρους φαίνεσθαι μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. Ἡ γὰρ Ἑλλάς πᾶσα τῆδε τῆ ὀρμῆ ἐπῆρται καὶ προσέχει τὴν γνώμην, εὐνοίαν ἔχουσα διὰ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος πρᾶξι ἡμᾶς ἀπινοοῦμεν. Οὐκοῦν χρῆ, εἴ τῳ καὶ δοκοῦμεν πλῆθει ἐπιναίαι καὶ ἀσφάλεια πολλῇ εἶναι μὴ ἂν ἐλθεῖν τοὺς ἐναντίους ἡμῖν διὰ μάχης, τούτων ἕνεκα ἀμελέστερόν τι παρεσκευασμένους χωρεῖν, ἀλλὰ καὶ πόλεως ἐκάστης ἡγεμόνα καὶ στρατιώτην τὸ καθ' αὐτὸν αἰεὶ προσδέχεσθαι ἐς κίνδυνόν τινα ἤξειν. Ἐὰν γὰρ τὰ τῶν πολέμων, καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ καὶ δι' ὀργῆς αἰ ἐπιχειρήσεις γίνονται.

Οὐπω (οὐ + πῶ) ποτέ ὡς τώρα.

καὶ αὐτοὶ καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι.

τῆδε τῆ ὀρμῆ ἐπῆρται (ἐπαίρομαι) ἔχει συγκινηθεῖ μέ τὴν ἐξόρμηση.

προσέχει τὴν γνώμην παρακολουθεῖ μέ προσοχῆ.

ἔχθος μίσος.

μὴ ἂν ἐλθεῖν τοὺς ἐναντίους ἡμῖν διὰ μάχης· νὰ μὴν ἐξέλθουν σὲ μάχη οἱ ἐχθροὶ μας.

11. Θουκυδίδης *Ἱστορία* (Ε, 9)

Κατὰ τὸ δέκατο χρόνο τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἀφοῦ ναυάγησαν οἱ προσπάθειες τῶν φιλειρηνικῶν, οἱ ἐχθροπραξίαι ἔχουν μεταφερθεῖ στὴ Μακεδονία, μέ ἐπίκεντρο τώρα τὴν Ἀμφίπολη. Μέσα στὰ τεῖχη τῆς βρίσκεται ὁ ἰκανότατος Βρασιδάς ὁ Λακεδαιμόνιος, πού ἐτοιμάζεται νὰ ἀντιμετωπίσει τὸν Κλέωνα, τὸν φιλοπόλεμο στρατηγὸ τῶν Ἀθηναίων, πού περιφρονοῦσε τοὺς ἀντιπάλους του ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία του στὴν Πύλο. Μιλᾷει ὁ Βρασιδάς.

Ἄνδρες Πελοποννήσιοι, ἀπὸ μὲν οἴας χώρας ἤκομεν, ὅτι αἰεὶ διὰ τὸ εὐψυχον ἐλευθέρως, καὶ ὅτι Δωριῆς μέλλετε ἴσως μάχεσθαι, ὧν εἰώθατε κρείσσους εἶναι, ἀρκείτω βραχέως δεδηλωμένον· τὴν δὲ ἐπιχείρησιν, ᾧ τρόπῳ διανοοῦμαι ποιεῖσθαι, διδάξω, ἵνα μὴ τῳ τὸ κατ' ὀλίγον καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν ἐνδεές φαινόμενον ἀτολμίαν παράσχη. Τοὺς γὰρ ἐ-

ναντίους εικάζω καταφρονήσει τε ἡμῶν καὶ οὐκ ἂν ἐλπίσαντας ὡς ἂν ἐπεξέλθοι τις αὐτοῖς ἐς μάχην ἀναβῆναι τε πρὸς τὸ χωρίον καὶ νῦν ἀτάκτως κατὰ θεὰν τετραμμένους ὀλιγωρεῖν. Ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας ἀμαρτίας τῶν ἐναντίων κάλλιστα ἰδῶν καὶ ἅμα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τὴν ἐπιχειρήσιν ποιεῖται μὴ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς μᾶλλον καὶ ἀντιπαραταχθέντος ἢ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμφέροντος, πλείστ' ἂν ὀρθοῖτο· καὶ τὰ κλέμματα ταῦτα καλλίστην δόξαν ἔχει ἢ τὸν πολέμιον μάλιστ' ἂν τις ἀπατήσας τοὺς φίλους μέγιστ' ἂν ὠφελήσειεν. Ἔως οὖν ἐτι ἀπαράσκευοι θαρσοῦσι καὶ τοῦ ὑπαπείναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος, ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνονται, τὴν διάνοιαν ἔχουσιν, ἐν τῷ ἀνειμένῳ αὐτῶν τῆς γνώμης καὶ πρὶν ξυνταθῆναι μᾶλλον τὴν δόξαν, ἐγὼ μὲν ἔχων τοὺς μετ' ἐμαυτοῦ καὶ φθάσας, ἦν δύνωμαι, προσπεσοῦμαι δρόμῳ κατὰ μέσον τὸ στράτευμα.

Διδάσκω· ἐκθέτω.

τὸ κατ' ὀλίγον καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν· τὸ νὰ διακινδυνεύσουμε μὲ μέρος τῶν δυνάμεών μας καὶ ὄχι μὲ τὸ σύνολό μας.

ἐνδεῆς φαινόμενον· ἐπειδὴ θὰ φαίνεται ὡς ἀδυναμία μας.

τὸ χωρίον· τὸ ὕψωμα.

ἀτάκτους κατὰ θεὰν τετραμμένους· παρατηρώντας χωρὶς τάξῃ δῶθε κεῖθε.

ὀλιγορῶ· (ὀλιγῶρος, ὀλίγος + ὠρα=φροντίδα) παραμελῶ, ἀδιαφορῶ.

πλείστ' ἂν ὀρθοῖτο· τίς πῶς πολλές φορές πετυχαίνει.

τὰ κλέμματα· τὰ στρατηγήματα, τὰ τεχνάσματα.

ἀπαράσκευοι θαρσοῦσι· ξεθαρρεῦουν ἀπροετοιμαστοί.

ὑπάπειμι· (ὑπό + ἀπό + εἶμι) ἀποσύρομαι (κρυφά).

τὴν διάνοιαν ἔχουσιν· σκέπτονται.

τὸ ἀνειμένον τῆς γνώμης· ἡ χαλάρωση τῆς διαθέσεως.

πρὶν ξυνταθῆναι τὴν δόξαν· πρὶν ἀναζωογονηθεῖ τὸ ἠθικόν.

12. Θουκυδίδη Ἱστορία (ΣΤ', 24)

Τό 416 π.Χ. στήν Ἐκκλησία τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων συζητεῖται ἡ πῶς τολμηρῆ ἐκστρατεία· ἡ σικελική· τίς ἀντίθετες θέσεις ὑποστήριζαν ὁ Ἀλκιβιάδης, πού τοὺς παρότρυνε μὲ θέρμη στήν ἐπιχείρηση, καὶ ὁ Νικίας πού, δείχνοντάς τους πόσο μεγάλη εἶναι ἡ ἐπιχείρηση καὶ πόσες ἐτοιμασίες ἀπαιτεῖ, προσπάθησε νὰ τοὺς συγκρατήσει. Οἱ Ἀθηναῖοι τάχθησαν μὲ τὸ μέρος τοῦ Ἀλκιβιάδη γιά τοὺς λόγους πού περιέχονται στό παρακάτω κείμενο.

Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα εἶπε νομίζων τοὺς Ἀθηναίους τῷ πλήθει τῶν

πραγμάτων ἢ ἀποτρέψειν ἢ, εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι, μάλιστα ἂν οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπλευσαι· οἱ δὲ τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ οὐκ ἐξηρέθησαν ὑπὸ τοῦ ὀχλώδους τῆς παρασκευῆς, πολὺ δὲ μᾶλλον ὄρμητο, καὶ τούναντίον περιέστη αὐτῶ· εὐ τε γὰρ παραινέσαι ἔδοξε καὶ ἀσφάλεια νῦν δὴ καὶ πολλή ἐσεσθαι. Καὶ ἔρωσ ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὁμοίως ἐκπλευσαι· τοῖς μὲν γὰρ πρεσβυτέροις ὡς ἡ καταστρεψομένοις ἐφ' ἃ ἔπλεον ἢ οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν μεγάλην δύναμιν, τοῖς δ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς τε ἀπούσης πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας, καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθήσεσθαι· ὁ δὲ πολὺς ὄμιλος καὶ στρατιώτης ἐν τε τῷ παρόντι ἀργύριον οἴσειν καὶ προσκτήσεσθαι δύναμιν ὅθεν αἰδίδιον μισθοφορὰν ὑπάρξειν. Ὡστε διὰ τὴν ἄγαν τῶν πλεόνων ἐπιθυμίαν, εἰ τῷ ἄρα καὶ μὴ ἤρεσκε, δεδιῶς μὴ ἀντιχειροτονῶν κακόνους δόξειεν εἶναι τῇ πόλει ἡσυχίαν ἦγεν.

Πράγματα ἔνοχλήσεις, δυσκολίες.

ἐξαιρούμαι ἐπηρεάζομαι.

τὸ ὀχλώδες τῆς παρασκευῆς ἡ κοπιαστική προπαρασκευή.

ὄρμῶμαι ξεσηκώνομαι.

καὶ τούναντίον περιέστη αὐτῶ ἔτσι πού ἔφερε τὸ ἀντίθετο ἀποτέλεσμα, ἔτσι πού τὸ ἀποτέλεσμα ἀπέβη ἀντίθετο ἀπὸ τὶς ἐπιδιώξεις του.

εὐ τε γὰρ παραινέσαι ἔδοξε γιατί (οἱ Ἀθηναῖοι) ἔκριναν ὅτι (ὁ Νικίας) συμβούλευσε καλά.

ἔρωσ ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὄλους τοὺς κατέλαβε σφοδρὴ ἐπιθυμία.

καταστρέφομαι ὑποτάσσω.

ἢ οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν μεγάλην δύναμιν ἢ δὲ θά πάθαινε τουλάχιστο τίποτε μιὰ μεγάλη δύναμη.

ἀπούσης πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας ἀπὸ πόθο νά ἰδοῦν καὶ νά θαυμάσουν ἄγνωστη χώρα.

εὐέλπις εἰμι (μὲ ἄπαρ.) ἐλπίζω ὅτι θά.

ὁ δὲ πολὺς ὄμιλος καὶ στρατιώτης τὸ πολὺ πλῆθος, δηλαδή οἱ στρατιῶτες (ὁ καὶ εἶναι διασαφητικός).

αἰδίδιος μισθοφορά παντοτινὴ (χρηματική) σύνταξη.

ἀντιχειροτονῶ (ἀντί + χειρότονος: χεῖρ + τείνω) καταψηφίζω.

κακόνους τῇ πόλει ἐχθρικός γιὰ τὴν πατρίδα.

13. Ίσοκράτη Ἀρχίδαμος (11-13)

Στόν Ἀρχίδαμο, ἓνα ρητορικό γύμνασμα μέ πολιτικό ἐνδιαφέρον, ὁ Ἰσοκράτης στρέφεται ἐναντίον τῶν ἡγεμονικῶν ἀξιώσεων τῆς Θήβας καί παρουσιάζει τόν διεκδικητή τοῦ θρόνου τῆς Σπάρτης Ἀρχίδαμο νά ζητεῖ πόλεμο κατά τῆς Μεσσηνίας, ἡ ὁποία εἶχε ἰδρυθεῖ στήν Ἰθώμη μέ τή βοήθεια τῆς Θήβας, μετά τή νίκη της στά Λεῦκτρα. Στό πιό κάτω κείμενο συνεχίζεται ἡ ἀνάπτυξη ἐπιχειρημάτων κατά τῆς εἰρήνης μέ τή Μεσσήνη.

Καίτοι λίαν προθύμως οἱ σύμμαχοι συμβεβουλεύκασιν ὑμῖν ὡς χρῆ Μεσσήνην ἀφέντας ποιήσασθαι τήν εἰρήνην. Οἷς ὑμεῖς δικαίως ἂν ὀργίζοισθε πολὺ μᾶλλον ἢ τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἀποστάσιν ἡμῶν. Ἐκεῖνοι μὲν γάρ ἀφόμενοι τῆς ἡμετέρας φιλίας τὰς αὐτῶν πόλεις ἀπώλεσαν, εἰς στάσεις καί σαγὰς καί πολιτείας πονηράς ἐμβalόντες, οὗτοι δ' ἡμᾶς ἤκουσι κακῶς ποιήσοντες· τήν γάρ δόξαν, ἦν ἡμῖν οἱ πρόγονοι μετά πολλῶν κινδύνων ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσι κτησάμενοι κατέλιπον, ταύτην ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πείθουσιν ἡμᾶς ἀποβαλεῖν, ἧς οὐτ' ἀπρεπεστέραν τῆ Λακεδαιμόνι συμφορὰν οὔτε δεινότεραν οὐδέποτ' ἂν εὐρεῖν ἠδυνήθησαν. Εἰς τοῦτο δ' ἤκουσι πλεονεξίας καί τοσαύτην ἡμῶν κατεγνώκασιν ἀνανδρίαν, ὥστε πολλάκις ἡμᾶς ἀξιώσαντες ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πολεμεῖν, ὑπὲρ Μεσσηνίας οὐκ οἶονται δεῖν κινδευνεῖν, ἀλλ' ἴν' αὐτοὶ τήν σφετέραν αὐτῶν ἀσφαλῶς καρπῶνται, πειρῶνται διδάσκειν ἡμᾶς ὡς χρῆ τοῖς ἐχθροῖς τῆς ἡμετέρας παραχωρῆσαι.

Ἀφίστημί τινος· ἀποστατῶ ἀπό κάποιον.
πολιτεία πονηρά· ὀλέθρια πολιτεύματα.
ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσι· ἡ κάθοδος τῶν Δωριέων τοποθετεῖται περὶ τό 1.100 π.χ.
καταγιγνώσκω ἀνανδρίαν· καταλογίζω ἀνανδρία.
τῆς ἡμετέρας παραχωρῆσαι· νά παραχωρήσετε μέρος τῆς χώρας σας.

14. Ίσοκράτη Πανηγυρικός (28-30)

Ὁ Πανηγυρικός (380 π.Χ.) εἶναι λόγος πολιτικός καί ὕμνος στήν Ἀθήνα· ἀποσκοπεῖ κυρίως στήν καλλιέργεια τῆς πανελληνίας ιδέας καί τήν ἔνωση ὄλων στόν πόλεμο κατά τῶν βαρβάρων. Ἐδῶ γίνεται λόγος γιά τή

γεωργία πού ἡ θεά Δήμητρα πρωτοδίδαξε στους κατοίκους τῆς Ἀττικῆς, ἀπό τους οποίους διαδόθηκε σέ ὅλη τή γῆ· τό γεγονός αὐτό ἀποτελοῦσε καί τό εἰρηνικότερο καύχημά τους.

Πρῶτον μὲν τοίνυν, οὗ πρῶτον ἡ φύσις ἡμῶν ἐδεήθη, διὰ τῆς πόλεως τῆς ἡμετέρας ἐπορίσθη· καί γάρ εἰ μυθώδης ὁ λόγος γέγονεν, ὁμοίως αὐτῶ καί νῦν ῥηθῆναι προσήκει. Δήμητρος γάρ ἀφικομένης εἰς τήν χώραν δτ' ἐπλανήθη τῆς Κόρης ἀρπασθείσης, καί πρὸς τους προγόνους ἡμῶν εὐμενῶς διατεθείσης ἐκ τῶν εὐεργεσιῶν ἄς οὐχ οἶόν τ' ἄλλοις ἢ τοῖς μεμνημένοις ἀκούειν, καί δούσης δωρεάς διττάς, αἵπερ μέγιστα τυγχάνουσιν οὖσαι, τους τε καρπούς, οἱ τοῦ μὴ θηριωδῶς ζῆν ἡμᾶς αἴτιοι γεγόνασι, καί τήν τελετήν, ἧς οἱ μετασχόντες περί τε τῆς τοῦ βίου τελευτῆς καί τοῦ σύμπαντος αἰῶνος ἡδίους τὰς ἐλπίδας ἔχουσιν, οὕτως ἡ πόλις ἡμῶν οὐ μόνον θεοφιλῶς ἀλλά καί φιλανθρώπως ἔσχεν, ὥστε κυρία γενομένη τοσοῦτων ἀγαθῶν οὐκ ἐφθόνησε τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ὧν ἔλαβεν ἀπασι μετέδωκεν. Καί τὰ μὲν ἔτι καί νῦν καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν δείκνυμεν, τῶν δὲ συλλήβδην τὰς τε χρείας καί τὰς ἐργασίας καί τὰς ὠφελίας τὰς ἀπ' αὐτῶν γιγνομένας ἐδίδαξεν. Καί τούτοις ἀπιστεῖν μικρῶν ἔτι προστεθέντων οὐδεὶς ἂν ἀξιῴσειεν.

Οὐδ' τοῦ σιταριοῦ.

ἡ φύσις ἡμῶν ὁ ὀργανισμός μας.

ἡ τελετή τὰ Ἐλευσίνα μυστήρια.

15. Λυσία *Δήμου καταλύσεως ἀπολογία* (15-17)

Τέ κείμενο ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀπολογίας ἐνός Ἀθηναίου πολίτη πού κατηγορήθηκε ὅτι εἶχε συμμετοχή στὰ ἐγκλήματα τῶν Τριάκοντα τυράννων. Γιά νά ἀπαλλαγῆ ἀπό τήν κατηγορία αὐτή, ὁ ἀπολογούμενος ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ διαγωγή του κατά τήν περίοδο ἐκείνη ἦταν ἄψογη.

Ἔτι τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καί ἐκ τῶν ἄλλων τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων ἀξίον σκέψασθαι. Ἐγὼ γάρ τοιοῦτον ἐμαυτὸν ἐν ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς παρέσχον, ὥστε, εἰ πάντες τήν αὐτὴν γνώμην εἶχον ἐμοί, μηδένα ἂν ὑμῶν μηδεμιᾷ χρῆσθαι συμφορᾷ. Ὑπ' ἐμοῦ γάρ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ οὐ-

τε ἀπαχθείς οὐδείς φανήσεται, οὔτε τῶν ἐχθρῶν οὐδείς τετιμωρημένος, οὔτε τῶν φίλων εὖ πεπονθώς (καί τοῦτο μὲν οὐκ ἄξιον θαυμάζειν· εὖ μὲν γὰρ ποιεῖν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ χαλεπὸν ἦν, ἐξαμαρτάνειν δὲ τῷ βουλομένῳ ῥάδιον). Οὐ τοίνυν οὐδ' εἰς τὸν κατάλογον Ἀθηναίων καταλέξας οὐδένα φανήσομαι, οὐδὲ δίκαιον καταδικαζόμενος οὐδενός, οὐδὲ πλουσιώτερος ἐκ τῶν ὑμετέρων γεγονώς συμφορῶν. Καίτοι εἰ τοῖς τῶν γεγενημένων κακῶν αἰτίοις ὀργίζεσθε, εἰκὸς καὶ τοὺς μηδὲν ἡμαρτηκότας βελτίους ὑφ' ὑμῶν νομιζέσθαι. Καὶ μὲν δὴ, ὧ ἄνδρες δικασταί, μεγίστην ἠγοῦμαι περὶ ἑαυτοῦ τῇ δημοκρατίᾳ πίστιν δεδωκέναι. Ὅστις γὰρ τότε οὐδὲν ἐξημαρτον οὕτω πολλῆς δεδομένης ἐξουσίας, ἧ που νῦν σφόδρα προθυμῆσομαι χρηστός εἶναι, εὖ εἰδὼς ὅτι, ἐὰν ἀδικῶ, παραχρῆμα δώσω δίκην.

Χρῶμαι συμφορᾷ ἁθαίνω συμφορά.

κατάλογος ὁ κατάλογος προγραφῶν πού συντάχθηκε ἀπὸ τοὺς Τριάκοντα.

καταλέγω περιλαμβάνω.

δίκαιον καταδικαζόμενος καταφέρνω νά ἐπηρεάσω τοὺς δικαστές σέ βάρος ἄλλου καί πρὸς ὄφελός μου (νά μεροληπτήσουν γιά χάρη μου).

δίκαια ἐδῶ, δικαιοσύνη **καταδικαζόμενος** ὡς δικαιοσύνη ἐκφέρω δυσμενὴ κρίση γιά κάποιον, ἀντίθ. **ἀποδικαζόμενος**.

ἧ που νῦν τώρα πράγματι.

16. Λυσία **Ἐπιτάφιος** (4-5)

Ὁ Ἐπιτάφιος ἐκφωνήθηκε ἀπὸ τὸν Ἀθηναῖο Ἀρχίνο τὸ 392 π.Χ. στό νεκροταφεῖο τοῦ Κεραμεικοῦ κατὰ τὴν ταφή ἐκείνων πού ἔπεσαν στό Λέχαιο τῆς Κορινθίας, ὅπου οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ Κορίνθιοι, οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Θηβαῖοι νικήθηκαν ἀπὸ τοὺς Σπαρτιάτες (Κορινθιακὸς πόλεμος). Τὸ ἀπόσπασμα πού ἀκολουθεῖ ἀνήκει στό μέρος τοῦ Ἐπιτάφιου πού λέγεται ἔπαινος τῶν προγόνων· ὁ λόγος εἶναι γιά τίς Ἀμαζόνες πού ἐπιχείρησαν νά κατακτήσουν τὴν Ἀθήνα, χωρὶς νά τὸ κατορθώσουν.

Ἀμαζόνες γὰρ Ἄρεως μὲν τὸ παλαιὸν ἦσαν θυγατέρες, οἰκοῦσι δὲ παρὰ τὸν Θερμῶδοντα ποταμόν, μόναι μὲν ὀπλισμέναι σιδήρῳ τῶν περιαυτάς, πρῶται δὲ τῶν πάντων ἐφ' ἵππους ἀναβάσαι, οἷς ἀνεπίστως δι' ἀπειρίαν τῶν ἐναντίων ἦρουν μὲν τοὺς φεύγοντας, ἀπέλειπον δὲ τοὺς διώ-

κοντας· ἐνομίζοντο δὲ διὰ τὴν εὐψυχίαν μᾶλλον ἄνδρες ἢ διὰ τὴν φύσιν γυναῖκες· πλεόν γὰρ ἐδόκουν τῶν ἀνδρῶν ταῖς ψυχαῖς διαφέρειν ἢ ταῖς ἰδέαις ἔλλειπιν. Ἄρχουσαι δὲ πολλῶν ἔθνῶν, καὶ ἔργῳ μὲν τοὺς περὶ αὐτὰς καταδεδουλωμένοι, λόγῳ δὲ περὶ τῆσδε τῆς χώρας ἀκούουσαι κλέος μέγα, πολλῆς δόξης καὶ μεγάλης ἐλπίδος χάριν παραλαβοῦσαι τὰ μαχιμώτατα τῶν ἔθνῶν ἐστράτευσαν ἐπὶ τήνδε τὴν πόλιν. Τυχοῦσαι δ' ἀγαθῶν ἀνδρῶν ὁμοίας ἐκτήσαντο τὰς ψυχὰς τῇ φύσει, καὶ ἐναντίαν τὴν δόξαν τῆς προτέρας λαβοῦσαι μᾶλλον ἐκ τῶν κινδύνων ἢ ἐκ τῶν σωματῶν ἐδοξαν εἶναι γυναῖκες.

Ἄπολείπω ἄφηνω πίσω.

ταῖς ψυχαῖς διαφέρω ὑπερτερῶ σέ παλικαριά.

ταῖς ἰδέαις ἔλλειπω ὑστερῶ κατὰ τὴν σωματικὴν διάπλαση.

ὁμοίας ἐκτήσαντο τὰς ψυχὰς τῇ φύσει ἢ παλικαριά τους φάνηκε ὁμοία μὲ τὴν γυναικεία φύση τους.

ἐκ τῶν κινδύνων ἢ ἐκ τῶν σωματῶν ἐδοξαν εἶναι γυναῖκες ἄποδείχτηκαν γυναῖκες ἀπὸ τίς μάχες μᾶλλον παρὰ ἀπὸ τὰ σώματά τους.

17. Λυσία Ἐπιτάφιος (11-13)

Συνεχίζεται ὁ ἔπαινος τῶν προγόνων.

Οἱ Ἀθηναῖοι παρέχουν ἄσυλο στοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἡρακλεῖ καὶ ἔρχονται σέ σύγκρουση μὲ τὸν Εὐρυσθέα, μὲν πού δέν εἶχαν εὐεργετηθεῖ ἀπὸ τὸν Ἡρακλεῖ.

Ἐστέρῳ δὲ χρόνῳ, ἐπειδὴ Ἡρακλεῖς μὲν ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσθη, οἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ ἔφευγον μὲν Εὐρυσθέα, ἐξηλαύνοντο δὲ ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων, αἰσχυνομένων μὲν τοῖς ἔργοις, φοβουμένων δὲ τὴν Εὐρυσθέως δύναμιν, ἀφικόμενοι εἰς τήνδε τὴν πόλιν ἰκέται ἐπὶ τῶν βωμῶν ἐκαθέζοντο· ἐξαιτουμένου δὲ αὐτοὺς Εὐρυσθέως Ἀθηναῖοι οὐκ ἠθέλησαν ἐκδοῦναι, ἀλλὰ τὴν Ἡρακλεῖος ἀρετὴν μᾶλλον ἠδοῦντο ἢ τὸν κίνδυνον τὸν ἑαυτῶν ἐφοβοῦντο, καὶ ἠξίουσαν ὑπὲρ τῶν ἀσθενεστέρων μετὰ τοῦ δικαίου διαμάχεσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς δυναμένοις χαριζόμενοι τοὺς ὑπ' ἐκείνων ἀδικουμένους ἐκδοῦναι. Ἐπιστρατεύσαντος δ' Εὐρυσθέως μετὰ τῶν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ Πελοπόννησον ἔχόντων, οὐκ ἐγγὺς τῶν δεινῶν γενόμενοι μετέγνωσαν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν εἶχον γνώμην ἢ περὶ πρότερον, ἀγα-

θὸν μὲν οὐδὲν ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῶν πεπονθότες, ἐκείνους τ' οὐκ εἰ-
δότες ὅποιοί τινες ἄνδρες ἔσονται γενόμενοι.

Φεύγω Εὐρ.· καταδιώκομαι ἀπὸ τὸν Εὐρ.
τοῖς ἔργοις· δηλ. γιὰ τὴν ἐκδίωξη τῶν παιδιῶν τοῦ Ἑρ.

18. Λυσία Ἐπιτάφιος (17-19)

*Στὸν ἔπαινο τῶν προγόνων ὁ ρήτορας ἀπαριθμεῖ τοὺς λόγους πού ἔκαναν
τοὺς Ἀθηναίους νά ἀγωνίζονται γιὰ τό δίκαιο.*

Πολλά μὲν οὖν ὑπῆρχε τοῖς ἡμετέροις προγόνοις μιᾷ γνώμῃ χρωμέ-
νοις περὶ τοῦ δικαίου διαμάχεσθαι. Ἦ τε γὰρ ἀρχὴ τοῦ βίου δικαία· οὐ
γάρ, ὥσπερ οἱ πολλοί, πανταχόθεν συνειλεγμένοι καὶ ἑτέρους ἐκβαλόντες
τὴν ἀλλοτριὰν ᾤκησαν, ἀλλ' αὐτόχθονες ὄντες τὴν αὐτὴν ἐκέκτηντο καὶ
μητέρα καὶ πατρίδα. Πρῶτοι δὲ καὶ μόνοι ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἐκβαλόντες
τὰς παρὰ σφίσις αὐτοῖς δυναστείας δημοκρατίαν κατεστήσαντο, ἡγούμε-
νοι τὴν πάντων ἐλευθερίαν ὁμόνοιαν εἶναι μεγίστην, κοινὰς δ' ἀλλήλοις
τὰς ἐκ τῶν κινδύνων ἐλπίδας ποιήσαντες ἐλευθέραις ταῖς ψυχαῖς ἐπολι-
τεύοντο, νόμῳ τοὺς ἀγαθοὺς τιμῶντες καὶ τοὺς κακοὺς κολάζοντες, ἡγη-
σάμενοι θηρίων μὲν ἔργον εἶναι ὑπ' ἀλλήλων βία κρατεῖσθαι, ἀνθρώποις
δὲ προσήκειν νόμῳ μὲν ὀρίσαι τὸ δίκαιον, λόγῳ δὲ πείσαι, ἔργῳ δὲ τού-
τοις ὑπηρετεῖν, ὑπὸ νόμου μὲν βασιλευομένους, ὑπὸ λόγου δὲ διδασκομέ-
νους.

Δυναστεία· βασιλικὴ ἐξουσία.
πολιτεύομαι· ζῶ ὡς πολίτης.

19. Λυσία Ἐπιτάφιος (27-29)

*Ὁ ρήτορας ἀναφέρεται στοὺς λόγους πού παρακίνησαν τὸν Ξέρξη νά ἀ-
ναλάβει τὴν ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς Ἑλλάδας καὶ ὑπογραμμίζει τὴν ὑπερο-
ψία του.*

Μετά ταῦτα δὲ Ξέρξης ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς, καταφρονήσας μὲν τῆς Ἑλλάδος, ἐψευσμένος δὲ τῆς ἐλπίδος, ἀτιμαζόμενος δὲ τῷ γεγεννημένῳ, ἀχθόμενος δὲ τῇ συμφορᾷ, ὀργιζόμενος δὲ τοῖς αἰτίοις, ἀπαθῆς δ' ὢν κακῶν καὶ ἄπειρος ἀνδρῶν ἀγαθῶν, δεκάτῳ ἔτει παρασκευασάμενος διακοσίαις μὲν καὶ χιλίαις ναυσὶν ἀφίκετο, τῆς δὲ πεζῆς στρατιᾶς οὕτως ἄπειρον τὸ πλῆθος ἦγεν, ὥστε καὶ τὰ ἔθνη τὰ μετ' αὐτοῦ ἀκολουθήσαντα πολὺ ἂν ἔργον εἶη καταλέξει. Ὁ δὲ μέγιστον σημεῖον τοῦ πλῆθους· ἐξὸν γὰρ αὐτῷ χιλίαις ναυσὶ διαβιβάσαι κατὰ τὸ στενότατον τοῦ Ἑλλησπόντου τὴν πεζὴν στρατιάν ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην, οὐκ ἠθέλησεν, ἡγούμενος τὴν διατριβὴν αὐτῷ πολλὴν ἔσσεσθαι· ἀλλ' ὑπεριδὼν καὶ τὰ φύσει πεφυκότα καὶ τὰ θεῖα πράγματα καὶ τὰς ἀνθρωπίνας διανοίας ὁδὸν μὲν διὰ τῆς θαλάσσης ἐποιήσατο, πλοῦν δὲ διὰ τῆς γῆς ἠνάγκασε γενέσθαι, ζεύξας μὲν τὸν Ἑλλησποντον, διορύξας δὲ τὸν Ἄθων, ὑφισταμένου οὐδενός, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀκόντων ὑπακουόντων, τῶν δὲ ἐκόντων προδιδόντων. Οἱ μὲν γὰρ οὐχ ἱκανοὶ ἦσαν ἀμύνεσθαι, οἱ δ' ὑπὸ χρημάτων διεφθαρμένοι· ἀμφοτέρω δ' ἦν αὐτοὺς τὰ πείθοντα, κέρδος καὶ δέος.

Ἀτιμάζομαι· προσβάλλομαι.

τῷ γεγεννημένῳ· γιὰ τὴν ἦττα (στό Μαραθῶνα).

ἀπαθῆς κακῶν· ἀνίδεος ἀπὸ συμφορῆς.

ἄπειρος ἀνδρῶν ἀγαθῶν· ἐπειδὴ δὲ γνώρισε (δὲν ἀντιμετώπισε) γενναίους ἀνδρες, δηλ. τοὺς Ἕλληνες.

διατριβή· χρονοτριβή.

ὑπερορῶ· περιφρονῶ.

τὰ φύσει πεφυκότα· τὰ φυσικὰ στοιχεῖα.

τὰς ἀνθρωπίνας διανοίας· τὴν ἀνθρώπινη λογικὴ.

ὑφίσταμαι· ἀντιστέκομαι.

20. Λυσία Ἐπιτάφιος (44-46)

Ἡ ἐνότητα ἐκθέτει πῶς ἀντέδρασαν οἱ Ἀθηναῖοι σέ ἐσφαλμένη ἐκτίμηση καί ἐνέργεια τῶν Πελοποννησίων μετά τή ναυμαχία τῆς Σαλαμίνας, πού οὐτε τό γενικό ἐθνικό συμφέρον ὑπηρετοῦσε οὔτε τοὺς ἰδιοῦς τελικά θά ἔσωζε ἀπό τὸν περσικό κίνδυνο.

Ἐν μὲν οὖν τῇ ναυμαχίᾳ τοιοῦτους αὐτοὺς παρασχόντες καί πολὺ πλείστον τῶν κινδύνων μετασχόντες τῇ ἰδίᾳ ἀρετῇ κοινήν τὴν ἐλευθερίαν καί τοῖς ἄλλοις ἐκτίσαντο· ὕστερον δὲ Πελοποννησίων διατειχιζόντων τὸν Ἴσθμόν, καί ἀγαπώντων μὲν τῇ σωτηρίᾳ, νομιζόντων δ' ἀπηλλάχθαι τοῦ κατὰ θάλατταν κινδύνου, καί διανοομένων τοὺς ἄλλους Ἑλληνας περιδεῖν ὑπὸ τοῖς βαρβάροις γενομένους, ὀργισθέντες Ἀθηναῖοι συνεβούλευσαν αὐτοῖς, εἰ ταύτην τὴν γνώμην ἔξουσι, περὶ ἅπασαν τὴν Πελοπόννησον τεῖχος περιβαλεῖν· εἰ γὰρ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων προδιδόμενοι μετὰ τῶν βαρβάρων ἔσονται, οὗτ' ἐκείνοις δεήσειν χιλίων νεῶν οὔτε τούτους ὠφελήσειν τὸ ἐν Ἴσθμῳ τεῖχος· ἀκινδύνως γὰρ ἔσσεσθαι τὴν τῆς θαλάττης ἀρχὴν βασιλέως. Διδασκόμενοι δὲ καί νομίζοντες αὐτοὶ μὲν ἀδικὰ τε ποιεῖν καὶ κακῶς βουλευέσθαι, Ἀθηναίους δὲ δίκαια τε λέγειν καὶ τὰ βέλτιστα αὐτοῖς παραινεῖν, ἐβοήθησαν εἰς Πλαταιάς·

Ἄγαπῶ τῇ σωτηρίᾳ· ἀρκοῦμαι στῆ σωτηρία μου.

περιορῶ· ἀνέχομαι.

οὗτ' ἐκείνοις δεήσειν χιλίων νεῶν· οὔτε σ' ἐκείνους (τοὺς Πέρσες) θά λείψουν χίλια πλοῖα.

21. Λυσία Ἐπιτάφιος (77-79)

Τό κεφάλαιο αὐτό τοῦ Ἐπιτάφιου τοῦ Λυσία ἀνήκει στήν «παραμυθία», μέ τήν ὁποία ὁ ρήτορας προσπαθεῖ νά κάνει λιγότερο βαρῦ τό πένθος τῶν ἀκροατῶν ἀπό τό χαμό τῶν ἥρωικῶν νεκρῶν τοῦ Κορινθιακοῦ πολέμου.

Ἄλλὰ γάρ οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ τοιαῦτα ὀλοφύρεσθαι· οὐ γάρ ἔλανθάνομεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀπαξ ὄντες θνητοί· ὥστε τί δεῖ, ἢ πάλαι προσεδοκῶμεν πεί-

σεσθαι, ὑπὲρ τούτων νῦν ἀχθεσθαι, ἢ λίαν οὕτω βαρέως φέρειν ἐπὶ ταῖς τῆς φύσεως συμφοραῖς, ἐπισταμένους ὅτι ὁ θάνατος κοινὸς καὶ τοῖς χειρίστοις καὶ τοῖς βελτίστοις; Οὐτε γὰρ τοὺς πονηροὺς ὑπερορᾷ οὔτε τοὺς ἀγαθοὺς θαυμάζει, ἀλλ' ἴσον ἑαυτὸν παρέχει πᾶσιν. Εἰ μὲν γὰρ οἷόν τε ἦν τοῖς τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ κινδύνους διαφυγοῦσιν ἀθανάτους εἶναι τὸν λοιπὸν χρόνον, ἄξιον ἦν τοῖς ζῶσι τὸν ἅπαντα χρόνον πενθεῖν τοὺς τεθνεώτας· νῦν δὲ ἢ τε φύσις καὶ νόσων ἤττων καὶ γήρωσ, ὃ τε δαίμων ὃ τὴν ἡμετέραν μοῖραν εἰληχῶς ἀπαραίτητος. Ὡστε προσήκει τούτους εὐδαιμονεστάτους ἡγεῖσθαι, οἵτινες ὑπὲρ μεγίστων καὶ καλλίστων κινδυνεύσαντες οὕτως τὸν βίον ἐτελεύτησαν, οὐκ ἐπιτρέψαντες περὶ αὐτῶν τῇ τύχῃ, οὐδ' ἀναμείναντες τὸν αὐτόματον θάνατον, ἀλλ' ἐκλεξάμενοι τὸν κάλλιστον. Καὶ γὰρ τοὶ ἀγήρατοι μὲν αὐτῶν αἱ μνημαί, ζηλωταὶ δὲ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἱ τιμαί· οἱ πενθοῦνται μὲν διὰ τὴν φύσιν ὡς θνητοί, ὑμνοῦνται δὲ ὡς ἀθάνατοι διὰ τὴν ἀρετὴν.

Οὐ γὰρ ἐλανθάνομεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἅπασι· μιά καὶ δὲ μᾶς ξεφεύγει ὅτι...
ὀλοφύρομαι· θρηνηλογῶ.

ἢ φύσις καὶ νόσων ἤττων καὶ γήρωσ· ἡ φύση μας καταβάλλεται ἀπὸ τὶς ἀρρώστιες καὶ τὰ γερατεία.

ὁ δαίμων ὃ τὴν ἡμετέραν μοῖραν εἰληχῶς ἀπαραίτητος· ἡ μοῖρα πού εἶναι προορισμένη γιὰ τὸν καθένα μας εἶναι ἀκαμπτῆ.

ἐπιτρέπω περὶ τινός τινι· ἐμπιστεύομαι σέ κάποιον κάτι.

22. Λυσία Κατὰ Ἀγοράτου (1-2)

Τοὺς Ἀθηναίους στρατηγούς καὶ ταξίαρχους πού εἶχαν ἐκλεγεί μετὰ τὴν καταστροφή τοῦ Αἰγῶς ποταμοῦ (404 π.Χ.) ὁ Ἀγόρατος τοὺς κατηγοροῦσε ὅτι συνωμοτοῦσαν ἐναντίον τοῦ ὀλιγαρχικοῦ καθεστώτος. Ἔτσι, οἱ Τριάκοντα τύραννοι τοὺς καταδίκασαν μὲ ἀντικανονικὴ διαδικασία καὶ τοὺς θανάτωσαν μὲ κώνειο. Ἀργότερα ὁ Διονύσιος, ἀδελφός τοῦ ταξίαρχου Διονυσόδωρου πού εἶχε ἐκτελεστεῖ, ἐκφωνεῖ στό δικαστήριό τῆς Ἡλιαίας τὸ λόγο αὐτοῦ τοῦ Λυσία ζητώντας τὴν παραδειγματικὴ τιμωρία τοῦ Ἀγοράτου.

Ἡ ἐνότητα πού ἀκολουθεῖ ἀποτελεῖ τὸ προοίμιο τοῦ λόγου.

Προσῆκει μὲν, ὡς ἄνδρες δικασταί, πᾶσιν ὑμῖν τιμωρεῖν ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν οἱ ἀπέθανον εὐνοὶ ὄντες τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ, προσῆκει δὲ κάμοι

οὐχ ἤκιστα· κηδεστής γάρ μοι ἦν Διονυσόδωρος καὶ ἀνεπιός. τυγχάνει οὖν ἔμοι ἢ αὐτῆ ἔχθρα πρὸς Ἄγορατον τουτονί καὶ τῷ πλήθει τῷ ὑμέτερον ὑπάρχουσα· ἔπραξε γὰρ οὗτος τοιαῦτα, δι' ἃ ὑπ' ἐμοῦ νυνὶ εἰκότως μισεῖται, ὑπὸ τε ὑμῶν, ἂν θεὸς θέλη, δικαίως τιμωρηθῆσεται. Διονυσόδωρον γὰρ τὸν κηδεστήν τὸν ἐμὸν καὶ ἑτέρους πολλούς, ὧν δὴ τὰ ὀνόματα ἀκούσεσθε, ἀνδρας δοντας ἀγαθοὺς περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον, ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἀπέκτεινε, μηνυτῆς κατ' ἐκείνων γενόμενος. Ποιήσας δὲ ταῦτα ἐμὲ μὲν ἰδίᾳ καὶ ἕκαστον τῶν προσηκόντων μεγάλη ἐζημίωσε, τὴν δὲ πόλιν κοινῇ πᾶσαν τοιούτων ἀνδρῶν ἀποστερήσας οὐ μικρά, ὡς ἐγὼ νομίζω, ἐβλαπεν. Ἐγὼ οὖν, ὃ ἀνδρες δικασταί, δίκαιον καὶ δσιον ἡγοῦμαι εἶναι καὶ ἐμοὶ καὶ ὑμῖν ἅπασι τιμωρεῖσθαι καθ' ὅσον ἕκαστος δύναται, καὶ ποιοῦσι ταῦτα νομίζω ἡμῖν καὶ παρὰ θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων ἄμεινον ἂν γίνεσθαι.

Τιμωρῶ ὑπὲρ τίνος· ἐκδικοῦμαι γιὰ κάποιον.
κηδεστής· γυναικάδελφος.
ἀνεπιός· ξάδερφος.
προσηκόντες (πλήρες οἱ προσηκόντες γένει)· συγγενεῖς.

23. Λυσία *Κατὰ Ἄγοράτου* (36-38)

Ὁ ρήτορας ἀναφέρεται στίς ἀντικανονικές συνθήκες κάτω ἀπὸ τίς ὁποῖες ἐγινε ἡ δίκη καὶ ἡ καταδίκη σὲ θάνατο τῶν δημοκρατικῶν Ἀθηναίων στρατηγῶν καὶ ταξιάρχων.

Εἰ μὲν οὖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐκρίνοντο, ῥαδίως ἂν ἐσφάζοντο· ἅπαντες γὰρ ἤδη ἐγνωκότες ἦτε οὐδ' ἦν κακοῦ ἢ πόλις, ἐν ᾧ οὐδὲν ἐτι ὠφελεῖν ἐδύνασθε· νῦν δ' εἰς τὴν βουλὴν αὐτοὺς τὴν ἐπὶ τῶν τριάκοντα εἰσάγουσιν. Ἡ δὲ κρίσις τοιαύτη ἐγίνετο, ὡς καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ ἐπίστασθε. Οἱ μὲν γὰρ τριάκοντα ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν βάθρων, οὐδ' οὖν οἱ πρυτάνεις καθέζονται· δύο δὲ τράπεζαι ἐν τῷ πρόσθεν τῶν τριάκοντα ἐκείσθη· τὴν δὲ ψήφον οὐκ εἰς καδίσκους ἀλλὰ φανεράν ἐπὶ τὰς τραπέζας ταύτας εἶδει τίθεσθαι, τὴν μὲν καθαιροῦσαν ἐπὶ τὴν ὑστέραν, ὥστε ἐκ τίνος τρόπου ἑμελλέ τις αὐτῶν σωθῆσθαι; ἐνὶ δὲ λόγῳ, ὅσοι εἰς τὸ βουλευτήριον ἐπὶ τῶν τριάκοντα εἰσῆλθον κριθησόμενοι, ἀπάντων θάνατος κατεγιγνώσκετο καὶ οὐ-

δενός ἀπεψηφίσαντο, πλὴν Ἀγοράτου τουτουί· τοῦτον δὲ ἀφεῖσαν ὡς εὐεργέτην ὄντα· ἴνα δὲ εἰδῆτε ὡς πολλοὶ ὑπὸ τούτου τεθναῖσι, βούλομαι ὑμῖν τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἀναγνῶναι.

Ἐν τῷ δικαστηρίῳ· σέ κανονικό (τακτικό) δικαστήριο.
οὐ ἦν κακοῦ ἢ πόλις· σέ πόσο ἄσχημη κατάσταση βρισκόταν ἡ πόλη.
νῦν δ'·· ἀλλά ὅμως.
εἰσάγω· καταγγέλλω.
ἐκείσθην· δικῆς ἀριθμός.
καθαιρῶ· καταδικάζω.
θάνατος καταγιγνώσκεται· γίνεται καταδική σέ θάνατο.
τουτουί· (οὔτοςί, οὔτος + δεικτ. ἰ) αὐτοῦ ἐδῶ.

24. Λυσία Κατὰ Ἀγοράτου (74-76)

Στούς φονεῖς τοῦ Φρυνίχου, ὁ ὁποῖος μαζί μέ ἄλλους ἐγκατέστησε στήν Ἀθήνα τήν ἀρχή τῶν Τετρακοσίων (τό 411 π.Χ.), οἱ Ἀθηναῖοι μέ ψήφισμα ἔδωσαν τό δικαίωμα τοῦ Ἀθηναίου πολίτη. Ὁ Ἀγόρατος, πού ἦταν πρῖν δοῦλος, παρουσιάστηκε κι αὐτός ὡς φονεάς κι ἔτσι ἔγινε Ἀθηναῖος πολίτης. Στό περιστατικό αὐτό ἀναφέρεται τό ἐπόμενο ἀπόσπασμα.

Πότερον οὖν δοκοῦσιν ὑμῖν οἱ τριάκοντα καί ἡ βουλή ἢ τότε βουλεύουσα, οἱ αὐτοὶ ἦσαν ἅπαντες τῶν τετρακοσίων τῶν φυγόντων, ἀφεῖναι ἂν λαβόντες τόν Φρυνίχον ἀποκτείναντα, ἢ τιμωρησασθαι ὑπὲρ Φρυνίχου καί τῆς φυγῆς ἧς αὐτοὶ ἔφυγον; Ἐγὼ μὲν οἶμαι τιμωρεῖσθαι ἂν. Εἰ μὲν οὖν μὴ ἀποκτείνας προσποιεῖται, ὡς ἐγὼ φημι, ἀδικεῖ· εἰ δὲ ἀμφισβητεῖς καί φῆς Φρυνίχον ἀποκτεῖναι, δῆλον ὅτι μείζω τόν δήμον τόν Ἀθηναίων κακὰ ποιήσας τήν ὑπὲρ Φρυνίχου αἰτίαν πρὸς τοὺς τριάκοντα ἀπελύσω· οὐδέποτε γὰρ πείσεις οὐδένα ἀνθρώπων ὡς Φρυνίχον ἀποκτείνας ἀφείθης ἂν ὑπὸ τῶν τριάκοντα, εἰ μὴ μεγάλα τόν δήμον τῶν Ἀθηναίων καί ἀνήκεστα κακὰ εἰργάσω. Ἐάν μὲν οὖν φάσκη Φρυνίχον ἀποκτεῖναι, τούτων μέμνησθε καί τοῦτον τιμωρεῖσθε ἀνθ' ὧν ἐποίησεν· ἂν δ' οὐ φάσκη, ἔρεσθε αὐτόν δι' ὃ τι φησὶν Ἀθηναῖος ποιηθῆναι. Ἐάν δὲ μὴ ἐχη ἀποδεῖξαι, τιμωρεῖσθε αὐτόν ὅτι καί ἐδίκασε καί ἠκκλησίαζε καί ἐσυκοφάντει πολλοὺς ὡς Ἀθηναῖος τοῦνομα ἐπιγραφόμενος.

Πότερον οὖν δοκοῦσιν ὑμῖν ἄτι νομίζετε λοιπόν ἔσεσθε ἀπὸ τὰ δύο.
οἱ φυγόντες ὅτι ἐξόριστοι.
εἰ...μη ἀποκτείνας προσποιεῖται ἄν, ἐνῶ δὲ σκότωσε, προσποιεῖται τὸ φονιά.
τὴν ὑπέρ... ἀπελύσω ἄσε συχῶρεσαν οἱ Τριάκοντα γιὰ τὸ φόνου τοῦ Φρ.
ἀφείθης (ἀφίεμαι) ἀθωώθηκες.
ἀνήκεστος (ἀ-στερ., + ἀκέομαι) ἀθεράπευτος.
ἔραστε τοῦ ἐρωτῶ
ἐκκλησιάσω παίρνω μέρος στὴ συνέλευση τοῦ λαοῦ.
ὡς Ἀθηναῖος τοῦνομα ἐπιγραφόμενος προσθέτοντας στὸ ὄνομά του τὸν τί-
τλο τοῦ Ἀθηναίου πολίτη.

25. Λυσία Κατὰ Ἀγοράτου (92-93)

Ὁ ρήτορας συνομιλεῖ τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ καταδικαστεῖ ὁ Ἀγόρατος γιὰ τὸ φόνου τῶν στρατηγῶν καὶ ταξιάρχων.

Προσῆκει δ' ὑμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἅπασι τιμωρεῖν ὑπὲρ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ὁμοίως ὥσπερ ἡμῶν ἐνὶ ἐκάστω. Ἀποθνήσκοντες γὰρ ὑμῖν ἐπέσκηψαν καὶ ἡμῖν καὶ τοῖς φίλοις ἅπασι τιμωρεῖν ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν Ἀγόρατον τουτονὶ ὡς φονέα ὄντα, καὶ κακῶς ποιεῖν καθ' ὅσον ἂν ἐμβραχυ ἕκαστος δύνηται. Εἰ τοίνυν τι ἐκείνοι ἀγαθὸν τὴν πόλιν ἢ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον φανεροί εἰσι πεποιηκότες, ἃ καὶ αὐτοὶ ὑμεῖς ὁμολογεῖτε, ἀνάγκη ὑμᾶς ἔστι πάντας ἐκείνους φίλους καὶ ἐπιτηδείους εἶναι, ὥστε οὐδὲν μᾶλλον ἡμῖν ἢ καὶ ὑμῶν ἐνὶ ἐκάστω ἐπέσκηψαν. Οὐκ οὐτε δσιον οὐτε νόμιμον ὑμῖν ἔστιν ἀνεῖναι Ἀγόρατον τουτονὶ. Ὑμεῖς τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νυνὶ δὴ, ἐπεὶ ἐν τῷ τότε χρόνῳ, ἐν ᾧ ἐκείνοι ἀπέθνησκον, οὐχ οἷοί τε ἦστε ἐκείνους ἐπαρκέσαι διὰ τὰ πράγματα τὰ περιεστηκότα, νυνὶ, ἐν ᾧ δύνασθε, τιμωρήσατε τὸν ἐκείνων φονέα. Ἐνθυμεῖσθε δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ πάντων ἔργων σχετικώτατον ἐργάσησθε. Εἰ γὰρ ἀποψηφείσθε Ἀγοράτου τουτουί, οὐ μόνον τοῦτο διαπράττεσθε, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, οὓς ὁμολογεῖτε ὑμῖν εὖνους εἶναι, ἅμα τῇ αὐτῇ ψήφῳ ταύτῃ θάνατον καταψηφίσεσθε.

Τιμωρῶ ὑπὲρ τινός ἑκδικοῦμαι γιὰ κάποιον.
ὡσπερ ἡμῶν ἐνὶ ἐκάστω ὅπως ἀκριβῶς πρέπει γιὰ τὸν καθένα ἀπὸ μᾶς (τοὺς συγγενεῖς).
ἐπισκήπτω ἐξορκίζω.

ἔμβραχυ (ἐν + βραχύς) ἔστω καὶ λίγο.

ἐπιτήδαιοι συγγενεῖς.

ἡμῖν σ' ἐμᾶς τοὺς συγγενεῖς.

ἀνίημι ἀθώωνω.

ἐπαρκῶ τινι ὑπερασπίζω κάποιον.

διὰ τὰ πράγματα τὰ περιεστηκότα ἔξαιτίας τῆς πολιτικῆς κατάστασης.
σχέτλιος ἄθλιος.

26. Λυσία Κατὰ Ἀλκιβιάδου λιποταξίου (16-17)

Τό 395 π.Χ. οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν στρατιωτική βοήθεια στήν Ἀλίαρτο, γιά νά ἐνισχύσουν τοὺς συμμάχους τους Θηβαίους στόν πόλεμο ἐναντίον τῶν Σπαρτιατῶν. Κατά τήν ἐκστρατεία ἐκείνη ὁ Ἀλκιβιάδης, γιός τοῦ γνωστοῦ πολιτικοῦ, ἐνῶ ἀνῆκε στό πεζικό, ἐξεστράτευσε αὐθαίρετα μέ τό σῶμα τῶν ἱππέων, χωρίς νά ὑποστεῖ τή νόμιμη δοκιμασία. Στό λόγο αὐτό τοῦ Λυσία ὁ Ἀλκιβιάδης κατηγορεῖται γιά λιποταξία.

Ἦγοῦμαι δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ μέν τοῦ νόμου καί αὐτοῦ τοῦ πράγματος οὐχ ἔξιν αὐτοὺς ὃ τι λέξουσιν· ἀναβαίνοντες δ' ὑμᾶς ἔξαιτῆσονται καί ἀντιβολήσουσιν, οὐκ ἀξιοῦντες τοῦ Ἀλκιβιάδου ὑέος τοσαύτην δειλίαν καταγῶναι, ὡς ἐκείνον πολλῶν ἀγαθῶν ἀλλ' οὐχὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον γεγεννημένον· ὃν εἰ τηλικούτον ὄντα ἀπεκτείνετε, ὅτε πρῶτον εἰς ὑμᾶς ἐλάβετε ἐξαμαρτάνοντα, οὐκ ἂν ἐγένοντο συμφοραὶ τοσαῦται τῇ πόλει. Δεινόν δέ μοι δοκεῖ, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἶναι, εἰ αὐτοῦ μέν ἐκείνου θάνατον κατέγνωτε, τοῦ δέ ὑέος ἀδικοῦντος δι' ἐκείνον ἀποψηφιεῖσθε, ὃς αὐτός μέν οὐκ ἐτόλμα μεθ' ὑμῶν μάχεσθαι, ὃ δέ πατήρ αὐτοῦ μετὰ τῶν πολεμίων ἤξιον στρατεύεσθαι. Καί ὅτε μέν παῖς ὢν οὐπω δῆλος ἦν ὀποῖός τις ἔσται, διὰ τὰ τοῦ πατρὸς ἁμαρτήματα ὀλίγου τοῖς ἔνδεκα παρεδόθη· ἐπειδὴ δέ πρὸς τοῖς ἐκείνω πεπραγμένοις ἐπίστασθε καί τὴν τούτου πονηρίαν, διὰ τὸν πατέρα ἔλεῖν αὐτὸν ἀξιώσετε;

Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἢ ἴδια ἢ ὑπόθεση (τῆς λιποταξίας).

ἀναβαίνω ἀνεβαίνω στό βῆμα.

ἔξαιτοῦμαι καί ἀντιβολῶ παρακαλῶ καί ἰκετεύω.

ὄν...ἀπεκτείνετε τὸν ὁποῖο (δηλ. τὸν πατέρα Ἀλκ.) ἂν τὸν σκοτᾶνατε (στήν ἡλικία αὐτῆ τοῦ γιοῦ του).

ὀλίγου τοῖς ἔνδεκα παρεδόθη παρά λίγο νά παραδοθεῖ στοὺς ἔντεκα (οἱ ἐπόπτες γιά τίς ποινικές ἀποφάσεις) γιά νά ἐκτελεστεῖ.

27. Λυσία Κατὰ Ἐργοκλέους (1-3)

Προοίμιο ενός λόγου πού σκοπό εἶχε τήν καταδίκη τοῦ Ἐργοκλή, Ἀθηναίου πολιτικοῦ πού ἄσκησε μέ ἰδιοτέλεια τά καθήκοντα τοῦ στρατηγοῦ στόν Ἑλλησποντο καί τή Μ. Ἀσία, κατά τήν ἐποχή πού ἀκολούθησε τήν ἀποκατάσταση τῆς δημοκρατίας στήν Ἀθήνα, ὄσπερ ἀπό τήν ἀνατροπή τῶν Τριάκοντα τυράννων.

Τά μὲν κατηγορημένα οὕτως ἐστὶ πολλὰ καὶ δεινὰ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε οὐκ ἂν μοι δοκεῖ δύνασθαι Ἐργοκλῆς ὑπὲρ ἑνὸς ἐκάστου τῶν πεπραγμένων αὐτῷ πολλακίς ἀποθανῶν δοῦναι δίκην ἀξίαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει. Καί γάρ πόλεις προδεδωκῶς φαίνεται, καὶ προξένους καὶ πολίτας ὑμετέρους ἠδικηκῶς, καὶ ἐκ πένητος ἐκ τῶν ὑμετέρων πλούσιος γεγεννημένος. Καίτοι πῶς αὐτοῖς χρῆ συγγνώμην ἔχειν, ὅταν ὄρατε τὰς μὲν ναῦς, ὧν ἤρχον οὗτοι, δι' ἀπορίαν χρημάτων καταλυομένας καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγας γιγνομένας, τούτους δὲ πένητας καὶ ἀπόρους ἐκπλεύσαντας οὕτως ταχέως πλείστην τῶν πολιτῶν οὐσίαν κεκτημένους; Ὑμέτερον τοίνυν ἔργον ἐστίν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις ὀργίζεσθαι· καὶ γὰρ δὴ δεινὸν ἂν εἶη, εἰ νῦν μὲν οὕτως αὐτοὶ πιεζόμενοι ταῖς εἰσφοραῖς συγγνώμην τοῖς κλέπτουσι καὶ τοῖς δωροδοκοῦσιν ἔχοιτε, ἐν δὲ τῷ τέως χρόνῳ, καὶ τῶν οἰκῶν τῶν ὑμετέρων μεγάλων ὄντων καὶ τῶν δημοσίων προσόδων μεγάλων οὐσῶν, θανάτῳ ἐκολάζετε τοὺς τῶν ὑμετέρων ἐπιθυμοῦντας.

Πολλακίς ἀποθανῶν· καὶ πολλές φορές ἂν καταδικαστεῖ σὲ θάνατο.
καταλύομαι· καταστρέφομαι.
οὕτως αὐτοὶ πιεζόμενοι ταῖς εἰσφοραῖς· ἐνῶ τόσο πιεζόσατε σεῖς οἱ ἴδιοι ἀπὸ τοὺς κρατικῶς φόρους.
δωροδοκῶ (δωροδόκος, δῶρον + δέχομαι) δέχομαι δῶρα, δωροδοκοῦμαι.

28. Λυσίας Ὀλυμπικός (1-3)

Τὸ προοίμιο ἀπὸ τὸ λόγῳ πού ἐκφώνησε ὁ Λυσίας στοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες τοῦ 388 π.Χ., γιὰ νὰ ξεσηκώσῃ τοὺς Ἕλληνας, ὥστε ἐνωμένοι νὰ ἀντιμετωπίσουν τήν ἀλαζονεία τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Διονύσιου,

πού μέ προκλητική μεγαλοπρέπεια θέλησε νά προκαλέσει τό θαυμασμό τῶν Ἑλλήνων στήν Ὀλυμπία.

Ἄλλων τε πολλῶν καί καλῶν ἔργων ἔνεκα, ὧ ἄνδρες, ἄξιον Ἡρακλέους μεμνήσθαι, καί διτι τόνδε τόν ἀγῶνα πρῶτος συνήγειρε δι' εὐνοίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἐν μέν γάρ τῷ τέως χρόνῳ ἀλλοτριῶς αἱ πόλεις πρὸς ἀλλήλας διέκειντο· ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος τοὺς τυράννους ἔπαυσε καί τοὺς ὑβρίζοντας ἐκώλυσε, ἀγῶνα μὲν σωμάτων ἐποίησε, φιλοτιμίαν δὲ πλοῦτου, γνῶμης δ' ἐπίδειξιν ἐν τῷ καλλίστῳ τόπῳ τῆς Ἑλλάδος, ἵνα τούτων ἀπάντων ἔνεκα εἰς τὸ αὐτὸ συνέλθωμεν, τὰ μὲν ὀψόμενοι, τὰ δ' ἀκουσόμενοι· ἠγήσατο γάρ τὸν ἐνθάδε σύλλογον ἀρχὴν γενήσεσθαι τοῖς Ἑλλήσι τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλίας. Ἐκεῖνος μὲν οὖν ταῦθ' ὑφηγήσατο, ἐγὼ δὲ ἦκω οὐ μικρολογησόμενος οὐδὲ περὶ τῶν ὀνομάτων μαχοῦμενος. Ἦγοῦμαι γάρ ταῦτα ἔργα μὲν εἶναι σοφιστῶν λίαν ἀχρήστων καί σφόδρα βίου δεομένων, ἀνδρὸς δὲ ἀγαθοῦ καί πολίτου πολλοῦ ἀξίου περὶ τῶν μεγίστων συμβουλευεῖν, ὄρων οὕτως αἰσχροῦς διακειμένην τὴν Ἑλλάδα, καί πολλὰ μὲν αὐτῆς ὄντα ὑπὸ τῷ βαρβάρῳ, πολλὰς δὲ πόλεις ὑπὸ τυράννων ἀναστάτους γεγενημένας.

Τόνδε τόν ἀγῶνα πρῶτος συνήγειρε δι' εὐνοίαν τῆς Ἑλλάδος· αὐτόν ἐδῶ τόν ἀγῶνα τόν συνέστησε πρῶτος ἀπὸ ἀγάπῃ στήν Ἑλλάδα.

ἀλλοτριῶς· ἐχθρικά.

φιλοτιμία πλοῦτου· ἄμιλλα πλοῦτου.

γνῶμη· πνεῦμα, σοφία.

ὑφηγοῦμαι· ὑποδεικνύω.

μικρολογοῦμαι· ἀσχολοῦμαι μέ λεπτομέρειες.

περὶ τῶν ὀνομάτων μάχομαι· παίζω μέ τίς λέξεις.

σφόδρα βίου δεομένων· πού δέν ἔχουν στόν ἥλιο μοίρα.

29. Λυσία *Ὀλυμπικός* (7-8)

Τό τελευταῖο μέρος τοῦ προομίου τοῦ Ὀλυμπικοῦ.

Θαυμάζω δὲ Λακεδαιμονίους πάντων μάλιστα, τίνοι ποτὲ γνώμη χρώμενοι καινομένην τὴν Ἑλλάδα περιορῶσιν, ἡγεμόνες ὄντες τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἀδίκως καὶ διὰ τὴν ἔμφυτον ἀρετὴν καὶ διὰ τὴν περὶ τὸν πόλεμον ἐπιστήμην, μόνοι δὲ οἰκοῦντες ἀπόρθητοι καὶ ἀτείχιστοι καὶ ἀστασίαστοι καὶ ἀήττητοι καὶ τρόποις ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς χρώμενοι· ὧν ἕνεκα ἔλπεις ἀθάνατον τὴν ἐλευθερίαν αὐτοὺς κεκτῆσθαι, καὶ ἐν τοῖς παρεληλυθόσι κινδύνοις σωτῆρας γενομένους τῆς Ἑλλάδος περὶ τῶν μελλόντων προορᾶσθαι. Οὐ τοίνυν ὁ ἐπιὼν καιρὸς τοῦ παρόντος βελτίων· οὐ γὰρ ἀλλοτρίας δεῖ τὰς τῶν ἀπολωλότων συμφορὰς νομίζειν ἀλλ' οἰκείας, οὐδ' ἀναμεῖναι, ἕως ἂν ἐπ' αὐτοὺς ἡμᾶς αἱ δυνάμεις ἀμφοτέρων ἔλθωσιν, ἀλλ' ἕως ἔτι ἕξεσσι, τὴν τούτων ὕβριν κωλύσαι. Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀγανακτήσει ἐν ὄρων ἐν τῷ πρὸς ἀλλήλους πολέμῳ μεγάλους αὐτοὺς γεγεννημένους; Ὦν οὐ μόνον αἰσχρῶν ὄντων ἀλλὰ καὶ δεινῶν, τοῖς μὲν μεγάλα ἡμάρτηκόσιν ἐξουσία γεγένηται τῶν πεπραγμένων, τοῖς δὲ Ἑλλησιν οὐδεμία αὐτῶν τιμωρία...

Καίνομαι ἡ χάνομαι (ἄλλη γραφή: καιομένην).

ὁ ἐπιὼν καιρὸς ἡ τὸ μέλλον.

ἀμφοτέρων ἡ δηλ. τοῦ Πέρση βασιλιᾶ καὶ τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Διονύσιου.

ἐν τῷ πρὸς ἀλλήλους πολέμῳ ἡ ἕνεκα τοῦ πολέμου ἀναμεταξὺ μας.

ἐξουσία γεγένηται τῶν πεπραγμένων ἡ τοὺς δόθηκε ἡ εὐκαιρία γιὰ ὅσα ἔκαναν.

30. Λυσία *Περὶ τῆς Πολιτείας* (9-11)

Παρατίθεται τὸ τελευταῖο κεφάλαιο ἀπὸ τὸν παραπάνω λόγο τοῦ Λυσίου μόνου τὸ πρῶτο μέρος τοῦ σώζεται. Ὁ λόγος αὐτός εἶχε σκοπὸ νὰ καταψηφιστεῖ ἡ πρόταση ἑνὸς πολιτικοῦ νὰ μεταβληθεῖ τὸ δημοκρατικὸ πολίτευμα τῆς Ἀθήνας, ὥστε νὰ γίνῃ πιὸ ἀρεστὸ στοὺς ἰσχυροὺς τότε Λακεδαιμόνιους. Ἡ ἀντίδραση καὶ ὄχι ἡ ὑποταγὴ στὶς βουλήσεις τῶν Σπαρτιατῶν θὰ φέρῃ τὴ σωτηρία στὴν πόλιν.

Εἶχομεν δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἡμεῖς ταύτην τὴν γνώμην, ὅτε τῶν Ἑλλήνων ἤρχομεν, καὶ ἔδοκοῦμεν καλῶς βουλευέσθαι περιορῶντες μὲν τὴν χώραν τεμνομένην, οὐ νομίζοντες δὲ χρῆναι περὶ αὐτῆς διαμάχεσθαι· ἄξιον γὰρ ἦν ὀλίγων ἀμελοῦντας πολλῶν ἀγαθῶν φείσασθαι. Νῦν δέ, ἐπεὶ ἐκείνων μὲν ἀπάντων μάχη ἐστερήμεθα, ἡ δὲ πατρίς ἡμῖν λέλειπται, ἴσμεν ὅτι ὁ κίνδυνος οὗτος μόνος ἔχει τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας. Ἀλλὰ γὰρ χρὴ ἀναμνησθέντας ὅτι ἤδη καὶ ἑτέροις ἀδικουμένοις βοηθήσαντες ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ πολλὰ τρόπαια τῶν πολεμίων ἐστήσαμεν, ἄνδρας ἀγαθοὺς περὶ τῆς πατρίδος καὶ ἡμῶν αὐτῶν γίνεσθαι, πιστεύοντας μὲν τοῖς θεοῖς ἐλπίζοντας δὲ ἔτι τὸ δίκαιον μετὰ τῶν ἀδικουμένων ἔσεσθαι. Δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ, ὅτε μὲν ἐφεύγομεν, ἐμαχόμεθα Λακεδαιμονίοις ἵνα κατέλθωμεν, κατελθόντες δὲ φευξόμεθα ἵνα μὴ μαχώμεθα. Οὐκ οὖν αἰσχρὸν εἰ εἰς τοῦτο κακίας ἤξομεν, ὥστε οἱ μὲν πρόγονοι καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων ἐλευθερίας διεκινδύνευον, ὑμεῖς δὲ οὐδὲ ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας αὐτῶν τολμᾶτε πολεμεῖν;

Τέμνομαι ἄλεηλατῶ.

φείδομαι ἄφροντιζῶ, σώζω.

ὅτε ἐφεύγομεν ὅταν ἡμαστε ἐξόριστοι.

κατέρχομαι ἄεπαναπατρίζομαι.

31. Λυσία Ὑπὲρ Καλλίου ἱεροσυλίας ἀπολογία (1-3)

Πρόκειται γὰρ λόγος – τὸ τέλος τοῦ δὲ σώθηκε – πού ἐκφωνεῖται στὸ ἡλιαστικὸ δικαστήριον ἀπὸ τοῦ συνηγόρου ἐνὸς Καλλίου, κατηγορούμενου γὰρ ἱεροσυλίας.

Εἰ μὲν περὶ ἄλλου τινὸς ἢ τοῦ σώματος, ὦ ἄνδρες δικασταί, Καλλίας ἠγωνίζετο, ἐξήρκει ἂν μοι καὶ τὰ παρὰ τῶν ἄλλων εἰρημένα· νῦν δὲ μοι δοκεῖ αἰσχρὸν εἶναι, ἵκετεῦντος καὶ δεομένου, καὶ φίλου ὄντος καὶ ἐμοὶ καὶ ἔως ἐξῆ τῷ πατρί, καὶ πολλῶν συμβολαίων ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους γεγενημένων, μὴ βοηθήσαι Καλλίᾳ τὰ δίκαια, ὅπως ἂν δύνωμαι. Ἐνόμιζον μὲν οὖν οὕτως μετοικεῖν αὐτὸν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, ὥστε πολὺ πρότερον ἀγαθοῦ τινος τεύξεσθαι παρ' ὑμῶν ἢ ἐπὶ τοιαύταις αἰτίαις εἰς τοσοῦτον κίνδυνον καταστήσεσθαι· νῦν δὲ οἱ ἐπιβουλεύοντες οὐχ ἤττον ἐπικίνδυνον

ποιούσι τὸν βίον τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσιν ἢ τοῖς πολλῶν κακῶν αἰτίους οὐ-
σιν. Ὑμᾶς δὲ ἀξιὸν μὴ τοὺς μὲν τῶν θεραπόντων λόγους πιστοὺς νομί-
ζειν, τοὺς δὲ τούτων ἀπίστους, ἐνθυμουμένους ὅτι Καλλιὰ μὲν οὐδεὶς πώ-
ποτε οὐτ' ἰδιώτης ἐνεκάλεσεν οὔτε ἄρχων, οἰκῶν δ' ἐν ταύτῃ τῇ πόλει
πολλὰ μὲν ἀγαθὰ ὑμᾶς ἐποίησεν, οὐδεμίαν δὲσχῶν αἰτίαν εἰς τοῦτο τῆς
ἡλικίας ἀφίκται, οὗτοι δὲ ἐν ἀπαντὶ τῷ βίῳ μεγάλα ἡμαρτηκότες καὶ πολ-
λῶν κακῶν πεπειραμένοι, ὥσπερ ἀγαθοῦ τινος αἴτιοι γεγενημένοι περὶ ἐ-
λευθερίας νυνὶ ποιοῦνται τοὺς λόγους.

Περὶ ἄλλου τινός ἢ τοῦ σώματος· γιὰ ὅτιδῆποτε ἄλλο καὶ ὄχι γιὰ τὴ ζωὴ του.
συμβόλαια· συνεταιριστικὲς ἐπιχειρήσεις.
τούτων· τοῦ Καλλιὰ καὶ τοῦ συνηγόρου του.
θεράπων· ὑπηρέτης.
ἐγκαλῶ Καλλιὰ· καταγγέλλω τὸν Κ.
ἔχω αἰτίαν· κατηγοροῦμαι.

32. Ξενοφῶντα Ἀπολογία Σωκράτους (22-23)

*Στὴν Ἀπολογία Σωκράτους ὁ Ξενοφῶν ὑπερασπίζεται τὸ δάσκαλό του ἀπὸ τῆς ἐναντίον του κατηγορίας πού ὀδήγησαν στὴν καταδίκη καὶ τὴ θανά-
τωσή του. Στὸ χωρίο ἀναφέρει στοιχεῖα πού καταξιώνουν τὴν ὑπέροχη προ-
σωπικότητα τοῦ Σωκράτη.*

Ἐρρήθη μὲν δῆλον ὅτι τούτων πλείω ὑπὸ τε αὐτοῦ καὶ τῶν συναγο-
ρευόντων φίλων αὐτῷ. Ἄλλ' ἐγὼ οὐ τὰ πάντα εἰπεῖν τὰ ἐκ τῆς δίκης ἐ-
σπουδάσα, ἀλλ' ἤρκεσέ μοι δηλῶσαι ὅτι Σωκράτης τὸ μὲν μήτε περὶ
θεοῦ ἀσεβῆσαι μήτε περὶ ἀνθρώπου ἀδικὸς φανῆναι περὶ παντὸς ἐποιεῖ-
το· τὸ δὲ μὴ ἀποθανεῖν οὐκ ᾤετο λιπαρητέον εἶναι, ἀλλὰ καὶ καιρὸν ἦδη
ἐνόμιζεν ἑαυτῷ τελευτᾶν, ὅτι δὲ οὕτως ἐγίγνωσκε καταδηλότερον ἐγένε-
το, ἐπειδὴ καὶ ἡ δίκη κατεψηφίσθη. Πρῶτον μὲν γὰρ κελευόμενος ὑποτι-
μᾶσθαι οὔτε αὐτὸς ὑπετιμήσατο οὔτε τοὺς φίλους εἶασεν, ἀλλὰ καὶ ἔλεγεν
ὅτι τὸ ὑποτιμᾶσθαι ὁμολογοῦντος εἴη ἀδικεῖν. Ἐπειτα τῶν ἐταίρων ἐκκλέ-
ψαι βουλομένων αὐτὸν οὐκ ἐφείπετο, ἀλλὰ καὶ ἐπισκῶψαι ἐδόκει ἐρόμε-
νος εἶ που εἰδεῖν τι χωρίον ἔξω τῆς Ἀττικῆς ἐνθα οὐ προσβατὸν θανάτω.

Σπουδάζω· θέτω σκοπὸ.

περί παντός ποιῶμαι ᾧ προπαντός προσέχω.
λιπαρητέον (λιπαρέω) εἶναι ᾧ πρέπει νά παρακαλέσει ἐπίμονα.
ἡ δίκη κατεψηφίσθη ᾧ βγήκε καταδικαστική ἀπόφαση.
ὑποτιμῶμαι ᾧ προτείνω τήν ποιήν μου.

33. Ξενοφώντα Ἀπομνημονεύματα (Α, 2, 9-11)

Στό πρώτο βιβλίον τῶν Ἀπομνημονευμάτων ὁ Ξενοφῶν ἐπιχειρεῖ τήν ἀποκάλυψη τῆς μνήμης τοῦ δασκάλου του· νά ἀνασκευάσει ἕνα ἕνα τά σημεῖα τῆς κατηγορίας πού εἶχε ἀπαγγελθεῖ ἐναντίον του. Ἀφοῦ στό πρώτο κεφάλαιο ἀνασκεύασε ἕνα σημεῖο τῆς κατηγορίας: τήν ἀσέβεια τοῦ Σωκράτη πρὸς τοὺς θεοὺς, στό δεύτερο καταπιάνεται μέ ἄλλο σημεῖο της: ὅτι ὁ Σωκράτης διέφθιρε τά ἤθη τῶν νέων, τόσο στήν ἰδιωτική ζωή τους ὅσο καί στή δημόσια. Γι' αὐτό ἀκριβῶς τό θέμα γίνεται λόγος παρακάτω.

Ἄλλὰ νῆ Δία, ὁ κατήγορος ἔφη, ὑπερορᾶν ἐποίει τῶν καθεστώτων νόμων τοὺς συνόντας, λέγων ὡς μῶρον εἶη τοὺς μὲν τῆς πόλεως ἄρχοντας ἀπό κυάμου καθιστάναι, κυβερνήτην δὲ μηδένα θέλειν χρῆσθαι κυαμευτῶν μηδὲ τέκτονι μηδ' αὐλητῇ μηδ' ἐπ' ἄλλα τοιαῦτα, ἃ πολλῶν ἐλάττονας βλάβας ἀμαρτανόμενα ποιεῖ τῶν περὶ τήν πόλιν ἀμαρτανομένων· τοὺς δὲ τοιούτους λόγους ἐπαίρειν ἔφη τοὺς νέους καταφρονεῖν τῆς καθεστώσης πολιτείας καί ποιεῖν βιαίους. Ἐγὼ δ' οἶμαι τοὺς φρόνησιν ἀσκοῦντας καί νομίζοντας ἱκανοὺς ἔσεσθαι τὰ συμφέροντα διδάσκειν τοὺς πολίτας ἡκιστα γίνεσθαι βιαίους, εἰδότας ὅτι τῇ μὲν βίᾳ πρόσεισιν ἔχθραι καί κίνδυνοι, διὰ δὲ τοῦ πείθειν ἀκινδύνως τε καί μετὰ φιλίας ταῦτα γίνονται. Οἱ μὲν γὰρ βιασθέντες ὡς ἀφαιρεθέντες μισοῦσιν, οἱ δὲ πεισθέντες ὡς κεχαρισμένοι φιλοῦσιν. Οὐδκουν τῶν φρόνησιν ἀσκοῦντων τό βιάζεσθαι, ἀλλὰ τῶν ἰσχυρῶν ἀνευ γνώμης ἐχόντων τὰ τοιαῦτα πράττειν ἐστίν. Ἄλλὰ μὴν καί συμμαχῶν ὁ μὲν βιάζεσθαι τολμῶν δέοιτ' ἂν οὐκ ὀλίγων, ὁ δὲ πείθειν δυνάμενος οὐδενός· καί γὰρ μόνος ἡγοῖτ' ἂν δύνασθαι πείθειν. Καί φονεύειν δὲ τοῖς τοιούτοις ἡκιστα συμβαίνει· τίς γὰρ ἀποκτεῖναι τινα βούλοιτ' ἂν μᾶλλον ἢ ζῶντι πειθομένῳ χρῆσθαι;

Ἄρχοντας ἀπό κυάμου καθιστήμι ᾧ ἐκλέγω τοὺς ἄρχοντες μέ κληρο (κύαμοι: κουκιά).
κυβερνήτης ᾧ κυβερνήτης πλοίου.

κυαμευτός ἔκλεγεόμενος μέ κληρο.
τέκτων ἕξυλοργός.
ἐπαίρω ἕξεσηκῶνω (τά μυαλά) παράγ. ἔπαρση.
χαρίζομαι ἕεργετοῦμαι.
ἄνευ γνώμης ἕχωρίς φρόνηση.

34. Ξενοφῶντα Ἀπομνημονεύματα (Γ, 7, 1-3)

Στό τρίτο βιβλίό τῶν Ἀπομνημονευμάτων ὁ Ξενοφῶν ἀφηγεῖται συζητήσεις τοῦ Σωκράτη μέ πολίτες πού κατεῖχαν ἤ διεκδικοῦσαν νά καταλάβουν ἀξιώματα στήν πόλη. Μέ τή διαλεκτική του τέχνη τοῦς ὀδηγοῦσε νά ἰδοῦν τήν οὐσία τῶν ἀξιωμάτων, τήν εὐθύνη πού αὐτά συνεπάγονται γιά ὀσους τά διαχειρίζονται, τόν καλύτερο δυνατό τρόπο γιά τήν ἐνάσκηση τῶν λειτουργημάτων αὐτῶν. Ἄλλοτε ἦταν δηκτικός καί ἀποτρεπτικός, ἄλλοτε – ἄν ὁ συνομιλητής του ἦταν ἀξιόλογος – ἐνθαρρυντικός, ὀπως στήν παρακάτω περίπτωση, γιά τό καλό τοῦ συνόλου.

Χαρμίδην δέ τόν Γλαῦκωνος ὀρῶν ἀξιόλογον μέν ἄνδρα ὀντα καί πολλῶ δυνατότερον τῶν τά πολιτικά τότε πραττόντων, ὀκνοῦντα δέ προσέιναι τῶ δήμῳ καί τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων ἐπιμελεῖσθαι, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὀ Χαρμίδη, εἰ τις ἱκανός ὀν τοῦς στεφανίτας ἀγῶνας νικᾷν καί διά τοῦτο αὐτός τε τιμᾷσθαι καί τήν πατρίδα ἐν τῇ Ἑλλάδι εὐδοκιμωτέραν ποιεῖν, μή θέλοι ἀγωνίζεσθαι, ποῖόν τινα τοῦτον νομίζοις ἄν τόν ἄνδρα εἶναι; Δῆλον ὀτι, ἔφη, μαλακόν τε καί δειλόν. Εἰ δέ τις, ἔφη, δυνατός ὀν τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων ἐπιμελόμενος τήν τε πόλιν αὐξείν καί αὐτός διά τοῦτο τιμᾷσθαι, ὀκνοῖη δῆ τοῦτο πράττειν, οὐκ ἄν εἰκότως δειλός νομίζοιτο; Ἰσως, ἔφη, ἄτᾳρ πρὸς τί με ταῦτ' ἐρωτᾷς; Ὅτι, ἔφη, οἴμαι σε δυνατὸν ὀντα ὀκνεῖν ἐπιμελεῖσθαι, καί ταῦτα ὀν ἀνάγκη σοι μετέχειν πολίτη γε ὀντι. Τήν δέ ἐμῆν δύναμιν, ἔφη ὀ Χαρμίδης, ἐν ποίῳ ἔργῳ καταμαθῶν ταῦτά μου καταγιγνώσκεις; Ἐν ταῖς συνουσίαις, ἔφη, αἴς σύνει τοῖς τά τῆς πόλεως πράττουσι· καί γᾳρ ὀταν τι ἀνακοινῶνται σοι, ὀρῶ σε καλῶς συμβουλευόντα, καί ὀταν τι ἀμαρτάνωσιν, ὀρθῶς ἐπιτιμῶντα.

Ὅκνῶ ἕδιστάζω.

στεφανίτης ἀγῶν ἕτό ἀγώνισμα πού εἶχε βραβεῖο στεφάνι (ἐλιάς, κισσοῦ ἕ.ἄ.).
μαλακός ἕμαλθακός, ἀσκληραγῶγης.

ἀτάρ ἄλλά.

συνουσία (ἀπό τό συνοῦσα, μτχ. τοῦ σύνειμι) συναναστροφή.

35. Ξενοφώντα Ἀπομνημονεύματα (Γ, 9, 1-3)

Προσφιλέστατο θέμα στίς συζητήσεις τοῦ Σωκράτη ἦταν οἱ ἐννοιολογικές ἀναλύσεις καί ἡ προσπάθεια ὀρισμοῦ ἐννοιῶν· τέτοια φαίνεται στό πρῶτο ἀντίκρισμα καί ἡ παρακάτω συζήτηση, ἡ ὁποία διαφοροποιεῖται ὡστόσο ριζικά γιατί τό ἐρώτημα εἶναι: ἡ ἀνδρεία εἶναι διδακτὴ ἢ ὄχι; Τοῦτο ὁμως ὀδηγεῖ στό γενικότερο πρόβλημα, πού βρισκόταν στό ἐπίκεντρο τῶν φιλοσοφικῶν συζητήσεων τόν 5ο αἰῶνα στήν Ἀθήνα, ἂν ἡ ἀρετὴ εἶναι κληρονομικὴ ἢ ἐπίκτητη.

Πάλιν δὲ ἐρωτώμενος ἡ ἀνδρεία πότερον εἴη διδακτὸν ἢ φυσικόν, Οἷμαι μὲν, ἔφη, ὡσπερ σῶμα σώματος ἰσχυρότερον πρὸς τοὺς πόνους φύεται, οὕτω καί ψυχὴν ψυχῆς ἐρρωμενεστέραν πρὸς τὰ δεινὰ φύσει γίγνεσθαι· ὁρῶ γάρ ἐν τοῖς αὐτοῖς νόμοις τε καὶ ἔθεσι τρεφομένους πολὺ διαφέροντας ἀλλήλων τόλμη. Νομίζω μέντοι πᾶσαν φύσιν μαθήσει καὶ μελέτῃ πρὸν ἀνδρείαν αὐξεσθαι· δῆλον μὲν γάρ ὅτι Σκυθαὶ καὶ Θραῖκες οὐκ ἂν τολμήσειαν ἀσπίδας καὶ δόρατα λαβόντες Λακεδαιμονίοις διαμάχεσθαι· φανερόν δ' ὅτι Λακεδαιμόνιοι οὐτ' ἂν Θραξὶ πέλταις καὶ ἀκοντίοις οὐτε Σκυθαῖς τόξοις ἐθέλοιεν ἂν διαγωνίζεσθαι. Ὅρῶ δ' ἔγωγε καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πάντων ὁμοίως καὶ φύσει διαφέροντας ἀλλήλων τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐπιμελεία πολὺ ἐπιδιδόντας. ἐκ δὲ τούτων δῆλόν ἐστιν ὅτι πάντας χρῆ καὶ τοὺς εὐφυστέρους καὶ τοὺς ἀμβλυτέρους τὴν φύσιν, ἐν οἷς ἂν ἀξιόλογοι βούλωνται γενέσθαι, ταῦτα καὶ μαθάνειν καὶ μελετᾶν.

Μελέτη ἄσκηση, μελετῶ ἄσκοῦμαι.

πέλτη (μικρὴ ἐλαφριά) ἀσπίδα.

ἀμβλύτεροι ἄφύεστεροι, λιγότερο ἐξυπνοί.

36. Ξενοφώντα Ἀπομνημονεύματα (Δ, 1, 3-4)

Ὁ Σωκράτης δὲν ἄφηνε εὐκαιρία συνομιλίας μὲ συμπολίτες του, γιὰ νὰ τοὺς ἀπαλλάξει ἀπὸ ἐσφαλμένες γνώμες καὶ ἀντιλήψεις. Ὁ Ξενοφὼν στὸ τέταρτο βιβλίο τῶν Ἀπομνημονευμάτων παραθέτει συζητήσεις τοῦ Σωκράτη μὲ ἀλαζονικούς ἀνθρώπους, πού καυχίονταν γιὰ τὴν εὐφυΐα, τὰ πλοῦτη, τὴ μόρφωσή τους κτλ., γιὰ νὰ ἀποδείξει πόσο ἀστήρικτη ἦταν ἡ ἔπαρσή τους.

Οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἐπὶ πάντας ἦει, ἀλλὰ τοὺς μὲν οἰομένους φύσει ἀγαθοὺς εἶναι, μαθήσεως δὲ καταφρονοῦντας ἐδίδασκειν ὅτι αἱ ἄριστα δοκοῦσαι εἶναι φύσεις μάλιστα παιδείας δέονται, ἐπιδεικνύων τῶν τε ἵππων τοὺς εὐφυστάτους, θυμοειδῆς τε καὶ σφοδροὺς ὄντας, εἰ μὲν ἐκ νέων δαμασθεῖεν, εὐχρηστοτάτους καὶ ἀρίστους γιγνομένους, εἰ δὲ ἀδάμαστοι γένοιτο, δυσκαθεκτοτάτους καὶ φαυλοτάτους· καὶ τῶν κυνῶν τῶν εὐφυστάτων, φιλοπόνων τε οὐσῶν καὶ ἐπιθετικῶν τοῖς θηρίοις, τὰς μὲν καλῶς ἀχθεῖσας ἀρίστας γίνεσθαι πρὸς τὰς θήρας καὶ χρησιμωτάτας, ἀναγώγους δὲ γιγνομένας ματαίους τε καὶ μανιώδεις καὶ δυσπειθεστάτας. Ὅμοίως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων τοὺς εὐφυστάτους, ἔρρωμενεστάτους τε ταῖς ψυχαῖς ὄντας καὶ ἐξεργαστικωτάτους ὧν ἂν ἐγχειρῶσι, παιδευθέντας μὲν καὶ μαθόντας ἃ δεῖ πράττειν, ἀρίστους τε καὶ ὠφελιμωτάτους γίνεσθαι· πλεῖστα γὰρ καὶ μέγιστα ἀγαθὰ ἐργάζεσθαι· ἀπαιδευτοὺς δὲ καὶ ἀμαθεῖς γενομένους κακίστους τε καὶ βλαβερωτάτους γίνεσθαι· κρίνειν γὰρ οὐκ ἐπισταμένους ἃ δεῖ πράττειν, πολλάκις πονηροῖς ἐπιχειρεῖν πράγμασι, μεγαλείους δὲ καὶ σφοδροὺς ὄντας δυσκαθέκτους τε καὶ δυσασποτρέπτους εἶναι, δι' ὃ πλεῖστα καὶ μέγιστα κακὰ ἐργάζεσθαι.

Ἐπὶ τινα ἔρχομαι ἢ πλησιάζω κάποιον.

θυμοειδῆς ἢ ὀρμητικός, ἀτίθασος.

δυσκάθεκτος ἢ (δυσ-καθ-εκτος, δυσ- + κατέχω) δυσκολοσυγκράτητος.

φαῦλος ἢ ἄχρηστος.

καλῶς ἄγομαι ἢ παίρνω καλὴ ἐκπαίδευση.

μάταιος ἢ ἄχρηστος.

εὐφυῆς ἢ αὐτὸς πού ἔχει καλὴ φυσικὴ καταβολή.

ἔρρωμένος ἢ (ὡς ἐπιθ.) ρωμαλέος.

ἐξεργαστικός ἢ ὅποιος φέρει σὲ πέρας ἓνα ἔργο.

μεγαλείος, α, ον ἢ μεγαλεπήβολος.

37. Ξενοφώντα *Ἀπομνημονεύματα* (Δ, 4, 15-16)

Ἡ συννααστροφή με τὸ Σωκράτη - συμπεραίνει στοῦ τελευταῖο βιβλίου τῶν Ἀπομνημονευμάτων ὁ Ξενοφῶν - ἦταν πάντα ὠφέλιμη γιὰ ὅσους τὸν συννααστρέφονταν. Στὸ κείμενο πού ἀκολουθεῖ ὁ Σωκράτης, συζητώντας με τὸ σοφιστὴ Ἰππία, τονίζει τὴ σημασία τῆς ἐφαρμογῆς τῶν νόμων καὶ τῆς ὁμόνοιας.

Λυκοῦργον δὲ τὸν Λακεδαιμόνιον, ἔφη ὁ Σωκράτης, καταμεμάθηκας, ὅτι οὐδὲν ἂν διάφορον τῶν ἄλλων πόλεων τὴν Σπάρτην ἐποίησεν, εἰ μὴ τὸ πειθεσθαι τοῖς νόμοις μάλιστα ἐνεργάσατο αὐτῆ; τῶν δὲ ἀρχόντων ἐν ταῖς πόλεσιν οὐκ οἶσθα ὅτι, ὅτινες ἂν τοῖς πολίταις αἰτιώτατοι ὦσι τοῦ τοῖς νόμοις πειθεσθαι, οὗτοι ἄριστοί εἰσι, καὶ πόλις, ἐν ἧ μάλιστα οἱ πολῖται τοῖς νόμοις πειθονται, ἐν εἰρήνῃ τε ἄριστα διάγει καὶ ἐν πολέμῳ ἀνυπόστατος ἐστίν; ἀλλὰ μὴν καὶ ὁμόνοιά γε μέγιστόν τε ἀγαθὸν δοκεῖ ταῖς πόλεσιν εἶναι καὶ πλειστάκις ἐν αὐταῖς αἰ τε γερουσίαι καὶ οἱ ἄριστοι ἄνδρες παρακελεύονται τοῖς πολίταις ὁμονοεῖν, καὶ πανταχοῦ ἐν τῇ Ἑλλάδι νόμος κεῖται τοὺς πολῖτας ὁμνύναι ὁμονοήσειν, καὶ πανταχοῦ ὁμνύουσι τὸν ὄρκον τοῦτον· οἶμαι δ' ἐγὼ ταῦτα γίνεσθαι οὐχ ὅπως τοὺς αὐτοὺς χοροὺς κρίνωσιν οἱ πολῖται, οὐδ' ὅπως τοὺς αὐτοὺς ἀθλητὰς ἐπαινῶσιν, οὐδ' ὅπως τοὺς αὐτοὺς ποιητὰς αἰρῶνται, οὐδ' ἵνα τοῖς αὐτοῖς ἡδωνται, ἀλλ' ἵνα τοῖς νόμοις πείθωνται. Τούτοις γὰρ τῶν πολιτῶν ἐμμενόντων, αἱ πόλεις ἰσχυρόταται τε καὶ εὐδαιμονέσταται γίνονται· ἄνευ δὲ ὁμονοίας οὐτ' ἂν πόλις εὖ πολιτευθεῖ οὐτ' οἶκος καλῶς οἰκηθεῖ.

Ἐνεργάζομαι ἔμπνεω.

ἀνυπόστατος (ἀ-στερ., + ὑφίστημι) ἀκαταμάχητος, ἀνίκητος.

οἱ ἄριστοι ἄνδρες οἱ ἔφοροι μόλις ἀναλαμβάνειν τὴν ἀρχὴ συμβούλευαν τὴν ὑπακοή στοὺς νόμους.

χοροί οἱ χοροὶ πού γίνονταν κατὰ τίς διάφορες γιορτές, ὅπως καὶ σήμερα.

38. Ξενοφώντα *Ἀπομνημονεύματα* (Δ, 6, 7-8)

Σημαντική προσφορά τοῦ Σωκράτη στή φιλοσοφία στάθηκε ἡ ἀκοίμητη προσπάθεια γιά τόν ὀρισμό ἀφηρημένων ἐννοιῶν, ὅπως δικαιοσύνη, εὐσέβεια κ.ἄ. Στά πλαίσια τέτοιων συζητήσεων ἀφηγεῖται ὁ Ξενοφῶν καί τὰ ἀκόλουθα, ὅπου γίνεται λόγος γιά τό τί εἶναι ἡ σοφία.

Σοφίαν δὲ τί ἂν φήσαιμεν εἶναι; Εἰπέ μοι, πότερά σοι δοκοῦσιν οἱ σοφοί, ἃ ἐπίστανται, ταῦτα σοφοί εἶναι, ἢ εἰσὶ τινες ἃ μὴ ἐπίστανται σοφοί; Ἄ ἐπίστανται δῆλον ὅτι, ἔφη· πῶς γὰρ ἂν τις, ἃ γε μὴ ἐπίσταιτο, ταῦτα σοφός εἴη; Ἄρ' οὖν οἱ σοφοὶ ἐπιστήμη σοφοὶ εἰσι; Τίτι γὰρ ἂν, ἔφη, ἄλλω τις εἴη σοφός, εἴ γε μὴ ἐπιστήμη; Ἄλλο δέ τι σοφίαν οἶει εἶναι ἢ ὅ σοφοὶ εἰσιν; Οὐκ ἔγωγε. Ἐπιστήμη ἄρα σοφία ἐστίν; Ἐμοιγε δοκεῖ. Ἄρ' οὖν δοκεῖ σοι ἀνθρώπῳ δυνατὸν εἶναι τὰ ὄντα πάντα ἐπίστασθαι; Οὐδὲ μὰ Δί' ἔμοιγε πολλοστὸν μέρος αὐτῶν. Πάντα μὲν ἄρα σοφὸν οὐχ οἶόν τε ἀνθρώπων εἶναι; Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη. Ὅ ἄρα ἐπίσταται ἕκαστος, τοῦτο καὶ σοφός ἐστιν; Ἐμοιγε δοκεῖ.

Ἄρ' οὖν, ὦ Εὐθύδημε, καὶ τάγαθὸν οὕτω ζητητέον ἐστί; Πῶς; ἔφη. Δοκεῖ σοι τὸ αὐτὸ πᾶσιν ὠφέλιμον εἶναι; Οὐκ ἔμοιγε. Τί δέ; τὸ ἄλλω ὠφέλιμον οὐ δοκεῖ σοι ἐνίοτε ἄλλω βλαβερὸν εἶναι; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἄλλο δ' ἂν τι φαίης ἀγαθὸν εἶναι ἢ τὸ ὠφέλιμον; Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Τὸ ἄρα ὠφέλιμον ἀγαθὸν ἐστίν ὅτῳ ἂν ὠφέλιμον ᾖ; Δοκεῖ μοι, ἔφη.

Πολλοστὸν ἑλάχιστο.

οὕτω ζητητέον ἐστί' ἔτσι πρέπει νὰ τὸ ἐξετάσουμε.

39. Ξενοφώντα *Ἀπομνημονεύματα* (Δ, 8, 11)

Ὁ Ξενοφῶν ὑπερασπίζοντας τὴ μνήμη τοῦ δασκάλου του καταλήγει μὲ τὴν παρατήρηση ὅτι ἀδίκῃ θανατώθηκε καὶ ὅτι - ἀντίθετα πρὸς τὴ διαβολὴ καὶ τὸ διασυρμὸ του ἀπὸ ἀσήμαντους - ἦταν ὑπόδειγμα ἀνθρώπου καὶ πολίτη κατὰ τὴ γνώμη τῶν τίμιων συμπολιτῶν, πού ἐπιδίωκαν τὴ συναστροφὴ μαζί του γιά τοὺς λόγους πού ἀκολουθοῦν.

Τῶν δὲ Σωκράτην γινωσκόντων, οἷος ἦν, οἱ ἀρετῆς ἐφιέμενοι πάντες

ἔτι καὶ νῦν διατελοῦσι πάντων μάλιστα ποθοῦντες ἐκεῖνον, ὡς ὠφελιμώτατον ὄντα πρὸς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν. Ἐμοὶ μὲν δὴ, τοιοῦτος ὢν οἶον ἐγὼ διηγῆμαι, εὐσεβῆς μὲν οὕτως ὥστε μηδὲν ἄνευ τῆς τῶν θεῶν γνώμης ποιεῖν, δίκαιος δὲ ὥστε βλάπτειν μὲν μηδὲ μικρὸν μηδένα, ὠφελεῖν δὲ τὰ μέγιστα τοὺς χρωμένους αὐτῷ, ἐγκρατὴς δὲ ὥστε μηδέποτε προαιρεῖσθαι τὸ ἥδιον ἀντὶ τοῦ βελτίονος, φρόνιμος δὲ ὥστε μὴ διαμαρτάνειν κρίνων τὰ βελτίω καὶ τὰ χεῖρω μηδὲ ἄλλου προσδεῖσθαι, ἀλλ' αὐτάρκτης εἶναι πρὸς τὴν τούτων γνῶσιν, ἱκανὸς δὲ καὶ λόγῳ εἰπεῖν τε καὶ διορίσασθαι τὰ τοιαῦτα, ἱκανὸς δὲ καὶ ἄλλως δοκιμάσαι τε καὶ ἀμαρτάνοντα ἐλέγξει καὶ προτρέψασθαι ἐπ' ἀρετὴν καὶ καλοκαγαθίαν, ἐδόκει τοιοῦτος εἶναι οἶος ἂν εἴη ἀριστὸς τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος. Εἰ δὲ τῷ μὴ ἀρέσκει ταῦτα, παρβάλλων τὸ ἄλλων ἦθος πρὸς ταῦτα οὕτω κρινέτω.

Τῶν Σωκράτην γινωσκόντων ἀπὸ ἐκείνους πού γνωρίζουν τὸ Σ. οἱ ἀρετῆς ἐφιέμενοι ὅλοι ὅσοι ἐπιθυμοῦν τὴν ἀρετὴν. διηγούμαι ἑ παρουσιάζω.
χρῶμαι τι (γὰρ πρόσ.) συναναστρέφομαι κάποιον.
διορίζομαι τι δίνω μὲ ἐπιτυχία τὸν ὀρισμὸ ἐνός ἀντικειμένου.

40. Ξενοφῶντα Ἑλληνικά (Α, Ι, 27-28)

Ὁ Ἐρμοκράτης πού ἀναφέρεται στὴν ἐνότητα ἦταν Συρακόσιος στρατηγὸς καὶ πολιτικός, ὁ ὁποῖος ἐπαιξε σημαντικό ρόλο στὴ συντριβὴ τῶν Ἀθηναίων στὴ Σικελία τὸ 413 π.Χ. Μετὰ ἦλθε στὴν Ἑλλάδα μὲ δυνάμεις γιὰ νὰ βοηθήσει τοὺς Σπαρτιάτες στὸν ἀγῶνα τοὺς ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων. Στὴ ναυμαχία τῆς Κυζίκου (410 π.Χ.) ὁμοῦ οἱ Σπαρτιάτες καὶ ὁ ἴδιος νικήθηκαν. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο, φαίνεται, οἱ Συρακόσιοι καταδίκασαν τὸν Ἐρμοκράτη καὶ τοὺς ἄλλους στρατηγούς, πού ἦταν μαζί του, σὲ ἐξορία. Αὐτοί, μόλις πληροφορήθηκαν τὴν ἐναντίον τοὺς ἀπόφαση, κάλεσαν τὸ στρατό τους σὲ συγκέντρωση, κατὰ τὴν ὁποία ὁ Ἐρμοκράτης, μιλώντας καὶ ἐκ μέρους τῶν ἄλλων στρατηγῶν, εἶπε αὐτὰ πού ἀναφέρει ἐδῶ ὁ Ξενοφῶν.

Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ἠγγέλθη τοῖς τῶν Συρακοσίων στρατηγοῖς οἰκοθεν ὅτι φεύγοιεν ὑπὸ τοῦ δήμου. Συγκαλέσαντες οὖν τοὺς ἑαυτῶν στρατιώτας Ἐρμοκράτους προηγοῦντος ἀπωλοφύροντο τὴν ἑαυτῶν

συμφοράν, ὡς ἀδίκως φεύγοιεν ἅπαντες παρὰ τὸν νόμον· παρήνεσάν τε προθύμους εἶναι καὶ τὰ λοιπά, ὥσπερ τὰ πρότερα, καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς πρὸς τὰ ἀεὶ παραγγελλόμενα, μεμνημένους ὅσας τε ναυμαχίας αὐτοὶ καθ' αὐτοὺς νενικήκατε καὶ ναῦς εἰλήφατε, ὅσα τε μετὰ τῶν ἄλλων ἀήττητοι γεγόνατε ἡμῶν ἡγουμένων, τάξιν ἔχοντες τὴν κρατίστην διὰ τε τὴν ἡμετέραν ἀρετὴν καὶ διὰ τὴν ὑμετέραν προθυμίαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπάρχουσιν, ἐλέσθαι δὲ ἐκέλευον ἄρχοντας, μέχρι ἂν ἀφίκωνται οἱ ἡρημένοι ἀντ' ἐκείνων. Οἱ δ' ἀναβοήσαντες ἐκέλευον ἐκείνους ἄρχειν, καὶ μάλιστα οἱ τριήραρχοι καὶ οἱ ἐπιβάται καὶ οἱ κυβερνήται. Οἱ δ' οὐκ ἔφασαν δεῖν στασιάζειν πρὸς τὴν ἑαυτῶν πόλιν· εἰ δέ τις ἐπικαλοῖη τι αὐτοῖς, λόγον ἔφασαν χρῆναι διδόναι.

Οἴκοθεν· ἀπὸ τὴν πατρίδα.

φεύγω ὑπὸ τοῦ δήμου· καταδικάζομαι σέ ἐξορία ἀπὸ τοῦ λαοῦ (ἀπὸ τῆ δημοκρατική παράταξη).

προγορεύω-ῶ· (προ-ἡγορος (πρό + ἀγορεύω) ἀγορεύω ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν ἄλλων, παίρνω τὸ λόγο γιὰ λογαριασμό καὶ τῶν ἄλλων.

ἀπολοφύρομαι· θρηνῶ μεγαλόφωνα.

ἀδίκως φεύγω· ἄδικα καταδικάζομαι σέ ἐξορία.

αὐτοὶ καθ' αὐτοὺς· σεῖς οἱ ἴδιοι, μόνοι σας.

τάξιν ἔχω τὴν κρατίστην· διατηρῶ τὴν ἄριστη τάξη (θέση, μεταξύ τῶν συμμάχων).

ἀναβοάω-ῶ· κραυγάζω.

τριήραρχος· (τριήρης + ἄρχω) ὁ πλούσιος πολίτης πού ἐξόπλιζε μιά τριήρη.

ἐπιβάτης· ὁ ὀπλίτης πού ἐπανδρώνει τὸ πλοῖο (πεζοναύτης).

ἐπικαλῶ τί τινι· κατηγορῶ κάποιον γιὰ κάτι.

41. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (B, 2, 16-19)

Μετά τήν ἦττα στούς Αἰγός Ποταμούς, οἱ Ἀθηναῖοι πολιορκοῦνται καί περιέρχονται σέ δεινή θέση, ἀλλά ἀρνοῦνται νά παραδοθοῦν. Ὁ Ἀθηναῖος Θηραμένης, ἕνας ἀπό τούς τυράννους πού θά ἐγκατασταθοῦν ἀργότερα στήν πόλη, ἀναλαμβάνει μιὰ πρωτοβουλία πού ἐξυπηρετεῖ οὐσιαστικά τά συμφέροντα τῆς Σπάρτης.

Τοιοῦτων δέ δντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἤξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τήν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὅποτε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναί τὸν σῆτον ἅπαντα ὃ τὶ τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπει δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἴτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτᾷτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτῆς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον δντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίου εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπει ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπει δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἣ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν.

Ἐξανδραποδίζομαι τὴν πόλιν· πουλῶ τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως ὡς δούλους (ἀνδράποδα). Ἑτυμολ. ἐξ + ἄνδρα + ποδίζω (=δένω τὰ πόδια).

ἀντέχω περὶ τῶν τειχῶν· ἐπιμένω γιὰ τὴν κατεδάφιση τῶν τειχῶν.

πίστεως ἔνεκα· γιὰ ἀσφάλεια.

ἐπιτηρῶ· καιροφυλακτῶ.

ὅτι αὐτὸν Λ. τέως κατέχει· ὅτι ὡς τότε τὸν κρατοῦσε ὁ Λ.

αὐτοκράτωρ· (αὐτός +* κρατέω-ω) αὐτός πού ἔχει πλήρη ἐξουσία, ἀπόλυτη ἐξουσιοδότηση

δέκατος αὐτός· ἐπικεφαλῆς δεκαμελοῦς ἀποστολῆς.

φυγάς· ἐξόριστος.

ἐκκλησία· συνέλευση τῶν ἀντιπροσώπων τῶν συμμάχων.

ἀντιλέγω· ἐναντιώνομαι λέγοντας.

σπένδομαι ἰσυνθηκολογῶ.
ἐξαιρῶ καταστρέφω.

42. Ξενοφῶντα Ἑλληνικά (B, 4, 40-42)

Ὁ ἡγέτης τῶν δημοκρατικῶν Θρασύβουλος, ἀμέσως ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐκδίωξη τῶν Τριάκοντα τυράννων καὶ τὴν ἀποκατάσταση τῆς δημοκρατίας (403 π.Χ.), ἀπεύθυνεται στοὺς ὀπαδοὺς τῶν νικημένων τυράννων (τοὺς ἐκ τοῦ ἄστεως), γιὰ νὰ ἀποδείξει ὅτι ἀπὸ κάθε ἀποψη τὸ δημοκρατικὸ πλῆθος βρίσκεται σὲ ἀνώτερο ἐπίπεδο ἀπὸ αὐτοὺς. Θὰ ἀκολουθήσει ἡ συμφιλίωση τῶν πολιτῶν μὲ τὸ περίφημο ψήφισμα τῆς ἀμνηστίας.

Ἐνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὧ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλευῶ ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτοὺς. Μάλιστα δ' ἂν γνοιήτε, εἰ ἀναλογισαίθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιοτέροι ἐστε; ἀλλ' ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἔνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἔνεκα κερδῶν πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ' ἀνδρεία ὑμῖν μέγα φρονητέον. Καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; ἀλλὰ γνῶμη φαίητ' ἂν προέχειν, οἱ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ δπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἔχόντων περιελήφθη; Ἄλλ' ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἴγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῶ δῆσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κάκεινοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δῆμῳ οἴχονται ἀπιόντες; Οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες, ἀξιῶ ἐγὼ ὢν ὁμωμόκατε παραβῆναι οὐδὲν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδείξαι, ὅτι καὶ εὐορκοὶ καὶ δισιοὶ ἐστε.

Ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν· γιὰ ποιὸ λόγον πρέπει νὰ μεγαλοφρονεῖτε, πού ἀποδίδετε τῇ μεγάλῃ ἰδέᾳ πού ἔχετε γιὰ τὸν ἑαυτό σας.
δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει· δὲν ἔχετε καμία σχέση μὲ τὴ δικαιοσύνη.
γνῶμη φημί προέχειν· ἰσχυρίζομαι ὅτι ὑπερτερῶ κατὰ τὴ φρόνηση.
περιλαμβάνομαι ὑποτάσσομαι.
κλοιῶ δέω· περνῶ φίμωτρο.
οἴχονται ἀπιόντες· ἔφυγαν καὶ πᾶνε.

43. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (Ε, 2, 1-2)

Ἡ ἐνότητα ἀναφέρεται σέ ἐνέργειες τῶν Σπαρτιατῶν σέ βάρος ἐλληνικῶν πόλεων μετά τήν εἰρήνην τοῦ Ἀνταλκίδα, πού ἀπέβλεπαν στήν ἐδραΐωση τῆς κυριαρχίας τους στήν Ελλάδα.

Τούτων δὲ προκεχωρηκότων ὡς ἐβούλοντο, ἔδοξεν αὐτοῖς, ὅσοι ἐν τῷ πολέμῳ τῶν συμμάχων ἐπέκειντο καί τοῖς πολεμίοις εὐμενέστεροι ἦσαν ἢ τῇ Λακεδαίμονι, τούτους κολάσαι καί κατασκευάσαι ὡς μὴ δύναιντο ἀπιστεῖν. Πρῶτον μὲν οὖν πέμψαντες πρὸς τοὺς Μαντινέας ἐκέλευσαν αὐτοὺς τὸ τεῖχος περιαιρεῖν, λέγοντες ὅτι οὐκ ἂν πιστεύσειαν ἄλλως αὐτοῖς μὴ σὺν τοῖς πολεμίοις γενέσθαι. Αἰσθάνεσθαι γὰρ ἔφασαν καί ὡς σίτον ἐξέπεμπον τοῖς Ἀργείοις σφῶν αὐτοῖς πολεμούντων, καί ὡς ἔστι μὲν ὅτε οὐδὲ συστρατεύοιεν ἐκεχειρίαν προφασιζόμενοι, ὅποτε δὲ καί ἀκολουθοῖεν, ὡς κακῶς συστρατεύοιεν. Ἔτι δὲ γινώσκειν ἔφασαν φθονοῦντας μὲν αὐτοῦς, εἴ τι σφίσι ἀγαθὸν γίνοιτο, ἐφηδομένους δ' , εἴ τις συμφορὰ προσπίπτοι. ἔλεγοντο δὲ καί αἱ σπονδαὶ ἐξεληλυθῆναι τοῖς Μαντινεῦσι τούτῳ τῷ ἔτει αἱ μετὰ τὴν ἐν Μαντινεῖα μάχην τριακονταετεῖς γενόμεναι. Ἐπεὶ δ' οὐκ ἤθελον καθαιρεῖν τὰ τεῖχη, φρουρὰν φαίνουσιν ἐπ' αὐτοῦς. Ἀγησίλαος μὲν οὖν ἐδεήθη τῆς πόλεως ἀφείναι ἑαυτὸν ταύτης τῆς στρατηγίας, λέγων ὅτι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῶν Μαντινεῶν πόλις πολλὰ ὑπηρετήκοι ἐν τοῖς πρὸς Μεσσήνην πολέμοις.

Τούτων προκεχωρηκότων ἄφοῦ τὰ γεγονότα αὐτὰ εἶχαν ἐξελιχθεῖ.

ἐπέκειντο ἔφρονταν ἐχθρικά.

κατασκευάσω καθιστῶ.

τὸ τεῖχος περιαιρῶ κατεδαφίζω τὸ τεῖχος.

σὺν τοῖς πολεμίοις γίνομαι πηγαίνω μὲ τοὺς ἐχθρούς.

σφῶν δηλ. τῶν Λακεδαιμονίων.

ἔστι... ὅτε ἐνίοτε.

ἐκεχειρία (ἀνομοίωση τοῦ ἐχεχειρία, ἔχω + χεῖρ) ἀνακωχή.

ἐφήδομαι χαίρομαι, ἐπιχαίρω (συνήθως γιά κάτι κακό).

ἐξέρχομαι λήγω.

φρουρὰν φαίνω ἐπὶ τινὶ κηρύσσω τὸν πόλεμο ἐναντίον κάποιου.

ἀφίημι ἀπαλάσσω.

πολλὰ ὑπηρετήκοι εἶχε προσφέρει πολλές ὑπηρεσίες.

πρὸς Μεσσήνην ἐναντίον τῆς Μεσσήνης.

44. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (Ε, 2, 14-15)

Ὅταν εἶχε ἐπιβληθεῖ στίς ἑλληνικές πόλεις ἡ λεγόμενη Ἀνταλκίδεια εἰρήνη μέ τούς γνωστούς δρους της, ἔφθασαν ἀπεσταλμένοι ἀπό τήν Ἄκανθο καί τήν Ἀπολλωνία (τῆς Χαλκιδικῆς) στή Σπάρτη, γιά νά καταγγεῖλουν ὅτι οἱ Ὀλυνθιοί ἄρχισαν νά δημιουργοῦν μιά τοπική ἔνωση, πού οἱ Σπαρτιᾶτες ὡς θεματοφύλακες τῆς διαίρεσης ὄφειλαν νά τήν ἀναχαιτίσουν.

Ἡμεῖς δέ, ὡ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, βουλόμεθα μέν τοῖς πατρίοις νόμοις χρῆσθαι καί αὐτοπολιταί εἶναι· εἰ μέντοι μή βοηθήσει τις, ἀνάγκη καί ἡμῖν μετ' ἐκείνων γίνεσθαι. Καίτοι νῦν γ' ἤδη αὐτοῖς εἰσὶν ὀπλίται μέν οὐκ ἐλάττους ὀκτακοσίων, πελτασταί δέ πολὺ πλείους ἢ τοσοῦτοι· ἰππεῖς γε μέντοι, ἐάν καί ἡμεῖς μετ' αὐτῶν γενώμεθα, ἔσονται πλείους ἢ χίλιοι· κατελίπομεν δέ καί Ἀθηναίων καί Βοιωτῶν πρέσβεις ἤδη αὐτόθι. Ἡκούομεν δέ ὡς καί αὐτοῖς Ὀλυνθίοις ἐψηφισμένον εἶη συμπέμπειν πρέσβεις εἰς ταύτας τὰς πόλεις περί συμμαχίας. Καίτοι εἰ τοσαύτη δύναμις προσγενήσεται τῇ τε Ἀθηναίων καί Θηβαίων ἰσχύϊ, ὄρατε, ἔφη, ὅπως μή οὐκέτι εὐμεταχείριστα ἔσται ἐκεῖνα ὑμῖν. Ἐπεὶ δέ καί Ποτειδαῖαν ἔχουσιν ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης οὖσαν, νομίζετε καί τὰς ἐντὸς ταύτης πόλεις ὑπηκόους ἔσεσθαι αὐτῶν. Τεκμήριον δ' ἔτι ἔστω ὑμῖν καί τοῦτο ὅτι ἰσχυρῶς αἰτὰι αἱ πόλεις πεφόβηται· μάλιστα γάρ μισοῦσαι τούς Ὀλυνθίους, ὁμως οὐκ ἐτόλμησαν μεθ' ἡμῶν πρεσβείας πέμπειν διδασκούς ταῦτα.

Αὐτοπολίτης ὁ πολίτης αὐτόνομης (ἐλεύθερης) πόλεως.

μετ' ἐκείνων ὁ δηλ. τῶν Ὀλυνθίων.

ψηφίζομαι ὁ ἀποφασίζω (μέ ψηφοφορία).

οὐκέτι εὐμεταχείριστα ἔσται ἐκεῖνα ὑμῖν ὁ δέ θά σᾶς εἶναι πιά εὐκόλο νά ἐλέγχετε τήν ἐκεῖ κατάσταση.

νομίζετε ὁ (προστακτ.) νά ἔχετε ὑπόψη σας, νά εἶστε βέβαιοι.

διδάσκω ὁ διαφωτίζω.

45. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (Ε, 4, 13-14)

Μέσα στό γενικότερο κλίμα κλονισμοῦ τῆς σπαρτιατικῆς ἡγεμονίας (ἄστέρα ἀπό τήν Ἀνταλκίδεια εἰρήνη) καί δυσφορίας τῶν ἑλληνικῶν πόλεων

ἐναντίον τῶν ἀρμοστῶν τῆς Σπάρτης, ὀργανώθηκε ἀπὸ ἐξόριστους Θηβαίους ἢ ἀνατροπή τοῦ φιλοσπαρτιατικοῦ καθεστῶτος ποῦ κυβερνοῦσε τὴ Θήβα. Οἱ συνωμότες ἔσφαξαν τὸν ἀρχηγὸ τῆς φιλολακωνικῆς μερίδας καὶ τοὺς φίλους του, ἐλευθέρωσαν τοὺς κρατουμένους καὶ ἔδωξαν τὸ σπαρτιάτη ἀρμοστή. Τὰ νέα ἔφτασαν στὴ Σπάρτη.

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐπύθοντο οἱ Λακεδαιμόνιοι, τὸν μὲν ἀρμοστήν τὸν ἐγκαταλιπόντα τὴν ἀκρόπολιν καὶ οὐκ ἀναμείναντα τὴν βοήθειαν ἀπέκτειναν, φρουρὰν δὲ φαίνουσιν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους. Καὶ Ἀγησίλαος μὲν λέγων ὅτι ὑπὲρ τετταράκοντα ἀφ' ἡβης εἶη, καὶ ὡσπερ τοῖς ἄλλοις τοῖς τηλικούτοις οὐκέτι ἀνάγκη εἶη τῆς ἑαυτῶν ἕξω στρατεύεσθαι, οὕτω δὴ καὶ βασιλεῦσι τὸν αὐτὸν νόμον ὄντα ἀπεδείκνυε. Κἀκεῖνος μὲν δὴ λέγων ταῦτα οὐκ ἐστρατεύετο. Οὐ μέντοι τούτου γ' ἔνεκεν κατέμεινεν, ἀλλ' εὖ εἰδὼς ὅτι εἰ στρατηγοίη, λέξοιεν οἱ πολῖται ὡς Ἀγησίλαος, ὅπως βοηθήσειε τοῖς τυράννοις, πράγματα τῇ πόλει παρέχοι. Εἶα οὖν αὐτοὺς βουλευέσθαι ὁποῖόν τι βούλοιντο περὶ τούτων. Οἱ δ' ἔφοροι διδασκόμενοι ὑπὸ τῶν μετὰ τὰς ἐν Θήβαις σφαγὰς ἐκπεπωκότων, Κλεόμβροτον ἐκπέμπουσι, πρῶτον τότε ἡγούμενον, μάλα χειμῶνος ὄντος. Τὴν μὲν οὖν δι' Ἐλευθερῶν ὁδὸν Χαβρίας ἔχων Ἀθηναίων πελταστὰς ἐφύλαττεν· ὁ δὲ Κλεόμβροτος ἀνέβαινε κατὰ τὴν εἰς Πλαταιὰς φέρουσαν. Προϊόντες δὲ οἱ πελτασταὶ περιτυγχάνουσιν ἐπὶ τῷ ἄκρῳ φυλάττουσι τοῖς ἐκ τοῦ ἀνακειοῦ λελυμένοις, ὡς περὶ ἑκατὸν καὶ πενήκοντα οὔσι. Καὶ τούτους μὲν ἄπαντας, εἰ μὴ τις ἐξέφυγεν, οἱ πελτασταὶ ἀπέκτειναν· αὐτὸς δὲ κατέβαινε πρὸς τὰς Πλαταιὰς, ἔτι φιλίας οὐσας.

Ἀρμοστής· στρατιωτικὸς διοικητὴς τῶν Λακεδαιμονίων στὶς Θῆβες (γενικὰ ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς τῶν Λακ. στὶς ὑποτελεῖς καὶ κατεχόμενες πόλεις).
φρουρὰν φαίνω ἐπὶ τοὺς Θ.· κηρύσσω τὸν πόλεμον τῶν Θ., κάνω ἐπιστράτευση ἐναντίον τῶν Θ.

ὅτι ὑπὲρ τετταράκοντα ἀφ' ἡβης εἶη· ὅτι εἶχε περάσει τὰ σαράντα χρόνια μετὰ τὴν ἐφηβικὴ ἡλικία (δηλ. θά ἦταν περίπου ἐξῆντα χρονῶν).

πράγματα παρέχω· προκαλῶ δυσκολίες.

διδασκόμενοι· παρακινούμενοι.

ἐκπίπτω· ἐξορίζομαι.

πρῶτον τότε ἡγούμενον· ποῦ ἀναλάβαινε γιὰ πρώτη φορά τὴν ἀρχηγία.

μάλα χειμῶνος ὄντος· στὴν καρδιά τοῦ χειμῶνα.

φέρουσαν δηλ. ὁδόν.

περιτυγχάνω τινί· συναντῶ κάποιον.

τὸ ἄκρον· ἡ κορυφή (τοῦ Κιθαιρώνα).

φυλάττουσι' (μετ.) νά φυλάνε.

ἀνάκειον' δεσμοτήριον (ἀπό τό ἄνακες, ἄνακτες = οἱ βασιλεῖς Κάστωρ καί Πολυδεύκης, τό ἱερό τους στήν Ἀθήνα' κατ' ἐπέκταση τό παρακείμενο, στό ἱερό, δεσμοτήριο πού κρατοῦνταν οἱ δοῦλοι).

λύομαι' ἐλευθερώνομαι.

46. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (ΣΤ', 1, 5-6)

Ἵστερα ἀπό τήν Ἀνταλκίδεια εἰρήνην μέ τούς γνωστούς ὄρους της, ἐφθασαν στή Σπάρτη μηνύματα γιά τήν ἐπεκτατική δραστηριότητα πού ἐκδηλωνόταν σέ διάφορες ἑλληνικές περιοχές (ἀπό τούς Θηβαίους στή Βοιωτία, ἀπό τόν Ἰάσονα στή Θεσσαλία). Στά πλαίσια αὐτά ἐντάσσεται ἡ ἀφιξη τοῦ Φαρσάλιου Πολυδάμα στή Σπάρτη, ὅπου ἀναφέρει πῶς τοῦ μίλησε ὁ Ἰάσον καί ἐκθέτει τήν ἀπειλή πού ἐπικρέμαται γι' αὐτόν ἀπό τήν πλευρά τοῦ Ἰάσονα.

Ἵτι μὲν, ὃ Πολυδάμα, καί ἄκουσαν τήν ὑμετέραν πόλιν Φάρσαλον δυναίμην ἂν παραστήσασθαι ἕξεστί σοι ἐκ τῶνδε λογιζέσθαι. Ἐγὼ γάρ, ἔφη, ἔχω μὲν Θετταλίας τὰς πλείστας καί μεγίστας πόλεις συμμαχούς· κατεστρεψάμην δ' αὐτάς ὑμῶν σὺν αὐταῖς τὰ ἐναντία ἔμοι στρατευομένων. Καί μὴν οἴσθᾳ γε ὅτι ξένους ἔχω μισθοφόρους εἰς ἑξακισχιλίους, οἷς, ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὐδεμία πόλις δύναται ἂν ραδίως μάχεσθαι. Ἀριθμὸς μὲν γάρ, ἔφη, καί ἄλλοθεν οὐκ ἂν ἐλάττων ἐξέλθοι· ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκ τῶν πόλεων στρατεύματα τοὺς μὲν προεληλυθότας ἤδη ταῖς ἡλικίαις ἔχει, τοὺς δ' οὐπω ἀκμάζοντας. Σωμασκοῦσί γε μὴν μάλα ὀλίγοι τινὲς ἐν ἐκάστη πόλει· παρ' ἔμοι δὲ οὐδεὶς μισθοφορεῖ, ὅστις μὴ ἱκανὸς ἐστὶν ἔμοι ἴσα πονεῖν. Αὐτὸς δ' ἐστί, λέγειν γάρ χρῆ πρὸς ὑμᾶς τάληθῆ, καὶ τὸ σῶμα μάλα εὐρωστος καὶ ἄλλως φιλόπονος. Καὶ τοῖνυν τῶν παρ' αὐτῷ πείραν λαμβάνει καθ' ἐκάστην ἡμέραν· ἠγεῖται γάρ σὺν τοῖς ὄπλοις καὶ ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ ὅταν πῆ στρατεύηται. Καὶ οὖς μὲν ἂν μαλακοὺς τῶν ξένων αἰσθάνηται, ἐκβάλλει, οὖς δ' ἂν ὀρᾷ φιλοπόνως καὶ φιλοκινδύνως ἔχοντας πρὸς τοὺς πολέμους, τιμᾷ τοὺς μὲν διμοιρίαις, τοὺς δὲ τριμοιρίαις, τοὺς δὲ καὶ τετραμοιρίαις, καὶ ἄλλοις δώροις, καὶ νόσων γε θεραπείαις καὶ περὶ ταφὰς κόσμῳ ὥστε πάντες ἴσασιν οἱ παρ' ἐκείνῳ ξένοι ὅτι ἡ πολεμικὴ αὐτοῖς ἀρετὴ ἐντιμώτατόν τε βίον καὶ ἀφθονώτατον παρέχεται.

Παρίσταται' ὑποτάσσω.

λογίζομαι ἄντιλαμβάνομαι.
 καταστρέφομαι ὑποτάσσω.
 τὰ ἐναντία ἐμοί ἔναντίον μου.
 ἄν ... ἐξέλθοι θά μπορούσε νά ἐκστρατεύσει.
 τὰ ἐκ τῶν πόλεων στρατεύματα οἱ ἐθνικοὶ στρατοὶ (σέ ἀντίθεση μέ τούς μισθο-
 φορικούς).
 προεληλυθότες ἤδη ταῖς ἡλικίαις (προέρχομαι) πού εἶναι περασμένης πιά ἡ-
 λικίας, γέροντες.
 πείραν λαμβάνω δοκιμάζω.
 πη κάπου.
 μαλακός μαλθακός, ἀσκληραγωγῆτος.
 τιμῶ ἀνταμείβω.
 διμοιρία διπλό μερίδιο, διπλός μισθός (δύο, δις + μοῖρα).
 τιμᾶ ... καί περὶ ταφᾶς κόσμῳ καί τούς ἐνταφιάζει μέ τιμές.
 ἀφθονώτατος πλουσιότατος.

47. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (ΣΤ', 1, 14-15)

*Ὁ ἴδιος ὁ Φαρσάλιος Πολυδάμας, γιά τόν ὁποῖο γίνεται λόγος στό προη-
 γούμενο θέμα, μιλώντας στή Σπάρτη γιά τόν κίνδυνο πού ἀπειλεῖ τή Θεσσα-
 λία καί τή Φάρσαλο (καί κατ' ἐπέκταση τή σπαρτιατική ἡγεμονία) τελειώ-
 νει μέ ὄσα ἀκολουθοῦν:*

Περὶ τούτων δὴ ἐγὼ ἤκω πρὸς ὑμᾶς καί λέγω πάντα ὄσα ἐκεῖ αὐτός τε
 ὀρῶ καί ἐκείνου ἀκήκοα. Καί νομίζω οὕτως ἔχειν, ὃ ἄνδρες Λακεδαιμό-
 νιοι, ὡς, εἰ μὲν πέμψετε ἐκεῖσε δύναμιν, μὴ ἐμοὶ μόνον ἀλλὰ καί τοῖς ἄλ-
 λοις Θετταλοῖς ἱκανὴν δοκεῖν εἶναι πρὸς Ἰάσονα πολεμεῖν, ἀποστήσονται
 αὐτοῦ αἱ πόλεις· πᾶσαι γὰρ φοβοῦνται ὅποι ποτὲ προβήσεται ἡ τοῦ ἄν-
 δρός δύναμις· εἰ δὲ νεοδαμῶδεις καί ἄνδρα ἰδιώτην οἴεσθε ἀρκέσειν, συμ-
 βουλεύω ἡσυχίαν ἔχειν. Εὖ γὰρ ἴστε, πρὸς τε μεγάλην ἔσται ῥώμην ὁ πό-
 λεμος, καί πρὸς ἄνδρα δς φρόνιμος μὲν οὕτω στρατηγός ἔστιν ὡς ὄσα τε
 λανθάνειν καί ὄσα φθάνειν καί ὄσα βιάζεσθαι ἐπιχειρεῖ οὐ μάλα ἀφαιμαρ-
 τάνει. Ἰκανός γάρ ἔστι καί νυκτὶ ὄσα περ ἡμέρα χρῆσθαι, καί ὄταν σπεύ-
 δη, ἄριστον καί δεῖπνον ποιησάμενος ἅμα πονεῖσθαι. Οἴεται δὲ καί ἀνα-
 παύεσθαι χρῆναι, ὄταν ἀφίκηται ἔνθ' ἄν ὤρμημένος ἦ καί διαπράξῃται αἰ
 δεῖ· καί τούς μεθ' αὐτοῦ δὲ ταῦτα εἶθικεν. Ἐπίσταται δὲ καί ὄταν ἐπιπονή-
 σαντες ἀγαθόν τι πράξωσιν οἱ στρατιῶται, ἐκπλήσῃ τὰς γνώμας αὐτῶν·

ὥστε καὶ τοῦτο μεμαθήκασι πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ, ὅτι ἐκ τῶν πόνων καὶ τὰ μαλακά γίνονται.

Ἐκεῖνου ἄφισταμαί τινος ἀποστατῶ.

προβαίνω φτάνω.

νεοδαμώδης (νέος + δᾶμος, δῆμος) νεοπολίτης, νέος πολίτης τῆς Σπάρτης.

Νεοδαμώδεις λέγονταν οἱ εἰλωτες πού ἀπελευθερώνονταν καὶ ἀποκτοῦσαν πολιτικά δικαιώματα γιὰ τὶς ὑπηρεσίες τους στὸν πόλεμο.

πρὸς μεγάλην ρώμην ἔναντιον μεγάλης δυνάμεως.

λανθάνω ἀποκρύπτω (σχέδια).

φθάνω προλαβαίνω (τόν ἐχθρό).

βιάζομαι ἐνεργῶ μεταχειριζόμενος βία.

ἀφαμαρτάνω (ἀπό + ἀμαρτάνω) σφάλω.

ὄσαπερ ἔδῶ, ὅπως ἀκριβῶς.

σπεύδω πιέζομαι ἀπὸ τὴν ἀνάγκη.

ἄριστον ποιῶ γευματίζω.

πονῶ βαδίζω.

ἐνθ' ἂν ὠρμημένος ἦ ἐκεῖ γιὰ ὅπου ξεκίνησε, δηλ. στό σκοπό του.

διαπράττω φέρω εἰς πέρας, πετυχαίνω.

εἰθικεν (εἰθίζω) (τούς) ἔχει συνηθίσει, ἐξοικειώσει.

ἐπιπονῶ κοπιᾶζω παραπάνω.

ἐκτίπλημι γνώμην ἐκπληρώνω, ἱκανοποιῶ ἐπιθυμία.

γνώμη ἐπιθυμία.

τὰ μαλακά οἱ ἀπολαύσεις.

48. Ξενοφώντα Έλληνικά (ΣΤ', 2, 8-11)

Πάλι μέσα στο κλίμα άναταραχής και άνυπακοής στην ήγεμονία της Σπάρτης - ύστερα από την Άνταλκίδεια ειρήνη - ζανάρχισαν έχθροπραξίες και σχηματίστηκαν αντίπαλες παρατάξεις, όπως στίς παραμονές του Πελοποννησιακού πολέμου· πάλι ή Κέρκυρα έγινε επίκεντρο έχθροπραξιών και διπλωματικής δραστηριότητας· οί Κερκυραίοι πολιορκούνται από τούς Λακεδαιμόνιους και τούς συμμαχους και στέλνουν πρεσβεία στην Άθήνα.

Έπολιόρκει μὲν δὴ οὕτω τὴν πόλιν. Ἐπει δὲ οἱ Κερκυραῖοι ἐκ μὲν τῆς γῆς οὐδὲν ἐλάμβανον διὰ τὸ κρατεῖσθαι κατὰ γῆν, κατὰ θάλατταν δὲ οὐδὲν εἰσήγετο αὐτοῖς διὰ τὸ ναυκρατεῖσθαι, ἐν πολλῇ ἀπορία ἦσαν· καὶ πέμποντες πρὸς τούς Ἀθηναίους βοηθεῖν τε ἐδέοντο καὶ ἐδίδασκον ὡς μέγα μὲν ἀγαθὸν ἀποβάλοιεν ἂν, εἰ Κερκύρας στερηθεῖεν, τοῖς δὲ πολεμίοις μεγάλην ἂν ἰσχύν προσβάλοιεν· ἐξ οὐδεμιᾶς γὰρ πόλεως πλὴν γε Ἀθηνῶν οὐτε ναῦς οὐτε χρήματα πλείω ἂν γενέσθαι. Ἐτι δὲ κεῖσθαι τὴν Κέρκυραν ἐν καλῷ μὲν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ τῶν πόλεων αἱ ἐπὶ τοῦτον καθήκουσιν, ἐν καλῷ δὲ τοῦ τὴν Λακωνικὴν χώραν βλάπτειν, ἐν καλλίστῳ δὲ τῆς τε ἀντιπέρας Ἡπείρου καὶ τοῦ εἰς Πελοπόννησον ἀπὸ Σικελίας παράπλου. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν ἰσχυρῶς ἐπιμελητέον εἶναι, καὶ στρατηγὸν πέμπουσι Κτησικλέα εἰς ἑξακοσίους ἔχοντα πελταστάς, Ἀλκέτου δὲ ἐδεήθησαν συνδιαβιβάσαι τούτους. Καὶ οὗτοι μὲν νυκτὸς διακομισθέντες πρὸς τῆς χώρας εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν. Ἐψηφίσαντο δὲ καὶ ἐξήκοντα ναῦς πληροῦν, Τιμόθεον δ' αὐτῶν στρατηγὸν χειροτόνησαν.

Ἐπολιόρκει· δηλ. ὁ ναύαρχος τῶν Λακεδαιμονίων Μνάσιππος.
διὰ τὸ κρατεῖσθαι κατὰ γῆν· γιατί ὁ ἐχθρὸς ἦταν κύριος τῆς ξηρᾶς.
διὰ τὸ ναυκρατεῖσθαι· γιατί ὁ ἐχθρὸς κυριαρχοῦσε στὴ θάλασσα.
προσβάλλω· (πρὸς + βάλλω) προσθέτω.
ἐν καλῷ· σὲ ἐπικαιρο σημείο.
οἱ ἐπὶ τοῦτον καθήκουσιν· οἱ ὁποῖοι βρίσκονται στά παράλιά του.
συνδιαβιβάζω· διαβιβάζω, περνῶ μαζί μου κάποιον ἀπέναντι.
ψηφίζομαι· ἀποφασίζω (μέ ψηφοφορία).
χειροτονῶ· (χειρότονος, χεῖρ + τείνω) ἐκλέγω.

49. Ξενοφώντα *Ἑλληνικά* (ΣΤ', 2, 15-16)

Συνέχεια τοῦ παραπάνω περιστατικοῦ· οἱ Κερκυραῖοι πολιορκοῦνται καί, περιμένοντας βοήθεια ἀπό τήν Ἀθήνα, ὑποφέρουν, ἀλλά καί ἀμύνονται σθεναρά.

Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ οἱ Κερκυραῖοι οὕτω σφόδρα ἐπείνων, ὥστε διὰ τὸ πλῆθος τῶν αὐτομολούντων ἐκήρυξεν ὁ Μνάσιππος πεπρᾶσθαι ὅστις αὐτομολοίῃ. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἤττον ἠὲτομόλουν, τελευτῶν καὶ μαστιγῶν ἀπέπεμπεν. Οἱ μέντοι ἔνδοθεν τοὺς γε δούλους οὐκ ἐδέχοντο πάλιν εἰς τὸ τεῖχος, ἀλλὰ πολλοὶ ἐξω ἀπέβησκον. Ὁ δ' αὖ Μνάσιππος ὁρῶν ταῦτα, ἐνόμιζε τε ὅσον οὐκ ἤδη ἔχειν τὴν πόλιν καὶ περὶ τοὺς μισθοφόρους ἐκαινούργει, καὶ τοὺς μὲν τινὰς αὐτῶν ἀπομίσθους ἐπεποιήκει, τοῖς δὲ (μέ-ν)ουσι καὶ δυοῖν ἤδη μηνοῖν ὄφειλε τὸν μισθόν, οὐκ ἀπορῶν, ὡς ἐλέγετο, χρημάτων· καὶ γὰρ τῶν πόλεων αἱ πολλαὶ αὐτῷ ἀργύριον ἀντὶ τῶν ἀνδρῶν ἔπεμπον, ἅτε καὶ διαποντίου τῆς στρατείας οὐσης.

Αὐτομολέω-ῶ (αὐτόμολος, αὐτός + μολεῖν) λιποτακτῶ καὶ περῶ στὶς τάξεις τοῦ ἐχθροῦ.

πιπράσκομαι πωλιέμαι.

τελευτῶν καὶ μαστιγῶν ἀπέπεμπεν στό τέλος καὶ μαστιγώνοντας τοὺς τοὺς ἔδωχνε.

ὅσον οὐκ ἤδη ἔχειν τὴν πόλιν ὅπου νὰ εἶναι θά καταλάβει τὴν πόλη, δηλ. σίγουρα.

καινούργεω-ῶ ἀλλάζω τακτικῇ.

ἀπομίσθους ποιῶ ἀπολύω χωρὶς καταβολὴ μισθοῦ.

διαπόντιος ὑπερπόντιος.

50. Ξενοφώντα *Ἑλληνικά* (ΣΤ', 3, 4-5)

Ἐνῶ συνεχιζόταν ὁ ἀγώνας τῆς Θήβας ἐναντίον τῆς Σπάρτης, οἱ Ἀθηναῖοι, διαπιστώνοντας ὅτι δὲν τοὺς συνέφερε πιά ἡ συμμαχία τους μέ τοὺς Θηβαίους, ἔστειλαν πρέσβεις στή Σπάρτη γιά νά συνάψουν εἰρήνη μαζί της. Ἡ περικοπή εἶναι ἡ ἀρχή τοῦ λόγου ἐνός ἀπό τοὺς ἀπεσταλμένους τῶν Ἀθηναίων, τοῦ πλούσιου Καλλία.

ἽΩ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, τὴν μὲν προξενίαν ὑμῶν οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πατρός πατήρ πατρῶν ἔχων παρεδίδου τῷ γένει. Βούλομαι δὲ καί

τοῦτο ὑμῖν δηλῶσαι, ὡς ἔχουσα ἡ πόλις διατελεῖ πρὸς ἡμᾶς. Ἐκείνη γάρ, ὅταν μὲν πόλεμος ᾗ, στρατηγούς ἡμᾶς αἰρεῖται, ὅταν δὲ ἡσυχίας ἐπιθυμήσῃ, εἰρηνοποιούς ἡμᾶς ἐκπέμπει. Κἀγὼ πρόσθεν δις ἤδη ἦλθον περὶ πολέμου καταλύσεως, καὶ ἐν ἀμφοτέροις ταῖς πρεσβείαις διεπραξάμην καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν εἰρήνην· νῦν δὲ τρίτον ἤκω, καὶ ἡγοῦμαι πολὺ δικαιότατα νῦν ἂν διαλλαγῆς τυχεῖν. Ὅρῳ γὰρ οὐκ ἄλλα μὲν ὑμῖν, ἄλλα δὲ ἡμῖν δοκοῦντα, ἀλλ' ὑμᾶς τε ἀχθομένους καὶ ἡμᾶς τῇ Πλαταιῶν καὶ Θεσπιῶν ἀναιρέσει. Πῶς οὖν οὐκ εἰκὸς τὰ αὐτὰ γιγνώσκοντας φίλους μᾶλλον ἀλλήλοισι ἢ πολεμίους εἶναι; καὶ σωφρόνων μὲν δήπου ἐστὶ μηδὲ εἰ μικρὰ τὰ διαφέροντα εἶη πόλεμον ἀναιρεῖσθαι.

Προξενία ἡ θέσις τοῦ προξένου.

ὡς ἔχουσα ἡ πόλις διατελεῖ πρὸς ἡμᾶς πῶς ἀνάκαθεν διάκειται ἡ πόλις μας πρὸς ἡμᾶς (μὲ ποιά ἐκτίμηση περιβάλλει ἡ πόλις τὴν οἰκογένειά μας).

διαπράττομαι φέρω εἰς πέρας, πετυχαίνω.

διαλλαγῆ συμφιλίωση.

τῇ Πλ. καὶ Θε. ἀναιρέσει γιὰ τὴν καταστροφή τῶν Πλ. καὶ τῶν Θε.

πόλεμον ἀναιροῦμαι κάνω πόλεμο.

51. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (ΣΤ', 5, 38-40)

Ὅταν οἱ Θηβαῖοι μέ τόν Ἐπαμεινώνδα ἔφθασαν στά πρόθυρα τῆς Σπάρτης, ἀντιπρόσωποι τῶν Σπαρτιατῶν καὶ ἄλλων Πελοποννησίων ἦλθαν στήν Ἀθήνα γιά νά παρακινήσουν τοὺς Ἀθηναίους νά λάβουν μέρος μαζί τους στόν πόλεμο κατά τῆς Θήβας. Ἡ ἐνόητα ἀποτελεῖ τὴν ἀρχή τοῦ λόγου τοῦ Φλιάσιου ἀπεσταλμένου Προκλή.

Ὅτι μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐκποδῶν γένοιτο Λακεδαιμόνιοι, ἐπὶ πρώτους ἂν ὑμᾶς στρατεύσαιεν οἱ Θηβαῖοι, πᾶσιν οἶμαι τοῦτο δῆλον εἶναι· τῶν γὰρ ἄλλων μόνους ἂν ὑμᾶς οἶονται ἐμποδῶν γενέσθαι τοῦ ἄρξαι αὐτοὺς τῶν Ἑλλήνων. Εἰ δ' οὕτως ἔχει, ἐγὼ μὲν οὐδὲν μᾶλλον Λακεδαιμόνιοις ἂν ὑμᾶς ἡγοῦμαι στρατεύσαντας βοηθῆσαι ἢ καὶ ὑμῖν αὐτοῖς. Τὸ γὰρ δυσμενεῖς ὄντας ὑμῖν Θηβαίους καὶ ὁμόρους οἰκοῦντας ἡγεμόνας γενέσθαι τῶν Ἑλλήνων πολὺ οἶμαι χαλεπώτερον ἂν ὑμῖν φανῆναι ἢ ὅποτε πόρρω τοὺς ἀντιπάλους εἶχετε. Συμφορώτερόν γε μεντᾶν ὑμῖν αὐτοῖς βοηθήσαιτε ἐν ᾧ ἔτι εἰσὶν οἱ συμμαχοῖεν ἂν ἢ εἰ ἀπολομένων αὐτῶν μόνοι

ἀναγκάζοισθε διαμάχεσθαι πρὸς τοὺς Θηβαίους. Εἰ δέ τινες φοβοῦνται μὴ ἔαν νῦν ἀναφύγωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἔτι ποτὲ πράγματα παρέχωσιν ὑμῖν, ἐνθυμήθητε ὅτι οὐχ οὖς ἂν εὖ ἄλλ' οὖς ἂν κακῶς τις ποιῆ φοβεῖσθαι δεῖ μὴ ποτε μέγα δυνασθῶσιν. Ἐνθυμεῖσθαι δὲ καὶ τάδε χρή, ὅτι κτᾶσθαι μὲν τι ἀγαθὸν καὶ ἰδιώταις καὶ πόλεσι προσήκει, ὅταν ἔρρωμενέστατοι ᾖσιν, ἵνα ἔχωσιν, ἔαν ποτ' ἀδύνατοι γένωνται, ἐπικουρίαν τῶν προπεπονημένων.

Ἐκποδῶν γίνονται Λ. (ἐκ + ποδῶν) βγαίνουν ἀπὸ τὴν μέση οἱ Λ.

ἐμποδῶν γίνομαι (ἐν + ποσίν) γίνομαι ἐμπόδιο.

ὄμορος (ὄμου + ὄρος = σύνορο) γείτονας.

πόρρω μακριά.

ἀπολομένων αὐτῶν δηλ. τῶν Λακεδαιμονίων.

ἀναφεύγω ξεφεύγω, σώζομαι.

πράγματα παρέχω ἐνοχλῶ.

εὖ ποιῶ εὐεργετῶ, κακῶς ποιῶ βλάπτω.

μέγα δύναμι (δυνασθῶσιν καὶ δυνηθῶσιν) γίνομαι ἰσχυρός.

ἔρρωμενέστατος ἰσχυρότατος (ρῶννυμι).

τά προπεπονημένα τὰ ἀποκτημένα πράγματα ἀπὸ προγενέστερους κόπους.

52. Ξενοφῶντα, Ἑλληνικά (ΣΤ', 5, 45-47)

Ἡ ἐνότητα εἶναι μιὰ ἄλλη περικοπή ἀπὸ τό λόγο τοῦ Φιλίσιου ἀπεσταλμένου Προκλή στήν Ἐκκλησία τοῦ δήμου τῆς Ἀθήνας (κοίταξε τὴν εἰσαγωγή στήν προηγούμενη ἐνότητα).

Ἐγὼ δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρόσθεν μὲν ἀκούων ἐξήλουν τήνδε τὴν πόλιν ὅτι πάντας καὶ τοὺς ἀδικουμένους καὶ τοὺς φοβουμένους ἐνθάδε καταφεύγοντας ἐπικουρίας ἤκουον τυγχάνειν· νῦν δ' οὐκέτ' ἀκούω, ἀλλ' αὐτὸς ἤδη παρῶν ὄρῳ Λακεδαιμονίους τε τοὺς ὀνομαστοτάτους καὶ μετ' αὐτῶν τοὺς πιστοτάτους φίλους αὐτῶν πρὸς ὑμᾶς τε ἤκοντας καὶ δεομένους αὐτῶν ἐπικουρήσαι. Ὅρῳ δὲ καὶ Θηβαίους, οἱ τότε οὐκ ἔπεισαν Λακεδαιμονίους ἐξανδραποδίσασθαι ὑμᾶς, νῦν δεομένους ὑμῶν περιδεῖν ἀπολομένους τοὺς σώσαντας ὑμᾶς. Τῶν μὲν οὖν ὑμετέρων προγόνων καλὸν λέγεται, ὅτι τοὺς Ἀργείων τελευτήσαντας ἐπὶ τῇ Καομείᾳ οὐκ εἶσαν ἀτάφους γενέσθαι· Ὑμῖν δὲ πολὺ κάλλιον ἂν γένοιτο, εἰ τοὺς ἔτι ζῶντας Λακεδαιμονίων μῆτε ὕβρισθῆναι μῆτε ἀπολέσθαι ἐάσαίτε. Καλοῦ γε μὴν

κάκεινου ὄντος, ὄτε σχόντες τὴν Εὐρυσθέως ὕβριν διεσώσατε τοὺς Ἡρακλέους παῖδας, πῶς οὐ καὶ ἐκείνου τόδε κάλλιον, εἰ μὴ μόνον τοὺς ἀρχηγέτας, ἀλλὰ καὶ ὄλην τὴν πόλιν περισώσατε; Πάντων δὲ κάλλιστον, εἰ ψήφῳ ἀκινδύνῳ σωσάντων ὑμᾶς τότε τῶν Λακεδαιμονίων, νῦν ὑμεῖς σὺν ὄπλοις τε καὶ διὰ κινδύνων ἐπικουρήσετε αὐτοῖς.

Ἐξανδραποδίζομαι ἄ βλ. κείμ. 4

περιορῶ ἀπολομένους ἄ φήνω νά χαθοῦν.

καλὸν λέγεται ἄ ἐπαινεῖται.

ὑβρίζομαι ἄ τιμάζομαι.

ὑβρις ἄ αὐθάδεια ἄ ἔχω τὴν ὕβριν ἄ συγκρατῶ τὴν αὐθάδεια.

ἀρχηγέτης ἄ γενάρχης.

53. Ξενοφῶντα Ἑλληνικά (Ζ', 3,6)

Ἡ δημιουργία αὐτὴ εἶναι τό κατηγορητήριο τῶν ἀρχόντων τῆς Θήβας ἐναντίον τῶν ἀριστοκρατικῶν Σικυωνίων πού σκότωσαν μέσα στήν ἀκρόπολη τῶν Θηβῶν, μπροστά στά μάτια τῶν ἀρχῶν τῆς πόλης, τό συμπατριώτη τους Εὐφρονα, ὁ ὄποιος χωρίς κανένα ἐνδοιασμό δονόταν στό ἄρμα τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας (ἄλλοτε τῶν Σπαρτιατῶν, ἄλλοτε τῶν Θηβαίων), γιά νά κρατήσῃ τὴν ἐξουσία τοῦ τυράννου στή Σικυώνα, κατά τὴν πολυτάραχη ἐποχὴ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ Θηβῶν-Σπάρτης.

Ἦ ἄνδρες πολῖται, ἡμεῖς τουτουσί τοὺς ἀποκτείναντας Εὐφρονα διώκομεν περὶ θανάτου, ὄρῶντες ὄτι οἱ μὲν σῶφρονες οὐδὲν δῆπου ἄδικον οὐδὲ ἄνόσιον ποιοῦσιν, οἱ δὲ πονηροὶ ποιοῦσι μὲν, λανθάνειν δὲ πειρῶνται, οὗτοι δὲ τοσοῦτον πάντας ἀνθρώπους ὑπερβεβλήκασι τόλμη τε καὶ μιαιρία ὄστε παρ' αὐτάς τε τὰς ἀρχὰς καὶ παρ' αὐτοὺς ὑμᾶς τοὺς κυρίουσ οὄστινας δεῖ ἀποθνήσκειν καὶ οὄστινας μὴ, αὐτογνωμονήσαντες ἀπέκτειναν τὸν ἄνδρα. Εἰ οὖν μὴ δώσουσι τὴν ἐσχάτην δίκην, τίς ποτε πρὸς τὴν πόλιν θαρρῶν πορεύσεται; Τί δὲ πείσεται ἡ πόλις, εἰ ἐξέσται τῷ βουλομένῳ ἀποκτεῖναι πρὶν δηλῶσαι ὄτου ἔνεκα ἦκει ἕκαστος; Ἡμεῖς μὲν δὴ τοῦτους διώκομεν ὄς ἄνοσιωτάτους καὶ ἄδικωτάτους καὶ ἄνομωτάτους καὶ πλεῖστον δὴ ὑπεριδόντας τῆς πόλεως· ὑμεῖς δὲ ἀκηκοότες, ὄποιás τινὸς ὑμῖν δοκοῦσιν ἄξιοι εἶναι δίκησ, ταῦτην αὐτοῖς ἐπίθετε.

Διώκω περί θανάτου· ζητῶ τήν καταδική σέ θάνατο.
λανθάνειν πειρῶνται· προσπαθοῦν νά διαφύγουν.
μιαρία· ἀχρειότητα.
παρ' αὐτάς τὰς ἀρχάς· μπροστά στους ἴδιους τούς ἄρχοντες.
οἱ κύριοι· οἱ ἀρμόδιοι (νά κρίνουν ποιοί πρέπει νά...)
αὐτογνωμονῶ· παίρνω μόνος μου, αὐθαίρετα, τήν ἀπόφαση.
δίδωμι τήν ἐσχάτην δίκην· τιμωροῦμαι μέ τήν ἐσχατή ἀπό τίς ποινές.
ὅτου ἔνεκα· γιατί.
ὑπερορῶ τῆς κόλεως· περιφρονῶ τήν πόλη.

54. Ξενοφῶντα Ἑλληνικά (Ζ', 4, 8-9)

Στήν περίοδο τῶν πολέμων τῆς Θήβας ἐναντίον τῆς Σπάρτης οἱ Κορινθιοί, πού ἦταν σύμμαχοι τῶν Σπαρτιατῶν, εἶχαν ἐξαντληθεῖ ἀπό τόν πόλεμο καί γι' αὐτό ἀποφάσισαν νά ζητήσουν ἀπό τούς Θεβαίους εἰρήνη. Γιά τό σκοπό αὐτό ἔστειλαν πρέσβεις τους στή Σπάρτη, νά παρακαλέσουν τούς Σπαρτιάτες νά τούς ἐπιτρέψουν νά συνάψουν χωριστή εἰρήνη μέ τούς Θεβαίους. Ἡ ἐνόητα ἀναφέρεται στήν ὁμιλία τῶν Κορινθίων ἀπεσταλμένων καί στήν ἀπάντηση τῶν Σπαρτιατῶν.

Ἡμεῖς, ὧ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, πρὸς ὑμᾶς πάρεσμεν ὑμέτεροι φίλοι, καί ἀξιοῦμεν, εἰ μέν τινα ὁρᾶτε σωτηρίαν ἡμῖν, ἐάν διακαρτερῶμεν πολεμοῦντες, διδάξαι καί ἡμᾶς· εἰ δέ ἀπόρως γινώσκετε ἔχοντα τὰ ἡμέτερα, εἰ μέν καί ὑμῖν συμφέρει, ποιήσασθαι μεθ' ἡμῶν τήν εἰρήνην· ὡς οὐδέ μετ' οὐδένων ἂν ἦδιον ἢ μεθ' ὑμῶν σωθείημεν· εἰ μέντοι ὑμεῖς λογίζεσθε συμφέρειν ὑμῖν πολεμεῖν, δεόμεθα ὑμῶν ἔασαι ἡμᾶς εἰρήνην ποιήσασθαι. Σωθέντες μέν γάρ ἴσως ἂν αὐθις ἔτι ποτε ἐν καιρῷ ὑμῖν γενοίμεθα· ἐάν δέ νῦν ἀπολώμεθα, δῆλον ὅτι οὐδέποτε χρήσιμοι ἔτι ἐσόμεθα. Ἀκούσαντες δέ ταῦτα οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς τε Κορινθίοις συνεβούλευον τήν εἰρήνην ποιήσασθαι καί τῶν ἄλλων συμμάχων ἐπέτρεψαν τοῖς μὴ βουλομένοις σὺν ἑαυτοῖς πολεμεῖν ἀναπαύεσθαι· αὐτοὶ δ' ἔφασαν πολεμοῦντες πράξειν ὅ τι ἂν τῷ θεῷ φίλον ἦ· ὑφίσεσθαι δέ οὐδέποτε, ἦν παρὰ τῶν πατέρων παρελάβον Μεσσήνην, ταύτης στερηθῆναι.

Ἄξιόω-ῶ· παρακαλῶ.

διακαρτερῶ· συνεχίζω ὡς τό τέλος.

διδάσκω· ὑποδεικνύω.

εἰ δὲ ἀπόρως γινώσκετε ἔχοντα τὰ ἡμέτερα ἄν ὁμως ἀναγνωρίζετε πῶς ἡ κατάστασή μας ἔχει φτάσει στό ἀπροχώρητο.
ὡς οὐδέ ... σωθείμεν ἄρα ἀπό κανέναν ἄλλο δὲ θά ζητούσαμε μέ περισσότερη εὐχαρίστηση τῆ σωτηρία μας παρά ἀπό σᾶς.
ἐν καιρῷ ὑμῖν γενοίμεθα ἄρα κάποτε θά σᾶς φανοῦμε χρήσιμοι.
ὄφιμαι ἄρα ἀφήνω, ὑποχωρῶ.

55. Ξενοφώντα *Τέρων* (2, 6-9)

Στό ἔργο γίνεται συζήτηση ἀνάμεσα στόν τύραννο τῶν Συρακουσῶν Τέρωνα καί τόν ποιητή Σιμωνίδη σχετικά μέ τίς διαφορές τοῦ τυραννικοῦ ἀπό τόν ἰδιωτικό βίον. Στήν ἐνότητα περιγράφεται ἡ γεμάτη φόβο καί ἀγχος ζωὴ τῶν τυράννων.

Ἐγὼ δὲ πεπειραμένος σαφῶς οἶδα, ὦ Σιμωνίδη, καί λέγω σοι, ὅτι οἱ τύραννοι τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ἐλάχιστα μετέχουσι, τῶν δὲ μεγίστων κακῶν πλεῖστα κέκτηνται. Αὐτίκα γάρ εἰ μὲν εἰρήνη δοκεῖ μέγα ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις εἶναι, ταύτης ἐλάχιστον τοῖς τυράννοις μέτεστιν· εἰ δὲ πόλεμος μέγα κακόν, τούτου πλεῖστον μέρος οἱ τύραννοι μετέχουσιν. Εὐθύς γάρ τοῖς μὲν ἰδιώταις, ἂν μὴ ἡ πόλις αὐτῶν κοινὸν πόλεμον πολεμῇ, ἔξεστιν ὅποι ἂν βούλωνται πορεύεσθαι μηδὲν φοβούμενους, μὴ τις αὐτοὺς ἀποκτείνῃ, οἱ δὲ τύραννοι πάντες πανταχῇ ὡς διὰ πολεμίας πορεύονται. Αὐτοὶ γε γοῦν ὦπλισμένοι οἴονται ἀνάγκην εἶναι διάγειν καί ἄλλους ὀπλοφόρους αἰεὶ συμπεριάγεσθαι.

Ἐπειτα δὲ οἱ μὲν ἰδιῶται, ἂν καὶ στρατεύωνται ποιεῖν εἰς πολεμίαν, ἀλλ' οὐδ' ἐπειδὴν γε ἔλθωσιν οἰκαδε, ἀσφάλειαν σφίσις ἡγοῦνται εἶναι, οἱ δὲ τύραννοι, ἐπειδὴν εἰς τὴν ἑαυτῶν πόλιν ἀφίκωνται, τότε ἐν πλείστοις πολεμίοις ἴσασιν ὄντες.

Πεπειραμένος ἄρα ἀπό προσωπικὴ μου πείρα.
αὐτίκα γάρ π.χ. (παραδείγματος χάρις).
συμπεριάγομαι ἄρα συνοδεύομαι ἀπό φρουρά.

56. Ξενοφώντα Κύρου Ἀνάβαση (Β', 6, 21-26)

Ἵστερα ἀπό τή μάχη στά Κούναξα καί τό θάνατο τοῦ Κύρου, οἱ Πέρσες μέ δόλο τοῦ Τισσαφέρνη σκότωσαν τοὺς στρατηγούς τῶν Μυρίων, ὥστε οἱ Ἕλληνες νά μείνουν χωρίς ἀρχηγούς καί νά παραδοθοῦν στόν Ἀρταξέρξη. Ὁ Ξενοφῶν βρῖσκει τήν εὐκαιρία νά δώσει τοὺς χαρακτηρισμούς τῶν πέντε δολοφονημένων στρατηγῶν, ἕνας ἀπό τοὺς ὁποίους ἦταν ὁ Μένων ὁ Θεσσαλός.

Μένων δὲ ὁ Θεσσαλός δηλὸς ἦν ἐπιθυμῶν μὲν πλουτεῖν ἰσχυρῶς, ἐπιθυμῶν δὲ ἄρχειν, ὅπως πλεῖω λαμβάνοι, ἐπιθυμῶν δὲ τιμᾶσθαι, ἵνα πλεῖω κερδαῖνοι· φίλος τε ἐβούλετο εἶναι τοῖς μέγιστα δυναμένοις, ἵνα ἀδικῶν μὴ διδοίη δίκην. Ἐπὶ δὲ τὸ κατεργάζεσθαι ὧν ἐπιθυμοίη συντομωτάτην ᾤετο ὁδὸν εἶναι διὰ τοῦ ἐπιορκεῖν τε καὶ ψεύδεσθαι καὶ ἔξαπατᾶν, τὸ δ' ἄπλοῦν καὶ ἀληθές τὸ αὐτὸ τῷ ἡλιθίῳ εἶναι. Στέργων δὲ φανερός μὲν ἦν οὐδένα, ὅτῳ δὲ φαίη φίλος εἶναι, τούτῳ ἔνδηλος ἐγίγνετο ἐπιβουλεύων. Καὶ πολεμίου μὲν οὐδενὸς κατεγέλα, τῶν δὲ συνόντων πάντων ὡς καταγελῶν ἀεὶ διελέγετο. Καὶ τοῖς μὲν τῶν πολεμίων κτήμασιν οὐκ ἐπεβούλευε· χαλεπὸν γὰρ ᾤετο εἶναι τὰ τῶν φυλαττομένων λαμβάνειν· τὰ δὲ τῶν φίλων μόνος ᾤετο εἶδέναι ῥᾶστον ὃν ἀφύλακτα λαμβάνειν. Καὶ ὅσους μὲν αἰσθάνοιτο ἐπιόρκους καὶ ἀδίκους ὡς εὖ ὠπλισμένους ἐφοβεῖτο, τοῖς δὲ ὁσίοις καὶ ἀλήθειαν ἀσκοῦσιν ὡς ἀνάνδροις ἐπειρᾶτο χρῆσθαι. Ὡσπερ δὲ τις ἀγάλλεται ἐπὶ θεοσεβείᾳ καὶ ἀληθείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, οὕτω Μένων ἠγάλλετο τῷ ἔξαπατᾶν δύνασθαι, τῷ πλάσασθαι ψεύδη, τῷ φίλους διαγελάειν· τὸν δὲ μὴ πανοῦργον τῶν ἀπαιδεύτων ἀεὶ ἐνόμιζεν εἶναι.

Δίδωμι δίκην ἰμωροῦμαι.

κατεργάζομαι πραγματοποιῶ.

τὸ ἄπλοῦν ἡ ἀπλότης (ἡ εὐθύτητα).

ἐνδηλος ἐγίγνετο ἐπιβουλεύων ὀλοφάνερα ἐπιβουλειόταν.

συνόντες οἱ σύντροφοι, οἱ ἀκόλουθοι.

57. Ξενοφώντα Κύρου Ἀνάβαση (Δ, 2, 1-4)

Ἡ περικοπὴ μᾶς δίνει μιὰ εἰκόνα ἀπὸ τοὺς κινδύνους καὶ τίς ταλαιπω-

ρίες τῶν Μυρίων καθὼς πορεύονταν μέσα ἀπὸ τὴν ἐχθρική χώρα τῶν Καρδούχων ἐπιστρέφοντας στὴν πατρίδα.

Καὶ ἦν μὲν δείλη, οἱ δ' ἐκέλευον αὐτοὺς ἐμφαγόντας πορεύεσθαι. Καὶ τὸν ἡγεμόνα δῆσαντες παραδίδασιν αὐτοῖς, καὶ συντίθενται τὴν μὲν νύκτα, ἦν λάβωσι τὸ ἄκρον, τὸ χωρίον φυλάττειν, ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ σάλπιγγι σημαίνειν· καὶ τοὺς μὲν ἄνω ὄντας ἵνα ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν φανεράν ἔκβασιν, αὐτοὶ δὲ συμβοηθήσιν ἐκβαίνοντες ὡς ἂν δύνωνται τάχιστα. Ταῦτα συνθέμενοι οἱ μὲν ἐπορεύοντο πλῆθος ὡς δισχίλιοι· καὶ ὕδωρ πολλὸν ἦν ἐξ οὐρανοῦ· Ξενοφῶν δὲ ἔχων τοὺς ὀπισθοφύλακας ἠγεῖτο πρὸς τὴν φανεράν ἔκβασιν, ὅπως ταύτῃ τῇ ὁδῷ οἱ πολέμιοι προσέχιοιεν τὸν νοῦν καὶ ὡς μάλιστα λάθοιεν οἱ περιιόντες· Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ χαράδρᾳ οἱ ὀπισθοφύλακες ἦν ἔδει διαβάντας πρὸς τὸν ὄρθιον ἐκβαίνειν, τηνικαῦτα ἐκύλινδον οἱ βάρβαροι ὀλοϊτρόχους ἀμαξιαίους καὶ μείζους καὶ ἐλάτους, οἱ φερόμενοι πρὸς τὰς πέτρας παίοντες διεσφενδονῶντο· καὶ παντάπασιν οὐδὲ πελάσαι οἶδον τ' ἦν τῇ εἰσόδῳ. Ἐνιοὶ δὲ τῶν λοχαγῶν, εἰ μὴ ταύτῃ δύναιτο, ἄλλῃ ἐπειρῶντο· καὶ ταῦτα ἐποιοῦν μέχρι σκότος ἐγένετο· ἐπεὶ δὲ φοντο ἀφανεῖς εἶναι ἀπίοντες, τότε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ δεῖπνον· ἐτύχανον δὲ καὶ ἀνάριστοι ὄντες αὐτῶν οἱ ὀπισθοφυλακήσαντες.

Ἐμφαγόντας (μετ. ἀόρ. β.) **πορεύεσθαι** ἴνα φᾶνε καὶ ἴνα πηγαίνουν.

συντίθεμαι συμφωνῶ (πβ. συνθήκη).

τὸ ἄκρον ἡ κορυφή τοῦ βουνοῦ.

ἔκβασις διάβαση.

ἐκβαίνω βγαίνω καὶ τρέχω.

ὡς ... οἱ περιιόντες ἔτσι πού νά διαφύγουν τὴν προσοχή τους, ὅσο γίνεται περισσότερο, ὅσοι ἔκαναν τό γύρο τοῦ βουνοῦ.

ὁ ὄρθιος ὁ ἀνήφορος.

ὀλοϊτρόχος στρογγυλός (εἶλω = κυλάω + τροχός) λίθος.

ἀμαξιαίος ὅσος ἡ χωρητικότητα μιᾶς ἀμαξας, ἀρκετά μεγάλος ὥστε νά γεμίξει ὀλόκληρη ἀμαξα.

πέτρα βράχος.

διεσφενδονόμαι-ῶμαι ἐκτινάσσομαι μακριά σέ μικρά κομμάτια.

ἄλλῃ ἐπειρῶντο προσπαθοῦσαν ἀπὸ ἀλλοῦ.

ἐπεὶ δέ... ἀπίοντες ὅταν νόμισαν πῶς μπορούσαν νά φύγουν χωρίς νά φαίνονται.

ἀνάριστος (ἀ-, στερ., + ἄριστον = γεῦμα, φαγητό) ἀγευματίστος, νηστικός.

58. Ξενοφώντα Κύρου *Ἀνάβαση* (ΣΤ', 3, 12-15)

Οἱ Μύριοι, ἐπιστρέφοντας σὴν πατρίδα, ἔφτασαν στό λιμάνι τῆς Κάλπησ. Τότε οἱ Ἀρκάδες ἐπέδραμαν σέ κοντινά χωριά καί κωμπολόεις γιά τροφήμα καί λαφυραγωγία. Δέχτηκαν ἐπίθεση ὁμως ἀπό ἐχθρούς κατὰ τὴν ὁποία σκοτώθηκαν ἀρκετοί· τελικά βρέθηκαν πολιορκημένοι σ' ἓνα λόφο. Ὁ Ξενοφῶν, μόλις πληροφορήθηκε τὰ συμβάντα, κάλεσε τοὺς στρατιῶτες καί τοὺς μίλησε. Ἡ ἐνότητα εἶναι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ὁμιλίας του.

Ἄνδρες στρατιῶται, τῶν Ἀρκάδων οἱ μὲν τεθῶσιν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπὶ λόφου τινὸς πολιορκοῦνται. Νομίζω δ' ἔγωγε, εἰ ἐκεῖνοι ἀπολοῦνται, οὐδ' ἡμῖν εἶναι οὐδεμίαν σωτηρίαν, οὕτω μὲν πολλῶν ὄντων τῶν πολεμίων, οὕτω δὲ τεθαρρηκότων. Κράτιστον οὖν ἡμῖν ὡς τάχιστα βοηθεῖν τοῖς ἀνδράσιν, ὅπως εἰ ἔτι εἰσὶ σῶοι, σὺν ἐκείνοις μαχώμεθα καὶ μὴ μόνοι λειφθέντες μόνοι καὶ κινδυνεύωμεν. Ἡμεῖς γὰρ ἀποδραϊήμεν ἂν οὐδαμοῖ ἐνθένδε· πολλὴ μὲν γάρ, ἔφη, εἰς Ἡράκλειαν πάλιν ἀπιέναι, πολλὴ δὲ εἰς Χρυσόπολιν διελθεῖν· οἱ δὲ πολέμιοι πλησίον· εἰς Κάλπησ δὲ λιμένα, ἔνθα Χειρίσοφον εἰκάζομεν εἶναι, εἰ σέσωσται, ἐλαχίστη ὁδός. Ἄλλὰ δὴ ἐκεῖ μὲν οὔτε πλοῖά ἐστιν οἷς ἀποπλευσοῦμεθα, μένουσι δὲ αὐτοῦ οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας ἐστι τὰ ἐπιτήδεια. Τῶν δὲ πολιορκουμένων ἀπολομένων σὺν τοῖς Χειρίσόφου μόνοις κἀκίόν ἐστι διακινδυνεύειν ἢ τῶνδε σωθέντων πάντας εἰς ταῦτόν ἐλθόντας κοινῇ τῆσ σωτηρίας ἔχεσθαι.

Οὔτω... οὔτω ἄ τόσο... τόσο.

ἡμεῖς γάρ... ἐνθένδε ἄ γιατί γιά πουμενά δέν εἶναι δυνατὸ ἐμεῖς νά ξεφύγουμε ἀπὸ ἐδῶ.

πολλὴ ὄηλ. ὁδός.

κἀκίόν ἐστι ἄ εἶναι χειρότερο, ἐδῶ: εἶναι δυσκολότερο.

σωτηρίας ἔχομαι ἄ ἀντιμετωπίζω τὴ σωτηρία.

59. Ξενοφώντα Κύρου *Ἀνάβαση* (Ζ', 7, 21-24)

Οἱ Μύριοι μετὰ τὴν «κἀθοδό» τοὺς πέρασαν ἀπὸ τῆ Μ. Ἀσία στὴ Θράκη, ὅπου γιά ἓνα διάστημα προσλήφτηκαν ὡς μισθοφόροὶ ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα Σεύθη. Ἐπειδὴ ὁμως ὁ Σεύθης δέν τηροῦσε τίς ὑποσχέσεις του, ὁ Ξενοφῶν τὸν συνάντησε καί τοῦ μίλησε. Ἡ περικοπή εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆσ ὁμιλίας του.

Οὐδὲν ἀπαιτήσων, ὦ Σεύθη, πάρειμι, ἀλλὰ διδάξων, ἦν δύνωμαι, ὡς οὐ δικαίως μοι ἠχθέσθης ὅτι ὑπὲρ τῶν στρατιωτῶν ἀπήτουν σε προθύμως ἅ ὑπέσχου αὐτοῖς· σοὶ γὰρ ἔγωγε οὐχ ἤττον ἐνόμιζον σύμφορον εἶναι ἀποδοῦναι ἢ ἐκείνοις ἀπολαβεῖν. Πρῶτον μὲν γὰρ οἶδα μετὰ τοὺς θεοὺς εἰς τὸ φανερὸν σε τούτους καταστήσαντας, ἐπεὶ γε βασιλέα σε ἐποίησαν πολλῆς χώρας καὶ πολλῶν ἀνθρώπων· ὥστε οὐχ οἶόν τέ σοι λανθάνειν οὔτε ἦν τι καλὸν οὔτε ἦν τι αἰσχρὸν ποιήσης. Τοιοῦτῳ δὲ ὄντι ἀνδρὶ μέγα μὲν μοι ἐδόκει εἶναι μὴ δοκεῖν ἀχαρίστως ἀποπέμψασθαι ἄνδρας εὐεργέτας, μέγα δὲ εὖ ἀκούειν ὑπὸ ἑξακισχιλίων ἀνθρώπων, τὸ δὲ μέγιστον μηδαμῶς ἄπιστον σαυτὸν καταστήσαι ὃ τι λέγοις. Ὅρῳ γὰρ τῶν μὲν ἀπίστων ματαίους καὶ ἀδυνάτους καὶ ἀτίμους τοὺς λόγους πλανωμένους· οἱ δ' ἂν φανεροὶ ὄσιν ἀλήθειαν ἀσκοῦντες, τούτων οἱ λόγοι, ἦν τι δέωνται, οὐδὲν μείον δύνανται ἀνύσασθαι ἢ ἄλλων ἢ βία· ἦν τέ τινας σωφρονίζειν βούλωνται, γινώσκω τὰς τούτων ἀπειλὰς οὐχ ἤττον σωφρονιζούσας ἢ ἄλλων τὸ ἤδη κολάζειν· ἦν τέ τῷ τι ὑπισχνῶνται οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες, οὐδὲν μείον διαπράττονται ἢ ἄλλοι παραχρῆμα διδόντες.

Διδάσκει· διαφωτίζω.

ἄχθομαι τινί· ὀργίζομαι μὲ κάποιον.

εἰς τὸ φανερὸν καθίστημί τινα· ἀναδεικνύω κάποιον.

οὐχ οἶον τέ σοι λανθάνειν· δὲ σοὶ εἶναι δυνατό νά μὲνει ἀπαρτήρητο.

ἀνύομαι· φέρω εἰς πέρας.

διαπράττομαι· κατορθώνω.

60. Ξενοφῶντα Κύρου Ἀνάβαση (Ζ', 6, 33-36)

Ἐνῷ οἱ Μύριοι βρίσκονται στή Θράκη, ὅπου ὡς μισθοφόροι βοήθησαν τὸν τοπικὸ ἡγεμόνα Σεύθη νά ἀποκτήσει σημαντικὴ ἐξουσία, ἐρχεται ὁ Λακεδαιμόνιος Θίβρων καὶ τοὺς προτείνει νά περάσουν μαζί του στή Μ. Ἀσία, γιὰ νά πολεμήσουν τὸν Τισσαφέρνη. Τότε ὀρισμένοι στρατιῶτες κατηγορήσαν τὸν Ξενοφῶντα ὅτι ἦταν υπεύθυνος γιὰ τὴν καθυστέρηση τῆς καταβολῆς τῆς ἀμοιβῆς τοὺς ἀπὸ τὸν Σεύθη καὶ αὐτὸς νιώθει τὴν ἀνάγκη νά ἀπολογηθεῖ.

Ἄγετε δὴ πρὸς θεῶν καὶ τὰ ἐμὰ σκέψασθε ὡς ἔχει. Ἐγὼ γὰρ ὅτε μὲν πρότερον ἀπῆα οἴκαδε, ἔχων μὲν ἔπαινον πολὺν πρὸς ὑμῶν ἀπεπορευό-

μην, ἔχων δὲ δι' ὑμᾶς καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εὐκλειαν. Ἐπιστευόμεν δὲ ὑπὸ Λακεδαιμονίων· οὐ γὰρ ἂν με ἔπεμπον πάλιν πρὸς ὑμᾶς. Νῦν δὲ ἀπέρχομαι πρὸς μὲν Λακεδαιμονίους ὑφ' ὑμῶν διαβεβλημένος, Σεύθη δὲ ἀπηχθημένος ὑπὲρ ὑμῶν, ὃν ἤλιπζον εὖ ποιήσας μεθ' ὑμῶν ἀποστροφὴν καὶ ἐμοὶ καλὴν καὶ παισίν, εἰ γένοιτο, καταθήσεσθαι. Ὑμεῖς δ', ὑπὲρ ὧν ἐγὼ ἀπήχθημαι τε πλείστα καὶ ταῦτα πολὺ κρείττοσιν ἑμαυτοῦ, πραγματευόμενός τε οὐδὲ νῦν πω πέπαυμαι ὅ τι δύναμαι ἀγαθὸν ὑμῖν, τοιαύτην ἔχετε γνώμην περὶ ἐμοῦ. Ἄλλ' ἔχετε μὲν με οὔτε φεύγοντα λαβόν, οὔτε ἀποδιδράσκοντα. Ἦν δὲ ποιήσητε ἃ λέγετε, ἴστε ὅτι ἄνδρα κατακεκονότες ἔσεσθε πολλὰ μὲν δὴ πρὸ ὑμῶν ἀγρυπνήσαντα, πολλὰ δὲ σὺν ὑμῖν πονήσαντα καὶ κινδυνεύσαντα καὶ ἐν τῷ μέρει καὶ παρὰ τὸ μέρος, θεῶν δ' ἔλεων ὄντων καὶ τρόπαια βαρβάρων πολλὰ δὴ σὺν ὑμῖν στησάμενον.

Ἄγετε δὴ ἔμπρὸς λοιπόν.

τὰ ἐμά' τὴν κατάστασίν μου.

ὅτε...ἀπῆα οἴκαδε ὅταν ξεκινουσα γιά τὴν πατρίδα.

εὐκλεια ὁδός α.

Σεύθη ἀπηχθημένος ὑπὲρ ὑμῶν ἠμισημένος ἀπὸ τὸ Σ. γιά χάρη σας (ἀπεχθάνομαι).

ἀποστροφὴν κατατίθεμαι ἔχω καταφύγιον.

γίνονται μοι παῖδες ἄποκτῶ παιδιὰ.

ἀπήχθημαι πλείστα ἔχω γίνε πέρα πολὺ ἠμισητός.

καὶ ταῦτα πολὺ κρείττοσιν ἑμαυτοῦ καὶ μάλιστα ἀπὸ πολὺ ἰσχυρότερός μου.

οὐδὲ νῦν πω ἀκόμη καὶ τώρα.

οὔτε φεύγοντα λαβόντες οὔτε γιὰτί μέ πιάσατε νά φεύγω.

κατακεκονότες ἔσεσθε (κατα-καίνω) θά ἔχετε σκοτώσει.

καὶ ἐν τῷ μέρει καὶ παρὰ τὸ μέρος καὶ ὅταν ἤμοιν ὑποχρεωμένος καὶ ὅταν δέν ἤμοιν.

61. Ξενοφῶντα Κύρου Παιδεία (Ε, 3, 30-32)

Στὴν Κύρου Παιδεία ὁ Ξενοφῶν περιγράφει τὴν ἀγωγή καὶ τὰ πολεμικὰ κατορθώματα τοῦ βασιλιᾶ τῆς Περσίας Κύρου τοῦ πρεσβύτερου. Στὴν περιγραφή ὁ Κύρος μιλάει στοὺς στρατιῶτες του. Ὁ Γαδάτας, γιά τὸν ὁποῖο γίνεται λόγος, εἶναι σύμμαχος του. Τὸν ἐπαινεῖ, γιὰτί πρὶν ἀπὸ λίγο ζήτησε ἀπὸ τὸν ἴδιο νά τοῦ ἐπιτρέψει νά σπεύσει στὴ χώρα του, γιά νά τὴν ὑπερασπίσει ἀπὸ ἐπιδρομὴ τῶν Ἀσσυρίων.

Ἄνδρες σύμμαχοι, Γαδάτας διέπραξεν ἃ δοκεῖ πᾶσιν ἡμῖν πολλοῦ ἄξια εἶναι, καὶ ταῦτα πρὶν καὶ ὅτιοῦν ἀγαθὸν ὑφ' ἡμῶν παθεῖν. Νῦν δὲ ὁ Ἄσσυριος εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ ἐμβαλεῖν ἀγγέλλεται, δηλον ὅτι ἅμα μὲν τιμωρεῖσθαι αὐτὸν βουλόμενος, ὅτι δοκεῖ ὑπ' αὐτοῦ μεγάλα βεβλάφθαι· ἅμα δὲ ἴσως κάκεῖνο ἐννοεῖται ὡς εἰ οἱ μὲν πρὸς ἡμᾶς ἀφιστάμενοι μηδὲν ὑπ' ἐκείνου κακὸν πείσονται, οἱ δὲ σὺν ἐκείνῳ ὄντες ὑφ' ἡμῶν ἀπολούνται, ὅτι τάχα οὐδένα εἰκὸς σὺν αὐτῷ βουλήσεσθαι εἶναι. Νῦν οὖν, ὧ ἄνδρες, καλὸν τι ἂν μοι δοκοῦμεν ποιῆσαι, εἰ προθύμως Γαδάτα βοηθήσαιμεν ἀνδρὶ εὐεργέτῃ· καὶ ἅμα δίκαια ποιοῖμεν ἂν χάριν ἀποδιδόντες· ἀλλὰ μὴν καὶ σύμφορά γ' ἂν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πράξαιμεν ἡμῖν αὐτοῖς. Εἰ γὰρ πᾶσι φαινοίμεθα τοὺς μὲν κακῶς ποιοῦντας νικᾶν πειρώμενοι κακῶς ποιοῦντες, τοὺς δ' εὐεργετοῦντας ἀγαθοῖς ὑπερβαλλόμενοι, εἰκὸς ἐκ τῶν τοιούτων φίλους μὲν πολλοὺς ἡμῖν βούλεσθαι γίνεσθαι, ἐχθρὸν δὲ μηδένα ἐπιθυμεῖν εἶναι.

Ἄσσυριος ὁ βασιλιάς τῆς Ἀσσυρίας.

ἐννοεῖται ἐννοεῖ, σκέπτεται.

οἱ μὲν πρὸς ἡμᾶς ἀφιστάμενοι ὅσοι τὸν ἐγκαταλείπουν γιὰ νὰ ἔρθουν μ' ἐμᾶς. ἀγαθοῖς ὑπερβάλλομαι ἕπερνώ σέ ἀνταπόδοση καλῶν (εὐεργεσιῶν).

62. Ξενοφῶντα Λακεδαιμονίων Πολιτεία (9, 1-4)

Ὁ Ξενοφῶν, θαυμαστής τῆς Σπάρτης, στή Λακεδαιμονίων Πολιτεία ἐξηγεῖ τοὺς λόγους τοῦ μεγαλείου τῆς. Ἐνα ἀπὸ τὰ μέτρα τοῦ Λυκούργου ἦταν καὶ ὁ στιγματισμὸς τοῦ αἰσχροῦ βίου.

Ἄξιον δὲ τοῦ Λυκούργου καὶ τὸδε ἀγαθὴν, τὸ κατεργάσασθαι ἐν τῇ πόλει αἰρετώτερον εἶναι τὸν καλὸν θάνατον ἀντὶ τοῦ αἰσχροῦ βίου· καὶ γὰρ δὴ ἐπισκοπῶν τις ἂν εὖροι μείους ἀποθνήσκοντας τούτων ἢ τῶν ἐκ τοῦ φοβεροῦ ἀποχωρεῖν αἵρουμένων. Ὡς τάληθές εἰπεῖν καὶ ἔπεται τῇ ἀρετῇ τὸ σώζεσθαι εἰς τὸν πλείω χρόνον μᾶλλον ἢ τῇ κακίᾳ· καὶ γὰρ βῶων καὶ ἡδίων καὶ εὐπορωτέρα καὶ ἰσχυροτέρα. Δηλον δὲ ὅτι καὶ εὐκλεία μάλιστα ἔπεται τῇ ἀρετῇ· καὶ γὰρ συμμαχεῖν πως πάντες τοῖς ἀγαθοῖς βούλονται.

Ἡ μέντοι ὥστε ταῦτα γίνεσθαι ἐμηχανήσατο, καὶ τοῦτο καλὸν μὴ παραλιπεῖν. Ἐκεῖνος τοίνυν σαφῶς παρεσκευάσε τοῖς μὲν ἀγαθοῖς εὐδαιμο-

νίαν, τοῖς δὲ κακοῖς κακοδαιμονίαν. Ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὄπο-
ταν τις κακὸς γένηται, ἐπικλήσιν μόνον ἔχει κακὸς εἶναι, ἀγοράζει δὲ ἐν
τῷ αὐτῷ ὁ κακὸς τάγαθῶ καὶ κáθηται καὶ γυμνάζεται, ἂν βούληται· ἐν δὲ
τῇ Λακεδαιμονίᾳ μὲν ἂν τις αἰσχυνθεῖ τὸν κακὸν σύσκηνον παραλα-
βεῖν, πᾶς δ' ἂν ἐν παλαισμάτι συγγυμναστῆν.

Ἄγομαί τινος· θαυμάζω κάποιον.
κατεργάζομαι ἐν τῇ πόλει· κατορθώνω νά πείσω τοὺς πολίτες.
τῶν ἐκ τοῦ φοβεροῦ ἀποχωρεῖν αἰρουμένων· ἀπὸ αὐτοῦ πού προτιμοῦν νά ἀ-
ποφεύγουν τὸν κίνδυνο.
εἰς τὸν πλείω χρόνον· τίς περισσότερες φορές.
κακία· δειλία.
εὖπορος· ἐφευρετικός.
εὐκλεια· δόξα.
ἦ ... ἐμηχανήσατο· τί μέσα ἐπινόησε.
παρασκευάζω· ἐξασφαλίζω.
ἐπικλήσις· ὀνομασία.
ἀγοράζω· συναναστρέφομαι, συχνάζω στὴν ἀγορά.

63. Ξενοφῶντα Οἰκονομικός (5, 7-12)

*Ὁ Ξενοφῶν, πού εἶχε ἀσχοληθεῖ στὴ ζωὴ του μὲ τὴν οἰκιακὴ οἰκονομία
καὶ τὴ διαχείριση κτημάτων, στό ἔργο του αὐτό παρουσιάζει τὸ Σωκράτη νά
καθορίζει τὴν ἔννοια τῆς οἰκονομίας καὶ νά ἀναπτύσσει τὴν ἀποψη ὅτι ἡ
γεωργία εἶναι ἡ βάση τῆς ἀτομικῆς εὐτυχίας καὶ κάθε ἀξιόλογου πολι-
τισμοῦ.*

Παρορμᾶ δέ τι καὶ εἰς τὸ ἀρήγειν σὺν δπλοῖς τῇ χώρᾳ καὶ ἡ γῆ τοὺς
γεωργοὺς ἐν τῷ μέσῳ τοὺς καρποὺς τρέφουσα τῷ κρατοῦντι λαμβάνειν.
Καὶ δραμεῖν δὲ καὶ βαλεῖν καὶ πηδῆσαι τίς ἰκανωτέρους τέχνη· γεωργίας
παρέχεται; τίς δὲ τοῖς ἐργαζομένοις πλείω τέχνη ἀντιχαρίζεται; τίς δὲ ἡ-
διον τὸν ἐπιμελόμενον δέχεται προτείνουσα προσιόντι λαβεῖν ὃ τι χρήζει;
τίς δὲ ξένους ἀφθονώτερον δέχεται; χειμάσαι δὲ πυρὶ ἀφθόνῳ καὶ θερμοῖς
λουτροῖς πού πλείων εὐμάρεια ἢ ἐν χώρῳ τῷ; πού δὲ ἡδιον θερίσαι ὕδασι
τε καὶ πνεύμασι καὶ σκιαῖς ἢ κατ' ἀγρόν; τίς δὲ ἄλλη θεοῖς ἀπαρχὰς πρε-
πωδεστέρας παρέχει ἢ ἑορτὰς πληρεστέρας ἀποδεικνύει; τίς δὲ οἰκέταις
προσφιλεστέρα ἢ γυναικὶ ἡδίων ἢ τέκνοις ποθεινότερα ἢ φίλοις εὐχαρι-
στοτέρα; ἔμοι μὲν θαυμαστὸν δοκεῖ εἶναι εἰ τις ἐλεύθερος ἄνθρωπος ἢ

κτῆμά τι τούτου ἥδιον κέκτηται ἢ ἐπιμέλειαν ἡδίω τινά ταύτης ἠδρῆκεν ἢ ὠφελιμωτέραν εἰς τὸν βίον. Ἔτι δὲ ἡ γῆ θεὸς οὐσα τοὺς δυναμένους καταμανθάνειν καὶ δικαιοσύνην διδάσκει· τοὺς γὰρ ἄριστα θεραπεύοντας αὐτὴν πλεῖστα ἀγαθὰ ἀντιποιεῖ.

Παρορμᾶ ... καὶ ἡ γῆ ἑπιμελεῖ ἀκόμη ἡ γῆ.

ἀρήγω ἑβοηθῶ, ὑπερασπίζω.

ἐν τῷ μέσῳ τοὺς καρποὺς τρέφουσα καθότι παράγει μέσα στοὺς ἀγρούς τοὺς καρποὺς.

τῷ κρατοῦντι λαμβάνειν γιὰ νὰ τοὺς παίρνει ὁποῖος ὑπερισχέει.

ἀφθονώτερον μὲ μεγαλύτερη γενναιοδωρία.

χειμάζω ξεχειμωνιάζω.

εὐμάρεια ἄνεση.

ἢ ἐν χώρῳ τῷ παρά στήν ἐξοχή, στό ἀνοιχτό ὑπαιθρο.

θερίζω παραθερίζω.

πνεύματα ἄνεμοι.

πρεπωδέστερος πῖο ἄξιος, πῖο κατάλληλος.

ἀπαρχαί οἱ πρῶτοι καρποὶ (πρῶμοι καρποὶ, πρωιμάδια).

πληρέστερος τελειότερος.

οἰκέτης δούλος.

ἐπιμέλεια ἀπασχόληση.

τοὺς δυναμένους καταμανθάνειν ὅσοι μποροῦν νὰ τὴν καταλάβουν.

θεραπεύω καλλιεργῶ.

64. Πλάτωνα Ἀλκιβιάδης Α (105 α-ε)

Ὁ πλατωνικός διάλογος Ἀλκιβιάδης Α ἔχει ὡς κεντρικό θέμα τὴ διερεύνηση τῆς φύσης τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὑπογραμμίζει τὴ σημασία τῆς αὐτογνωσίας (γινῶθι σαυτὸν) καὶ τῆς παιδείας γιὰ τοὺς πολιτικούς ἡγέτες. Ἡ ἐνότητα πού ἀκολουθεῖ βρῖσκεται στόν πρόλογο τοῦ διαλόγου.

Νῦν δ' ἕτερ' αὖ κατηγορήσω διανοήματα σά πρὸς αὐτὸν σέ, ᾧ καὶ γνώσῃ ὅτι προσέχων γέ σοι τὸν νοῦν διατετέλεκα. Δοκεῖς γάρ μοι, εἴ τίς σοι εἴποι θεῶν· “ὦ Ἀλκιβιάδη, πότερον βούλει ζῆν ἔχων ἢ νῦν ἔχεις, ἢ αὐτίκα θεθνᾶναι εἰ μὴ σοι ἐξέσται μείζω κτήσασθαι;” δοκεῖς ἄν μοι ἐλέσθαι θεθνᾶναι· ἀλλὰ νῦν ἐπὶ τίνι δὴ ποτε ἐλπίδι ζῆς, ἐγὼ φράσω. Ἡγῆ ἔάν θᾶττον εἰς τὸν Ἀθηναίων δῆμον παρέλθης – τοῦτο δ' ἔσσεσθαι μάλα ὀλίγων ἡμερῶν – παρελθὼν οὖν ἐνδείξεσθαι Ἀθηναίοις ὅτι ἄξιός εἰ τιμᾶσθαι

ὡς οὔτε Περικλῆς οὔτ' ἄλλος οὐδεις τῶν πρόποτε γενομένων, καὶ τοῦτ' ἐν-
δειξάμενος μέγιστον δυνήσεσθαι ἐν τῇ πόλει, ἐὰν δ' ἐνθάδε μέγιστος ἦς,
καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι, καὶ οὐ μόνον ἐν Ἑλλησιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς
βαρβάροις, ὅσοι ἐν τῇ αὐτῇ ἡμῖν οἰκοῦσιν ἠπεύρω. Καὶ εἰ αὖ σοι εἴποι ὁ
αὐτὸς οὗτος θεὸς ὅτι αὐτοῦ σε δεῖ δυναστεύειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, διαβῆναι δὲ
εἰς τὴν Ἀσίαν οὐκ ἐξέσται σοι οὐδὲ ἐπιθέσθαι τοῖς ἐκεῖ πράγμασιν, οὐκ
ἂν αὖ μοι δοκεῖς ἐθέλειν οὐδ' ἐπὶ τούτοις μόνοις ζῆν, εἰ μὴ ἐμπλήσεις τοῦ
σοῦ ὀνόματος καὶ τῆς σῆς δυνάμεως πάντας, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀνθρώπους.

Κατηγορῶ ἔπισημαίνω.

πρὸς αὐτὸν σέ ἰσὲν σένα τὸν ἴδιο (πού σέ ἀπασχολοῦν).

ὡ καὶ γνώση καὶ ἔτσι θά καταλάβεις.

προσέχων τὸν νοῦν διατετέλεκα διαρκῶς προσέχω.

εἰς τὸν Ἀθ. δῆμον παρέρχομαι ἐμφανίζομαι στό βῆμα τῆς συνελεύσεως τοῦ
δήμου τῶν Ἀθ.

πρόποτε (πῶ + ποτέ) ποτέ ὡς τώρα.

ἐπιτίθεμαι τοῖς ἐκεῖ πράγμασιν ἀναμιγνύομαι στίς ἐκεῖ ὑποθέσεις.

ἐμπλήρημι γεμίζω.

65. Πλάτων Ζ' Ἐπιστολή, (326 b-d)

*Στή σημαντικότερη ἀπ' ὅλες τίς ἐπιστολές του, τῆ Ζ', ὁ Πλάτων ἀναφέρει
τίς περιπέτειές του μέ τόν τύραννο τῶν Συρακουσῶν Διονύσιο τό νεώτερο
καί τό θεῖο του Δίωνα, στήν προσπάθειά του νά πραγματοποιήσῃ τή βασική
του θέση: ὁ κυβερνήτης-φιλόσοφος εἶναι ὁ μόνος ἰκανός νά φέρῃ τήν εὐτυ-
χία σέ μιά πολιτεία. Στήν ἐπιστολή αὐτή ὁ Πλάτων παραθέτει καί πολλά
αὐτοβιογραφικά στοιχεῖα.*

Κακῶν οὖν οὐ λήξιν τὰ ἀνθρώπινα γένη, πρὶν ἂν ἦ τὸ τῶν φιλοσο-
φούντων ὀρθῶς γε καὶ ἀληθῶς γένος εἰς ἀρχάς ἔλθῃ τὰς πολιτικάς ἢ τὸ
τῶν δυναστευόντων ἐν ταῖς πόλεσιν ἐκ τινος μοίρας θείας ὄντως φιλοσο-
φήση.

Ταύτην δὴ τὴν διάνοιαν ἔχων εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν ἦλθον, ὅτε
πρῶτον ἀφικόμην. Ἐλθόντα δέ με ὁ ταῦτη λεγόμενος αὖ βίος εὐδαίμων,
Ἰταλιωτικῶν τε καὶ Συρακουσίων τραπεζῶν πλήρης, οὐδαμῆ οὐδαμῶς ἤ-
ρσεν, δίς τε τῆς ἡμέρας ἐμπιπλάμενον ζῆν καὶ μηδέποτε κοιμώμενον

μόνον νύκτωρ, καὶ ὄσα τούτῳ ἐπιτηδεύματα συνέπεται τῷ βίῳ· ἐκ γὰρ τούτων τῶν ἐθῶν οὐτ' ἂν φρόνιμος οὐδεὶς ποτε γενέσθαι τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἀνθρώπων ἐκ νέου ἐπιτηδεύων δύναίτο – οὐχ οὕτως θαυμαστῆ φύσει κραθήσεται – σώφρων δὲ οὐδ' ἂν μελλήσαι ποτὲ γενέσθαι, καὶ δὴ καὶ περὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς ὁ αὐτὸς λόγος ἂν εἴη. Πόλις τε οὐδεμία ἂν ἡρεμήσαι κατὰ νόμους οὐδ' οὐστινασοῦν, ἀνδρῶν οἰομένων ἀναλίσκεν μὲν δεῖν πάντα εἰς ὑπερβολάς, ἀργῶν δὲ εἰς ἅπαντα ἡγουμένων αὐτὸ δεῖν γίνεσθαι πλὴν ἐς εὐωχίας καὶ πότους.

Εἰς ἀρχὰς ἔρχομαι ἄναλαμβάνω τὴν ἐξουσία.

δυναστεύω ἔχω τὴν ἐξουσία.

ἐμπίμπλαμαι ἄχορταίνω, τρώω χορταστικά.

ἐπιτηδεύματα συνήθειες.

ἐκ νέου ἐπιτηδεύω καταγίνομαι σὲ κάτι ἀπὸ τῆ νεότητά μου.

κεράννυμαι μετριάζομαι, συνδυάζω.

οὐδ' ἂν μελλήσαι ποτὲ γενέσθαι δὲν πρόκειται ποτὲ νά γίνει (πβ. «τί μέλλει γενέσθαι;»).

οὐδ' οὐστινασοῦν, οὐδ' ὅστισοῦν κανένας (νόμος, ὅσο καλός καὶ νά εἶναι)

ἀργός ὀκνηρός.

εὐωχία συμπόσιο.

66. Πλάτωνα Μενέξενος (247 a-c)

Τὸ ἀπόσπασμα ἀνήκει στό κεφάλαιο τοῦ ἐπιτάφιου λόγου (πού ἀποτελεῖ τό κύριο μέρος τοῦ Μενέξενου), στό ὁποῖο ὁ ρήτορας ἀπευθύνεται στά παιδιά τῶν νεκρῶν, γιά νά τά προτρέψει νά γίνουν «πολλῶν κάρρονες» τῶν πατέρων τους. Μάλιστα, γιά νά γίνει πειστικότερος, παρουσιάζει τό μέρος αὐτό τοῦ λόγου ὡς ὕστατη παραγγελία τῶν νεκρῶν πρός τά παιδιά τους.

Πᾶσα τε ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς πανουργία, οὐ σοφία φαίνεται. Ὡν ἕνεκα καὶ πρῶτον καὶ ὕστατον καὶ διὰ παντός πᾶσαν πάντως προθυμίαν πειρᾶσθε ἔχειν ὅπως μάλιστα μὲν ὑπερβαλεῖσθε καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς πρόσθεν εὐκλεία· εἰ δὲ μή, ἴστε ὡς ἡμῖν, ἂν μὲν νικῶμεν ὑμᾶς ἀρετῆ, ἡ νίκη αἰσχύνην φέρει, ἡ δὲ ἦττα, ἐὰν ἡττώμεθα, εὐδαιμονίαν. μάλιστα δ' ἂν νικῶμεθα καὶ ὑμεῖς νικῶητε, εἰ παρασκευάσασθε τῆ τῶν προγόνων δόξη μὴ καταχρησόμενοι μηδ' ἀναλώσοντες αὐτήν, γνόντες ὅτι ἀνδρὶ οἰομένῳ τί εἶναι οὐκ ἔστιν αἰσχίον οὐδὲν ἢ παρέχειν

ἐαυτὸν τιμώμενον μὴ δι' ἐαυτὸν ἀλλὰ διὰ δόξαν προγόνων. Εἶναι μὲν γὰρ τιμὰς γονέων ἐκγόνοις καλὸς θησαυρὸς καὶ μεγαλοπρεπής· χρῆσθαι δὲ καὶ χρημάτων καὶ τιμῶν θησαυρῶ, καὶ μὴ τοῖς ἐκγόνοις παραδιδόναι, αἰσχρὸν καὶ ἀνανδρον, ἀπορία ἰδίων αὐτοῦ κτημάτων τε καὶ εὐδοξιῶν. Καὶ ἐάν μὲν ταῦτα ἐπιτηδεύσητε, φίλοι παρὰ φίλους ἡμᾶς ἀφίξεσθε, ὅταν ὑμᾶς ἢ προσήκουσα μοῖρα κοιμήσῃ· ἀμελήσαντας δὲ ὑμᾶς καὶ κακισθέντας οὐδεὶς εὐμενῶς ὑποδέξεται.

Εὐδοξία· καλὸ ὄνομα.

ἢ προσήκουσα μοῖρα· ἢ ὀρισμένη γιὰ τὸν καθένα μοῖρα.

κακίζομαι· φαίνομαι δειλός.

67. Πλάτωνα Μίνως (315 b-d)

Ὁ σύντομος πλατωνικός διάλογος Μίνως ἀποτελεῖ ἓνα εἶδος εἰσαγωγῆς στοῦ μεγάλο ἔργο Νόμοι, καθὼς ὡς θέμα του ἔχει τὸν ὀρισμὸ τῆς ἔννοιας τοῦ νόμου καὶ τὴν ἔξαρση τοῦ νομοθετικοῦ ἔργου τοῦ Μίνωα.

ΕΤ. Ἄλλὰ τοῦτό γε, ὦ Σώκρατες, οὐ χαλεπὸν γινῶναι, ὅτι οὔτε οἱ αὐτοὶ αἰεὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις χρῶνται ἄλλοι τε ἄλλοις. Ἐπεὶ αὐτίκα ἡμῖν μὲν οὐ νόμος ἐστὶν ἀνθρώπους θύειν ἀλλ' ἀνόσιον, Καρχηδόνοι δὲ θύουσιν ὡς δσιον ὃν καὶ νόμιμον αὐτοῖς, καὶ ταῦτα ἔνιοι αὐτῶν καὶ τοὺς αὐτῶν ὑεῖς τῷ Κρόνῳ, ὡς ἴσως καὶ σὺ ἀκήκοας. Καὶ μὴ ὅτι βάρβαροι ἀνθρωποὶ ἡμῶν ἄλλοις νόμοις χρῶνται, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν τῇ Λυκαίᾳ οὗτοι καὶ οἱ τοῦ Ἀθάμαντος ἔκγονοι οἶας θυσίας θύουσιν Ἕλληνες ὄντες. Ὡσπερ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς οἴσθα πού καὶ αὐτὸς ἀκούων οἷσις νόμοις ἐχρῶμεθα πρὸ τοῦ περὶ τοὺς ἀποθανόντας, ἱερεῖά τε προσφάττοντες πρὸ τῆς ἐκφορᾶς τοῦ νεκροῦ καὶ ἐγχυτριστρίας μεταπεμπόμενοι· οἱ δ' αὐ ἐκείνων ἔτι πρότεροι αὐτοῦ καὶ ἔθαπτον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοὺς ἀποθανόντας· ἡμεῖς δὲ τούτων οὐδὲν ποιοῦμεν. Μυρία δ' ἂν τις ἔχοι τοιαῦτα εἰπεῖν· πολλὴ γὰρ εὐρυχωρία τῆς ἀποδείξεως ὡς οὔτε ἡμεῖς ἡμῖν αὐτοῖς αἰεὶ κατὰ ταυτὰ νομίζομεν οὔτε ἀλλήλοισι οἱ ἀνθρωποὶ.

Αὐτίκα· π.χ. (παραδείγματος χάρη).

καὶ μὴ ὅτι· καὶ ὄχι μόνο (καὶ μὴν πείσ ὅτι).

ἱερεῖα· ζῶα γιὰ θυσία.

πρὸ τοῦ· (ἢ προτοῦ ἢ πρὸ τούτου) προηγουμένως.

ἐγγυτρίστρια ἡ γυναίκα πού συναθροίζει σέ χύτρα τά ὄστα τῶν καμένων νεκρῶν (κ. μοιρολογήτρα).

πολλή γάρ εὐρυχωρία τῆς ἀποδείξεως ἡμπορεῖ νά ἀποδειχθεῖ μέ πολλές ἀποδείξεις.

68. Πλάτωνα *Νόμοι* (A, 631 b-d)

Τά πρῶτα δύο ἀπό τά δώδεκα βιβλία ἀποτελοῦν τό εἰσαγωγικό μέρος τοῦ ἐκτενέστερου ἔργου τοῦ Πλάτωνα, τῶν *Νόμων*. Ἡ παράγραφος πού ἀκολουθεῖ ἀνήκει στό πρῶτο μέρος τοῦ Α' βιβλίου, ὅπου ἐξετάζεται ἄν σκοπός τῆς νομοθεσίας εἶναι μόνο ἡ καλλιέργεια τῆς ἀνδρείας τῶν πολιτῶν ἢ ἡ ὀλοκληρωμένη ἀρετή.

ΑΘ. “Ἔω ξένε,” ἐχρῆν εἰπεῖν, “οἱ Κρητῶν νόμοι οὐκ εἰσὶν μάτην διαφερόντως ἐν πᾶσιν εὐδόκιμοι τοῖς Ἑλλησιν· ἔχουσιν γάρ ὀρθῶς, τοὺς αὐτοῖς χρωμένους εὐδαίμονας ἀποτελοῦντες. Πάντα γάρ ἀγαθὰ πορίζουσιν. Διπλᾶ δὲ ἀγαθὰ ἐστίν, τὰ μὲν ἀνθρώπινα, τὰ δὲ θεῖα· ἡρτηται δ' ἐκ τῶν θεῶν θάτερα, καὶ ἔαν μὲν δέχηται τις τὰ μείζονα πόλις, κτᾶται καὶ τὰ ἐλάττονα, εἰ δὲ μὴ, στέρεται ἀμφοῖν. Ἔστι δὲ τὰ μὲν ἐλάττονα ὧν ἡγεῖται μὲν ὑγεία, κάλλος δὲ δεῦτερον, τὸ δὲ τρίτον ἰσχύς εἰς τε δρόμον καὶ εἰς τὰς ἄλλας πάσας κινήσεις τῷ σώματι, τέταρτον δὲ δὴ πλοῦτος οὐ τυφλὸς ἀλλ' ὀξὺ βλέπων, ἄνπερ ἅμ' ἐπηται φρονήσει· ὁ δὲ πρῶτον αὖ τῶν θεῶν ἡγεμονοῦν ἐστὶν ἀγαθῶν, ἢ φρόνησις, δεῦτερον δὲ μετὰ νοῦ σώφρων ψυχῆς ἔξις, ἐκ δὲ τούτων μετ' ἀνδρείας κραθέντων τρίτον ἂν εἴη δικαιοσύνη, τέταρτον δὲ ἀνδρεία. Ταῦτα δὲ πάντα ἐκείνων ἔμπροσθεν τέτακται φύσει, καὶ δὴ καὶ τῷ νομοθέτῃ τακτέον οὕτως...”

Διαφερόντως εὐδόκιμοι ἔξαιρετικά ὀνομαστοί.

ἀρτῶμαι ἐκ τινος ἔξαρτῶμαι ἀπό κάτι.

θάτερα, τὰ ἕτερα ἢ τὰ ἄλλα.

ψυχῆς ἔξις ἡ ψυχικὴ διάθεση (κατάσταση).

κεράννυμαι ἔναρμονίζω, συνδυάζω.

69. Πλάτωνα *Πολιτεία* (327 a-c)

Πρόκειται γιὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ προοιμίου τοῦ πρῶτου βιβλίου τοῦ ἔργου τῆς

πλατωνικῆς δημιουργίας, τῆς Πολιτείας. Τό α' βιβλίον ἔχει αὐτοτέλεια καί ἡ συζήτηση στρέφεται γύρω ἀπό τήν ἔννοια τῆς δικαιοσύνης.

Κατέβην χθές εἰς Πειραιᾶ μετὰ Γλαύκωνος τοῦ Ἀρίστωνος προσευξόμενός τε τῇ θεῷ καί ἅμα τὴν ἑορτὴν βουλόμενος θεάσασθαι τίνα τρόπον ποιήσουσιν ἄτε νῦν πρῶτον ἄγοντες. Καλὴ μὲν οὖν μοι καί ἡ τῶν ἐπιχωρίων πομπὴ ἔδοξεν εἶναι, οὐ μέντοι ἦττον ἐφαίνετο πρέπειν ἢν οἱ Θράκες ἐπεμπον. Προσευξάμενοι δὲ καὶ θεωρήσαντες ἀπῆμεν πρὸς τὸ ἄστυ. Κατιδὼν οὖν πόρρωθεν ἡμᾶς οἴκαδε ὠρμημένους Πολέμαρχος ὁ Κεφάλου ἐκέλευσε δραμόντα τὸν παῖδα περιμεῖναι ἢ κελεῦσαι. Καί μου ὀπισθεν ὁ παῖς λαβόμενος τοῦ ἱματίου, Κελεύει ὑμᾶς, ἔφη, Πολέμαρχος περιμεῖναι. Καί ἐγὼ μετεστράφην τε καὶ ἠρόμην ὅπου αὐτὸς εἶη. Οὗτος, ἔφη, ὀπισθεν προσέρχεται· ἀλλὰ περιμένετε. Ἄλλὰ περιμενοῦμεν, ἦ δ' ὅς ὁ Γλαύκων.

Καὶ ὀλίγῳ ὕστερον ὁ τε Πολέμαρχος ἦκε καὶ Ἀδείμαντος ὁ τοῦ Γλαύκωνος ἀδελφός καὶ Νικήρατος ὁ Νικίου καὶ ἄλλοι τινὲς ὡς ἀπὸ τῆς πομπῆς.

Ὁ οὖν Πολέμαρχος ἔφη· ὦ Σώκρατες, δοκεῖτέ μοι πρὸς ἄστυ ὠρμησθαι ὡς ἀπιόντες.

Οὐ γὰρ κακῶς δοξάζεις, ἦν δ' ἐγώ.

Ὅρας οὖν ἡμᾶς, ἔφη, ὅσοι ἐσμέν;

Πῶς γὰρ οὐ;

Ἦ τοίνυν τούτων, ἔφη, κρείττους γένεσθε ἢ μένετ' αὐτοῦ.

Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐτι ἔν λείπεται, τὸ ἦν πείσωμεν ὑμᾶς ὡς χρὴ ἡμᾶς ἀφεῖναι;

Ἦ καὶ δύναισθ' ἂν, ἦ δ' ὅς, πείσαι μὴ ἀκούοντας;

Οὐδαμῶς, ἔφη ὁ Γλαύκων.

Ὡς τοίνυν μὴ ἀκουσομένων, οὕτω διανοεῖσθε.

Ἐορτὴ πρόκειται γιὰ τὰ Βενδιδεῖα. Γιортаζόταν ἡ Ἄρετις Βενδῆς πού τῆ λατρεία τῆς τῆν ἔφεραν στόν Πειραιά Θράκες ἀποικοί.

ἐπιχώριος (ἐπί + χώρα) ἐντόπιος.

ἦ δ' ὅς' εἶπε αὐτός (ἡμί = λέγω, καθὼς τό φημί).

περιμεῖναι ἢ κελεῦσαι' νά μάς παραγγεῖλει (παρακαλέσει) νά τόν περιμενοῦμε. ὡς ἀπό πομπῆς' πού ἔρχονταν ἀπό τελετῆ (θρησκευτικὴ γιορτῆ).

κρείττων γίγνομαι' δείχομαι πῶς δυνατός.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελίδα
Εισαγωγικό σημείωμα	5
Μεθοδολογικές οδηγίες	7
Κατάλογος συντακτικῶν φαινομένων	11
Θέματα ἀπό ἀρχαίους Ἑλληνας συγγραφεῖς	13
1. Αἰσχίνης, Κατὰ Κτησιφῶντος, 1-2	13
2. Ἀνδοκίδης, Περί Μυστηρίων, 96-97	14
3. Δημοσθένης, Κατὰ Ἀνδροτίωνος, 45-46	15
4. Δημοσθένης, Κατὰ Τιμοκράτους, 212-214	16
5. Δημοσθένης, Περί τοῦ στεφάνου, 257-258	16
6. Δημοσθένης, Περί τῶν ἐν Χερρονήσῳ, 13-16	18
7. Θεουκιδίδης, Ἱστορία, Α, 58	19
8. Θεουκιδίδης, Ἱστορία, Α, 103	20
9. Θεουκιδίδης, Ἱστορία, Α, 118.3-Α 119	20
10. Θεουκιδίδης, Ἱστορία, Β, 11	21
11. Θεουκιδίδης, Ἱστορία, Ε, 9	22
12. Θεουκιδίδης, Ἱστορία, ΣΤ, 24	23
13. Ἴσοκράτης, Ἀρχίδαμος, 11-13	25
14. Ἴσοκράτης, Πανηγυρικός, 28-30	25
15. Λυσίας, Δήμου Καταλύσεως Ἀπολογία, 15-16	26
16. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 4-5	27
17. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 11-13	28
18. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 17-19	29
19. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 27-29	29
20. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 44-46	31
21. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 77-79	31
22. Λυσίας, Κατὰ Ἀγοράτου, 1-2	32
23. Λυσίας, Κατὰ Ἀγοράτου, 36-38	33
24. Λυσίας, Κατὰ Ἀγοράτου, 74-76	34
25. Λυσίας, Κατὰ Ἀγοράτου, 92-93	35
26. Λυσίας, Κατὰ Ἀλκιβιάδου Α', 16-17	36
27. Λυσίας, Κατὰ Ἐργοκλέους, 1-3	37
28. Λυσίας, Ὀλυμπικός, 1-3	37
29. Λυσίας, Ὀλυμπικός, 7-8	39
30. Λυσίας, Περί Πολιτείας, 9-11	39

31. Λυσίας, Ὑπὲρ Καλλίου Ἱεροσ. Ἀπολογία, 1-3	40
32. Ξενοφῶν, Ἀπολογία Σωκράτη, 22-23	41
33. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Α.2.9-11	42
34. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Γ.7.1-3	43
35. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Γ.9.1-3	44
36. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Δ.1.3-4	45
37. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Δ.4.15-16	46
38. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Δ.6.7-8	47
39. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Δ.8.11	47
40. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Α.1. 27-28	48
41. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Β.2. 16-19	50
42. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Β.4. 40-42	51
43. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Ε.2. 1-2	52
44. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Ε.2. 14-15	53
45. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Ε.4. 13-14	53
46. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.1. 5-6	55
47. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.1. 14-15	56
48. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.2. 8-11	58
49. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.2. 15-16	59
50. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.3. 4-5	59
51. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.5. 38-40	60
52. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.5. 45-47	61
53. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Ζ.3.6	62
54. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Ζ.4. 8-9	63
55. Ξενοφῶν, Ἱέρων, 2.6-9	64
56. Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις, Β.6. 21-26	65
57. Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις, Δ.2. 1-4	65
58. Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις, ΣΤ.3. 12-15	67
59. Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις, Ζ.6. 21-24	67
60. Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις, Ζ.6. 33-36	68
61. Ξενοφῶν, Κύρου Παιδεία, Ε.3. 30-32	69
62. Ξενοφῶν, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, 9. 1-4	70
63. Ξενοφῶν, Οἰκονομικός, 5, 7-12	71
64. Πλάτων, Ἀλκιβιάδης Α, 105 a-c	72
65. Πλάτων, Ἐπιστολή Ζ', 326 b-d	73
66. Πλάτων, Μενέξενος, 247 a-c	74
67. Πλάτων, Μίνως, 315 b-d	75
68. Πλάτων, Νόμοι, 631 b-d	76
69. Πλάτων, Πολιτεία, 327 a-c	76

024000025241

ΕΚΔΟΣΗ Β΄ 1979 (VIII) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 70.000 — ΣΥΜΒΑΣΗ 3272/24.8.1979
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΙΑΚ. ΡΟΥΣΣΟΣ & ΣΙΑ — ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Δ. ΒΑΣΙΛΑΚΟΥ & ΣΙΑ

